

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

เรื่อง

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

จากเวทีประชุมใน 4 ภูมิภาค 9 จังหวัด รวม 16 เวที ครอบคลุม 54 หมู่บ้าน

ระหว่างวันที่ 19 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2550

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีนาคม 2550

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำลังดำเนินการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ภายใต้การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีที่เกี่ยวข้อง พัฒนารอบแนวคิด และจัดทำรายละเอียดดัชนีชี้วัดฯ ให้เป็นที่ยอมรับและเห็นความสำคัญร่วมกัน เพื่อสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับบ่งชี้สถานะของประเทศแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ เพื่อประโยชน์ในการปรับทิศทางและกำหนดนโยบายให้เหมาะสม นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวคิดสร้างกระแสหลักในสังคมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิด สร้างค่านิยมร่วมของคนไทยให้ดำเนินชีวิตอย่าง มีความสุขได้ต่อไป

เพื่อให้การพัฒนาดัชนีชี้วัดฯ ดังกล่าว ให้มีความครอบคลุมประเด็นการวัดที่สามารถสะท้อน “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2550 สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามเพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบแนวคิดและรายละเอียดการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรอิสระ รัฐวิสาหกิจ นักวิชาการ และเครือข่ายภาคีพัฒนา โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถามให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งสำนักงานฯ ได้ประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับพร้อมจัดพิมพ์ไว้ในรายงานฉบับนี้แล้ว ซึ่งความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการปรับปรุงพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่สำนักงานฯ จะได้ดำเนินการต่อไป และจะจัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเป็นระยะๆ รวมทั้งนำเสนอในการประชุมปี 2550 ของสำนักงานฯ ซึ่งจะจัดในราวเดือนมิถุนายน ศกนี้ จากนั้นจึงประมวลผลนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนต่อไป พร้อมกันนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอแสดงความขอบคุณทุกหน่วยงาน องค์กร ภาคส่วนต่างๆ ที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีนาคม 2550

สารบัญ

หน้า 1

คำนำ

สารบัญ

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด เรื่อง

ก

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

■▼	วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1
■▼	วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	5
■▼	วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าล้อ อำเภอบางมอญ จังหวัดกาญจนบุรี	8
■▼	วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	11

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคเหนือ

■▼	วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	14
■▼	วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	24
■▼	วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	36
■▼	วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	40

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

■▼	วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	44
■▼	วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา	48
■▼	วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	54
■▼	วันที่ 1 มีนาคม 2550 ณ ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	59

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคใต้

■▼	วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	65
	และตำบลหนองบัว อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง	68
■▼	วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	79
	และตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง	82

ภาคผนวก

รายชื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ที่ลงพื้นที่ในเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระหว่างวันที่ 19 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2550

จากเวทีประชุมใน 4 ภูมิภาค 9 จังหวัด รวม 16 เวที ครอบคลุม 54 หมู่บ้าน

ความเป็นมา

- 1.1 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เริ่มกระบวนการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มาตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ 2550 ด้วยการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงาน องค์กรและภาคีที่สนใจและกำลังดำเนินการพัฒนาด้านนี้ที่เกี่ยวกับการวัดความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุข โดยมีการระดมความคิดร่วมกันในหลายเวที จนสามารถร่วมกันวางกรอบแนวคิดการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่เห็นพ้องร่วมกันและมีการปรับปรุงอย่างเป็นขั้นเป็นตอนมาเป็นระยะๆ จนสามารถจัดทำรายละเอียดระหว่างด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและผลเบื้องต้นแล้วเสร็จเมื่อเดือนมกราคม 2550
- 1.2 เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมในทุกประเด็นได้อย่างครบถ้วน สามารถสะท้อนและเชื่อมโยงกับประเด็นความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน ในการนี้ สศช. จึงจัดให้มีกระบวนการลงพื้นที่สอบถามความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นเรื่องความสุข องค์กรประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในพื้นที่ชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างวันที่ 19 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2550 ใน 4 ภูมิภาค 9 จังหวัด รวม 16 เวที ครอบคลุม 54 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการจัดทำแผนชุมชนและเคยผ่านกระบวนการระดมความคิดการจัดทำตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งแล้ว

รูปแบบกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุมและกำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดใน 4 ภูมิภาค 9 จังหวัด รวม 16 เวที มีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุมจากหมู่บ้านในตำบลที่จัดการประชุม และ/หรือจากตำบลใกล้เคียง แต่ละเวทีมีผู้เข้าร่วมประมาณ 40 – 50 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพต่างๆ รวมทั้งสมาชิกชุมชนและเยาวชน โดยแต่ละภูมิภาค แต่ละจังหวัด ดำเนินการตามวันเวลาและสถานที่ ดังนี้

(1) ภาคกลาง ดำเนินการใน 3 จังหวัด รวม 4 เวที ครอบคลุม 18 หมู่บ้าน ได้แก่

- **จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1 เวที** จัดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงเรียนสาคลีวิทยา ตำบลบางนมโค อำเภอสนา ครอบคลุม 8 หมู่บ้าน จากตำบลบางนมโค ตำบลสามตุ่ม ตำบลบ้านหลวง ตำบลมารวิชัย ตำบลบ้านกระทุ่ม ตำบลดอนทอง ตำบลสามกอ และตำบลหัวเวียง
- **จังหวัดราชบุรี 1 เวที** จัดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ศาลาประชาคม ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ในตำบลท่าชุมพล
- **จังหวัดกาญจนบุรี 2 เวที** โดย เวทีแรก : จัดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ วัดท่าล้อ ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง ครอบคลุม 4 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ในตำบลท่าล้อ เวทีที่ 2 : จัดเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ สหกรณ์พัฒนาปุ๋ย ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 ในตำบลท่าเสา

(2) ภาคเหนือ ดำเนินการใน 2 จังหวัด รวม 4 เวที ครอบคลุม 12 หมู่บ้าน ได้แก่

- **จังหวัดเชียงใหม่ 2 เวที** โดย เวทีแรก : จัดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ อาคารเอนกประสงค์ชุมชนบ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 1 บ้านหนองมะจับ หมู่ที่ 2 บ้านโป่ง และหมู่ที่ 12 บ้านหนองไหว เวทีที่ 2 : จัดเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ สหกรณ์หมู่บ้านเกษตรพัฒนาเฉลิมพระเกียรติฯ แม่ฮักพัฒนา จำกัด ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 1 บ้านหนองแห่ย์ หมู่ที่ 2 บ้านร้องเม้ง และหมู่ที่ 9 บ้านแม่ฮักพัฒนา
- **จังหวัดพิษณุโลก 2 เวที** โดย เวทีแรก : จัดเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมสถานีนอนามัย ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 ในตำบลนาบัว เวทีที่ 2 : จัดเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมสถานีนอนามัย ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 ในตำบลบ้านพร้าว

(3) ภาคตะวันออก/เจียงเหนือ ดำเนินการใน 2 จังหวัด รวม 4 เวที ครอบคลุม 12 หมู่บ้าน ได้แก่

- **จังหวัดนครราชสีมา 2 เวที** โดย เวทีแรก : จัดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและประชาชน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เวทีที่ 2 : จัดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ศาลาประชาร่วมใจและกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 2 บ้านใหม่อุดม หมู่ที่ 6 บ้านมะขามป้อม และหมู่ที่ 9 บ้านโนนสุวรรณ

- **จังหวัดขอนแก่น 2 เวที** โดย เวทีแรก : จัดเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ศูนย์เรียนรู้แปลงนาฟอทองใบ ตำบลโหล่ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากบ้านหนองผือ บ้านทรัพย์สมบูรณ์ และบ้านจะเข้สังเคราะห์ เวทีที่ 2 : จัดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2550 ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากบ้านคำปลาหลาย บ้านหนองแต้ และบ้านห้วยทราย

(4) ภาคใต้ ดำเนินการใน 2 จังหวัด รวม 4 เวที ครอบคลุม 12 หมู่บ้าน ได้แก่

- **จังหวัดตรัง 2 เวที** จัดพร้อมกันในอำเภอรัษฎา และอำเภอเมือง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 โดย เวทีแรก : จัด ณ ศูนย์การเรียนรู้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 ในตำบลนาท่ามเหนือ เวทีที่ 2 : จัด ณ ศาลาหมู่บ้าน บ้านหน้าเขา ตำบลหนองบัว อำเภอรัษฎา ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ในตำบลหนองบัว
- **จังหวัดพัทลุง 2 เวที** จัดพร้อมกันในอำเภอควนขนุน และอำเภอเขาชัยสน เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 โดย เวทีแรก : จัด ณ ที่ประชุมกลุ่มมอสมทรัพย์เพื่อการเกษตร ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 12 ในตำบลนาขยาด เวทีที่ 2 : จัด ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน จากหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11 ในตำบลโคกม่วง

2.2 รูปแบบและกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

- (1) **รูปแบบการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ** จัดในลักษณะเวทีชุมชนในระดับตำบล เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการสอบถามความเห็น รับฟังข้อมูลข้อเสนอแนะ โดยประสานความร่วมมือกับอำเภอและจังหวัด เชิญวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งพัฒนาการประจำอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หัวหน้าสถานีนามัยและภาคประชาสังคม ทำหน้าที่กระตุ้นให้ที่ประชุมระดมความคิด โดยรูปแบบการประชุม มีทั้งการประชุมรวมกลุ่มและแบ่งกลุ่มย่อย วิทยากรกระบวนการจะทำหน้าที่สรุปประเด็นจากที่ประชุม โดยใช้เทคนิคในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้บัตรคำแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นโดยการพูด โดยการเขียนเป็น Mind map แผนภูมิต้นไม้ เป็นต้น
- (2) **ประเด็นการระดมความคิดเห็น** การประชุมเชิงปฏิบัติการการระดมความคิดในครั้งนี้ สศช. ได้วางกรอบประเด็นระดมความคิด เพื่อวิทยากรกระบวนการในแต่ละพื้นที่สามารถนำไปแปลงเป็น “โจทย์หลัก” สำหรับกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมสะท้อนข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลายในประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

- (1.1) ความหมายและองค์ประกอบของความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในมุมมองของท่าน และ/หรือของชุมชน
- (1.2) ในช่วงที่ผ่านมา ท่าน และ/หรือชุมชนของท่านมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุปัจจัยใด
- (1.3) ปัจจัยที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุขร่วมกัน” มีอะไรบ้าง และชุมชนมีวิธีวัดความสุขอย่างไร

จากกรอบประเด็นดังกล่าว วิทยากรกระบวนการในแต่ละเวทีได้นำไปกำหนดเป็นโจทย์หลักเพื่อระดมความคิด ซึ่งทุกเวทีสามารถสะท้อนมุมมอง ร่วมกันกำหนดความหมายและองค์ประกอบของความสุขทั้งในระดับปัจเจกและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับชุมชน รวมทั้ง ยังสามารถสะท้อนถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความสุขได้เป็นอย่างดี

สำหรับปัจจัยที่เป็นเรื่องสำคัญในการสร้างสุขร่วมกัน มีบางเวทีที่ร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของการมีความสุขร่วมกันในชุมชน และเสนอแนะถึงวิธีชี้วัดความสุขในระดับชุมชน เช่น เวทีระดมความคิดในภาคกลางที่ตำบลบางนมโค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเหนือที่ตำบลแม่แฝก และตำบลหนองแห่ จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลนาบัว จังหวัดพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ตำบลบ้านดง จังหวัดขอนแก่น และภาคใต้ที่ตำบลโคกม่วง และตำบลนาขยาด จังหวัดพัทลุง เป็นต้น

- (3) **บรรยากาศการประชุม** วิทยากรกระบวนการในแต่ละพื้นที่ แต่ละเวทีมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างบรรยากาศการประชุม และกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และเป็นไปอย่างทั่วถึง ซึ่งในทุกพื้นที่ทุกเวที วิทยากรกระบวนการสามารถทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ทำให้บรรยากาศการประชุมมีความเป็นกันเอง และเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ผู้เข้าร่วมประชุมมีความตื่นตัว กระตือรือร้นแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด

3.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

การประชุมในทุกเวที ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดสะท้อนมุมมองของชุมชนในประเด็นความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยพบว่า

- (1) “ความสุข” มีหลายระดับ ที่สำคัญจะต้องเริ่มมาจากตัวคนก่อนเป็นความสุขในระดับบุคคล หรือปัจเจกที่เชื่อมโยงกับระดับครอบครัวได้ จากนั้นจึงขยายสู่ “ความสุขร่วมกัน” หรือ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน” ซึ่งจะมีปัจจัยองค์ประกอบที่เป็นตัวร่วมที่แต่ละชุมชนให้ความสำคัญ มีทั้งที่เหมือนกัน และแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นกับสภาพ “ภูมิสังคม” ของแต่ละพื้นที่ชุมชนเป็นสำคัญ

- (2) ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” ในระดับปัจเจก/บุคคล ผลจากการระดมความคิดในทุกเวที ได้สะท้อนมุมมองของความสุขในระดับปัจเจก/บุคคลไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของ “ตัวเราเอง” ก่อน ในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับตัวคนและสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวคนในด้านที่จะส่งผลให้คนมีความสุข โดยมีความหมายและองค์ประกอบที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกัน ดังนี้

- (2.1) **การมีสุขภาพ** ครอบคลุมทั้งสุขภาพกายดี มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ไม่เจ็บป่วย สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ไม่เครียด มีสติในการใช้ชีวิต มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ลด ละ เลิกอบายมุข ยึดมั่นในศีลธรรม มีปัญญาในการเรียนรู้และมีความรู้
- (2.2) **เศรษฐกิจดีมีสัมมาชีพที่มั่นคง** มีรายได้พอเพียง มีการออม ไม่มีหนี้สินเกินฐานะของตน มีอาชีพเสริม ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งตนเองได้ พืชผลทางการเกษตร มีผลผลิตดี มีราคา
- (2.3) **ครอบครัวอบอุ่น** มีความรักความเข้าใจกันในครอบครัว มีความสามัคคี ประองตอง สมาชิกครอบครัวอยู่พร้อมหน้า มีการทำกิจกรรมร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวไม่ย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
- (2.4) **สังคมชุมชนเข้มแข็ง** สังคมมีความเอื้ออาทร สามัคคี แบ่งปันช่วยเหลือกันและกัน สืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีสวัสดิการช่วยเหลือดูแลผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ปลอดภัยเสพติด
- (2.5) **สภาพแวดล้อมดี** มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน

นอกจากนี้ ในบางเวทียังได้ร่วมกันสรุปถึงความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับปัจเจก ในรูปแบบที่สั้นกระชับเข้าใจได้ง่าย เช่น ความสุขของฉัน คือ ...

“ทำอยู่ทำกิน ไม่อดไม่ยาก ไม่ทุกข์ไม่ยาก”

“กินอิ่ม นอนอุ่น ทุนมี หนี้หมด”

“การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิตดี ครอบครัวอบอุ่น มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต”

- (3) ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุขร่วมกัน” หรือ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับชุมชน” ผลจากการระดมความคิดในทุกเวทีได้สะท้อนมุมมองของความสุขอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับชุมชน โดยมีความหมายองค์ประกอบที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกัน ดังนี้

- (3.1) **สุขภาพแข็งแรง** คนในชุมชนมีสุขภาพกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เจ็บป่วย จิตใจดี อารมณ์ดี เข้าถึงธรรมะ ลดความโลภ โกรธ หลง ถือศีล ทำบุญทำทาน

- (3.2) **ครอบครัวอบอุ่น** มีความรักความเข้าใจกันในครอบครัว มีความสามัคคี ประองตอง สมาชิกครอบครัวอยู่พร้อมหน้า มีการทำกิจกรรมร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวไม่ย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น
- (3.3) **เศรษฐกิจดี** มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้พอเพียง มีการออม ปลอดภัย มีอาชีพเสริม ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ พึ่งตนเองได้
- (3.4) **มีหลักประกันในชีวิต** มีปัจจัย 4 เพียงพอ ทั้งอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม และมีที่ดินทำกิน
- (3.5) **สภาพแวดล้อมดี** มีความสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัย อบายมุข ปลอดภัยาสพติด มีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย มีการสื่อสารที่ดี มีหอกระจายข่าว มีเสียงตามสาย มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการทั่วถึง มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนไม่มีปัญหามลพิษด้านต่างๆ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- (3.6) **สังคมชุมชนเข้มแข็ง** ระบบการศึกษาของเยาวชนมีคุณภาพ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน ความเป็นกัลยาณมิตร มีผู้นำที่เข้มแข็งสามารถเข้าใจ เข้าถึงการพัฒนา มีการบริหารจัดการชุมชน มีเงินทุนสนับสนุนจัดการโครงการสาธารณะด้วยความโปร่งใส มีการรวมกลุ่มและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา มีการสร้างภาคีเครือข่ายบ้าน – วัด – โรงเรียน มีการจัดทำแผนชุมชน
- (3.7) **การมีจิตสำนึกประชาธิปไตยและความสมานฉันท์** มีความสามัคคีความเป็นธรรมในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เคารพในกฎระเบียบปกติกาของสังคม รู้จักสิทธิหน้าที่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ภาคภูมิใจในการทำมาความดีให้ชุมชน

3.2 ในช่วงที่ผ่านมา ชุมชนของท่านมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุปัจจัยใด

การประชุมในหลายๆ เวที ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นสะท้อนมุมมองในช่วงประมาณ 5 – 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน อันเนื่องมาจากหลายเหตุปัจจัย ขณะเดียวกันก็มีปัญหาที่ทำให้ชุมชนเกิดทุกข์ขึ้นในบางช่วงหรือไม่มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน กล่าวคือ

(1) สาเหตุปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยส่วนใหญ่จะพบว่า มีสาเหตุสำคัญมาจากด้านสังคมและการมีส่วนร่วม ตลอดจนการมีความปลอดภัย และความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง โดยบางเวทีที่ประชุมได้ร่วมกันสังเคราะห์เสนอแนะการมอง “รากฐาน” ของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน พร้อม “ลำดับ” ที่จะเติบโตสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ต่อไป ประกอบด้วย

(1.1) รากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เช่น 1) ลดความโลภ ลดความอยาก ทำจากเล็กไปใหญ่ 2) ไม่วิ่งตามเงิน มีสติ มีสมาธิ และมีคุณธรรม 3) มีสำนึกในการพึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยกันในชุมชน และ 4) เคารพธรรมชาติและภูมิปัญญาเดิม

(1.2) ลำดับของความอยู่เย็นเป็นสุข เช่น 1) ขยันหมั่นเพียร ประหยัดอดออม 2) เรียนรู้จากผู้สำเร็จ และมีการแลกเปลี่ยนความคิด/ประสบการณ์ 3) การวางแผนงานวางแผนปฏิบัติการ และการบริหารจัดการ และ 4) การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

(1.3) โดยที่ปัจจัยองค์ประกอบและขอบเขตของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับ 1) การมีสุขภาพกายสุขภาพจิตดี 2) มีหลักประกันในครอบครัว 3) ครอบครัวอบอุ่น 4) ชุมชนเข้มแข็ง 5) สิ่งแวดล้อมดี 6) มีธรรมะในใจ

(2) สาเหตุปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีทุกข์/ไม่มีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยส่วนใหญ่พบว่า มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอื่นๆ อาทิ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาเด็กเยาวชนถูกทอดทิ้ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ติดยาเสพติด ปัญหาด้านวัฒนธรรม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความไม่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง และการขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

โดยบางเวทีที่ประชุมได้ร่วมกันสังเคราะห์เสนอแนะการมอง “รากฐาน” ของความทุกข์ในชุมชนของตน คือ “ยึดวัตถุ ทุนนิยม อยากรวย อยากได้ อยากมี วิ่งตามเงินตามกระแส” ส่วน “ลำดับ” ของความทุกข์ในชุมชนของตน คือ “เกียจคร้าน มักง่าย ขาดวินัย สื่อโฆษณา และนโยบายต่างๆ ของรัฐที่ส่งผลกระทบ”

โดยที่ ปัจจัยองค์ประกอบและขอบเขตของความทุกข์ ส่วนใหญ่จะพบกับปัญหา ดังนี้

(2.1) ด้านเศรษฐกิจ รายได้น้อย รายจ่ายมาก เงินไม่พอใช้ ยากจน มีหนี้สินมาก ต้นทุนการเพาะปลูกสูง น้ำมันแพง ค่าจ้างแรงงานสูง ราคาดผลผลิตตกต่ำ ขาวนาปรั้งราคาไม่ดี มันสำปะหลังราคาตก ถูกเอาเปรียบจากนายทุน/พ่อค้า/โรงสี ไม่มีความมั่นคงในที่ดินทำกิน ต้องใช้เงินส่งลูกเรียนหนังสือ

- (2.2) **ด้านสุขภาพ** สุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัวต้องไปหาหมอประจำ ทุกข์ใจเพราะลูกไปอยู่ต่างถิ่น ทุกข์ใจจากการมีหนี้
- (2.3) **ด้านสังคม** ชุมชนขาดความสามัคคี มีอบายมุข เช่น หวย การพนัน วิทยุทะเลาะวิวาทกัน ลูกหลานอพยพแรงงานไปต่างถิ่น พฤติกรรมเดินและเยาะชวนก้าวร้าว ครอบครัแตกแยก
- (2.4) **สิ่งแวดล้อม** ตัดต้นไม้ทำลายป่า ไม่ปลูกต้นไม้เพิ่มเติม ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดภัยแล้ง น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ใช้น้ำเค็ม/สารเคมีมาก มีปัญหาสารเคมีมีพิษจากการทำการเกษตร มีขยะส่งกลิ่นเหม็น

3.3 กระบวนการและแนวทางในการ “สร้างสุขร่วมกัน” และวิธีการวัดความสุขของชุมชน

การประชุมในหลายๆ เวที ที่ประชุมร่วมกันสะท้อนมุมมอง และเสนอแนะแนวทาง “การสร้างสุขร่วมกัน” หรือ “การสร้างคามอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน” ตลอดจนเสนอแนะวิธีการวัดความสุขของชุมชน แม้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่โดยรวมแล้วสามารถสรุปประเด็นความเห็นที่สอดคล้องกันได้ ดังนี้

- (1) **กระบวนการและแนวทางในการ “สร้างสุขร่วมกัน”** ผลจากการระดมความคิดในหลายๆ เวทีได้สะท้อนความคิดเห็นของชุมชนในมุมมองต่อกระบวนการและแนวทางในการ “สร้างสุขร่วมกันในชุมชน” โดยส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า สามารถดำเนินการในแนวทางเพื่อการแก้ปัญหาสำคัญๆ ที่จะนำมาซึ่งความสุขร่วมกันในชุมชน ดังนี้

- (1.1) **ทำครอบครัวให้อบอุ่น** เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของเยาวชนและชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการลด ละ เลิก อบายมุขของคนในครอบครัวที่ต้องเริ่มจากตนเองก่อน เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก การปลูกจิตสำนึกมีการพูดคุยหาทางแก้ไขในครอบครัว ชวนกันเข้าวัดเป็นประจำ ทำครัวเรือนให้สะอาด อาหารอร่อย มีกฎของครอบครัวที่ทุกคนในครอบครัวช่วยกันกำหนด นอกจากนี้บุคคล หรือองค์กรภายนอกอาจมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาครอบครัวได้แก่ ผู้นำชุมชนให้คำแนะนำที่ดีด้วยวาจาสุภาพไพเราะ เด็กนักเรียนและสื่อต่างๆ ช่วยรณรงค์ ลดอบายมุข เป็นต้น
- (1.2) **แก้ปัญหาเศรษฐกิจ** โดยเฉพาะปัญหาการว่างงาน โดยจัดให้มีงานต่อเนื่องในชุมชน ต้องเปลี่ยนแนวคิด คนที่เลือกงาน ในส่วนเยาวชนอาจใช้วิธีเพื่อนดูแลเพื่อน (ชวนกันทำงาน) ส่งเสริมให้มีอาชีพเสริม สำหรับการแก้ปัญหาหนี้สิน ให้ทำบัญชีครัวเรือน จัดระเบียบการใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย และสร้างค่านิยมที่ถูกต้องยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต

- (1.3) **แก้ปัญหาชุมชนขาดความสามัคคี** ด้วยการจัดเวทีพูดคุยกันเป็นประจำทุกเดือน โดยผู้ใหญ่บ้านดึงแกนนำเข้าร่วมประชุมก่อน แล้วจึงขยายเวทีการพูดคุยไปสู่ลูกบ้าน เพื่อให้มีการสื่อสารกันอย่างทั่วถึง สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และหันหน้าเข้าหากัน
 - (1.4) **แก้ปัญหาผู้นำขาดความเข้มแข็ง** ด้วยการพัฒนาผู้นำและความร่วมมือของผู้นำ ผู้นำควรแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำที่เข้มแข็งอื่นๆ และควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ประธานกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับชาวบ้าน ควรเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม และต้องให้เกียรติลูกบ้าน
 - (1.5) **แก้ปัญหาเยาวชน** ผู้ปกครองควรตั้งเตือน อบรมสั่งสอนเด็ก และครูควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็ก เนื่องจากบางครอบครัวผู้ปกครองอาจไม่ยอมรับต่อพฤติกรรมและการกระทำผิดของบุตรหลาน จัดกิจกรรมเข้าค่ายให้เด็กและเยาวชน ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือรวมกลุ่มกันทำความดีจัดให้มีศูนย์ฝึกอาชีพเยาวชนในช่วงปิดเทอม
 - (1.6) **ด้านการศึกษา** ควรหาแนวทางขยายจำนวนบุคลากรทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ให้เพียงพอ ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนขึ้นในชุมชน ขณะเดียวกัน ควรจัดการศึกษานอกระบบโดยมีการศึกษาดูงาน การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ต้องสร้างเยาวชนให้เป็นผู้นำที่ดีในอนาคต
 - (1.7) **ด้านสุขภาพ** ควรส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเอง ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ปลูกพืชสมุนไพร ชุมชนวัดปลอดเหล้า ให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ลด ละ เลิก อบายมุข ส่งเสริมการรวมกลุ่มเล่นกีฬา
 - (1.8) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกันช่วยจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชน เผากระวัง ประสานแจ้งโรงงานถึงปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อให้โรงงานแก้ไข หรือแจ้ง อบต. กำนัน ให้ประสานโรงงานในการแก้ไขปัญหา
- (2) **วิธีการวัดความสุขและตัวชี้วัดความสุขของชุมชน** ที่ประชุมในหลายเวทีได้เสนอแนะวิธีการวัดความสุขและตัวชี้วัดความสุขทั้งในระดับตนเองและระดับชุมชน โดยมีประเด็นที่สำคัญๆ ตัวอย่างเช่น
- (2.1) **วิธีการวัดความสุขในระดับตนเองและครอบครัว** สามารถดำเนินการและวัดได้ โดยดูจากประเด็นสำคัญ อาทิ 1) ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน 2) มีเงินออม 3) ครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน 4) ขยันทำมาหากิน 5) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ 6) มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง 7) ไม่มีหนี้สิน 8) มีทรัพย์สิน ที่ดิน และ 9) ภูมิใจในสิ่งที่ตนมี

(2.2) วิธีการวัดความสุขในระดับชุมชน สามารถดำเนินการและวัดได้โดยดูจากประเด็นสำคัญ อาทิ

- 1) คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กีฬา งานประเพณี ช่วยกันรักษาความสะอาดภายในหมู่บ้าน การแลกเปลี่ยนพูดคุยกัน
- 2) สิ่งแวดล้อมในชุมชนดี ดูจากการที่ชุมชนไม่มีขยะหรือมีการกำจัดขยะที่ดี อากาศดี ปลอดภัย ชุมชนปลอดภัย เสพติด มีความเขียวขจีในชุมชน
- 3) ความปลอดภัยในชุมชน โดยชุมชนไม่มีโจรหรือแม้แต่การลักเล็กขโมยน้อย ไม่มีการทำร้ายร่างกาย ไม่มีวัยรุ่นมั่วสุม มีตำรวจชุมชนดูแลความปลอดภัย
- 4) สาธารณูปโภคเข้าถึงทุกครัวเรือน มีระบบไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเข้าถึง สะดวกสบาย มีโทรศัพท์สาธารณะ มีหอกระจายข่าว มีอนามัยใกล้บ้าน
- 5) สุขภาพของคนในชุมชนดี ไม่มีโรคระบาด เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก คนในชุมชนได้รับการรักษาทั่วถึง เด็กได้รับการฉีดวัคซีนครบทุกคน มีสุขภาพจิตดี ไม่เครียด
- 6) เศรษฐกิจในชุมชนดี ราคาผลผลิตดี หนี้สินน้อยลง การมีอาชีพที่หลากหลาย การมีอาชีพเสริมรายได้ มีเงินออม ลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ
- 7) วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นยังคงอยู่ เช่น ทำบุญแม่โพสพ ลอยกระทง สงกรานต์ การเข้าวัดทำบุญ และมี ภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนการประกอบอาชีพ เช่น การหาน้ำผึ้ง

โดยสรุป การวัดความสุขในระดับตนเองและครอบครัว ตลอดจนระดับชุมชนควรเป็นเรื่องที่ชุมชนคิดเอง กำหนดขึ้นเอง เป็นผู้ใช้ และช่วยกันกำหนดเกณฑ์การวัด โดยมีวิธีวัดและตัววัดที่เข้าใจง่าย สำหรับบทบาทภาครัฐควรเป็นผู้สนับสนุน กระบวนการขับเคลื่อนเพื่อให้ชาวบ้านมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการสังเคราะห์องค์ความรู้จากพื้นที่ชุมชนมาเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ต่อไป

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

เรื่อง “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน**”

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงเรียนสาครวิทยาทำบบางนมโค

อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1

ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดขึ้นที่โรงเรียนสาครวิทยาทำบบางนมโค อำเภอเสนา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ผู้แทนจาก อบต. กลุ่มเยาวชน/นักเรียน เป็นต้น มาจาก 8 หมู่บ้านจากตำบบางนมโค ตำบลสามตุ่ม ตำบลบ้านหลวง ตำบลमारวิชัย ตำบลบ้านกระทุ่ม ตำบลดอนทอง ตำบลสามกอ และตำบลหัวเวียง รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน และมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทุกทีมงานที่จะลงพื้นที่ประมาณ 20 คน เข้าร่วมเรียนรู้กระบวนการจัดประชุม โดยมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหลักและวิทยากรกระบวนการ ประกอบด้วย 1) นายสุรินทร์ กิจนิตยชีวี 2) นายปรีชา ดัสตุลย์

1.2 ขั้นตอนกระบวนการรูปแบบจัดการประชุมเชิงปฏิบัติ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด โดยมีผู้แทน สศช. (นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา) กล่าวถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ และวิทยากรกระบวนการ (นายสุรินทร์ กิจนิตยชีวี) ได้ชี้แจงโจทย์หลักในการระดมความคิดเห็นของประชาชนในประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของชุมชนใน 3 ประเด็น คือ
 - (1.1) “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง/ความคิดของท่านหมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่าในชุมชนของเรามีความสุขหรือเปล่า เพราะอะไร
 - (1.3) ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน เรื่องสำคัญที่ต้องทำมีอะไรบ้าง และเราจะมีวิธีวัดความสุขได้หรือไม่ อย่างไร
- (2) รูปแบบการระดมความคิด จัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่มๆละประมาณ 10 คน โดยมีวิทยากรหลักทั้ง 2 ท่านทำหน้าที่กระตุ้นให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และแต่ละกลุ่มจะมีวิทยากรผู้ช่วยประจำกลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก โดยที่สมาชิกแต่ละกลุ่มเลือกเลขานุการกลุ่มทำหน้าที่บันทึกความเห็น เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มแต่ละกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลบางนมโค อำเภอสiena จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- (3) **บรรยากาศการประชุม** บรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความคึกคักมีการเสนอความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและเต็มที่ รวมทั้งเสนอแนะให้ความเห็นเพิ่มเติมจนได้เป็นข้อสรุปของกลุ่มที่สามารถตอบโจทย์หลักในทั้ง 3 ประเด็นของวิทยากรได้อย่างครบถ้วน

2

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 ความหมายของความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุข

ประชาชนที่มาร่วมประชุมระดมความคิดเห็น มีความเห็นร่วมกันว่า 1) ความอยู่เย็นเป็นสุขนั้น ต้องเริ่มจากตัวคนก่อนโดยคนต้องมีความสุข ทางด้านกาย กล่าวคือ มีสุขภาพดี และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมี **จิตใจดี** คือ มีสุขภาพจิตดี มีสติในการใช้ชีวิต มีความซื่อสัตย์ คุณธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีอารมณ์ดี ไม่เครียด และมีความพร้อมทาง**สติปัญญา** ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ฟังตนเองได้ มีการจัดการที่ดีและสามารถสืบสานวัฒนธรรมชุมชน 2) จากนั้น ความอยู่เย็นเป็นสุขก็จะแผ่ขยายออกไปสู่ระดับครอบครัวและสังคมชุมชน โดย**ครอบครัว**ต้องอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ มีคุณธรรม มีความพอเพียงและมีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ ทั้งการทำบุญทำทาน การมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว ในขณะที่**สังคมชุมชน** ต้องมีความสามัคคี ร่วมกันลดบាយมุข มีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ เด็กมีความเคารพอ่อนน้อมนับถือผู้ใหญ่ มีสวัสดิการชุมชน ฟังตนเองได้ และนำระบบเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ 3) นอกจากนี้ มี**สิ่งแวดล้อมดี** จะต้องปราศจากมลภาวะ และมีระบบนิเวศที่ยั่งยืน

2.2 องค์ประกอบของ “ความสุข”

ที่ประชุมเห็นร่วมกันถึงความสำคัญขององค์ประกอบของความสุข โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ **ครอบครัวอบอุ่น** ชุมชนเข้มแข็ง คนมีสัมมาชีพที่มั่นคง มีรายได้พอเพียง มีเงินออม ไม่มีหนี้สิน ใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบนิเวศยั่งยืน และมีระบบความสัมพันธ์ที่ยุติธรรม

2.3 วิธีการสร้างสุข

- (1) ที่ประชุมกลุ่มย่อยทุกกลุ่มเริ่มต้นด้วยการพิจารณาการ “ลดความทุกข์” ของชุมชน ซึ่งมีความเห็นว่าความทุกข์ที่ชุมชนเผชิญอยู่และต้องการปรับลดให้น้อยลงหรือหมดไปมี 8 เรื่อง ที่สำคัญประกอบด้วย
 - (1.1) **ปัญหาสุขภาพร่างกาย** ชาวบ้านประสบปัญหาสุขภาพ โดยส่วนมากจะเป็นโรคเกี่ยวกับปวดเมื่อย ข้อเสื่อม โรคเบาหวาน ความดัน อันเนื่องมาจากขาดการออกกำลังกาย ขาดการดูแลสุขภาพ และความเครียด
 - (1.2) **เยาวชน** เด็กและเยาวชนมีปัญหาท้องในวัยเรียน โรคเอดส์ ติดบุหรี่และยาเสพติด ติดโทรศัพท์มือถือ ขับรถแข่งกัน ขาดความรับผิดชอบ ทั้งเรื่องเรียน งานบ้าน ขาดความเอาใจใส่พ่อแม่

ประมวลภาพผลการระดมความคิดเห็นในภาคกลาง

๑ ๒ ๓ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

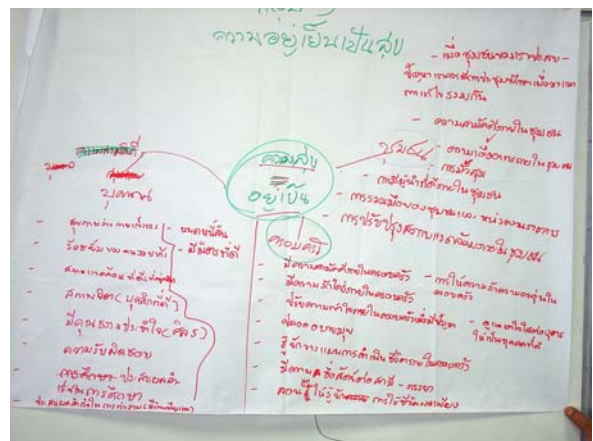
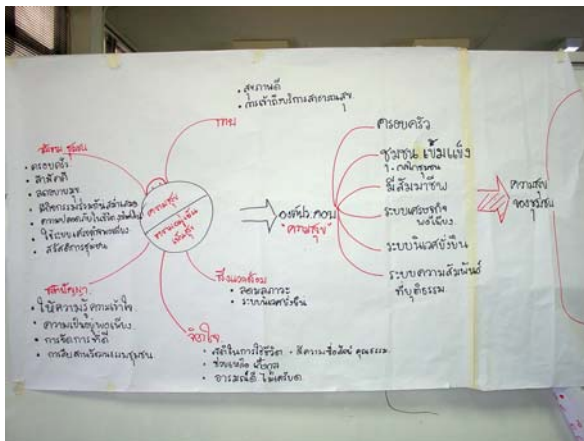
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบางนมโค อำเภอสiena จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โจทย์เพื่อระดมความคิด
เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

1. “ความสุข” และ “ความอยู่เย็น
เป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง
/ความคิดของท่าน หมายความว่า
อย่างไร? และมีอะไร
เป็นองค์ประกอบบ้าง?

2. ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่า
ในชุมชนของเรามีความสุข
หรือเปล่า? เพราะอะไร

3. ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน
เรื่องสำคัญที่จะต้องทำมี
อะไรบ้าง? และเราจะมี
วิธีวัดความสุขได้หรือไม่
อย่างไร?

- (1.3) **ครอบครัว** ครอบครัวมีการทะเลาะวิวาทโดยสาเหตุหลักมาจากเงินและบุตร และปัญหาเชิงชู้สาว พ่อแม่ยังขาดทักษะในการฝึกให้ลูกคิด วิเคราะห์
 - (1.4) **ระบบดูแลชุมชน** สุขภาพของคนในชุมชนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ มีปัญหาในเรื่องวัฒนธรรมประเพณี ขาดการอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ขาดการอบรมพืชผัก สวนครัว รั้วกินได้ และการผลิตปุ๋ยชีวภาพ
 - (1.5) **การศึกษา** เด็กและเยาวชนในชุมชนมีปัญหาการศึกษาโดยเฉพาะ การไม่สามารถศึกษาต่อเนื่องได้ หรือขาดเรียนกลางคันเนื่องจากติดยาเสพติด คบเพื่อนไม่ดี มั่วสุมและขาดจิตสำนึก
 - (1.6) **วัฒนธรรมประเพณี** เด็กและเยาวชนห่างไกลศาสนา รวมทั้งวันหยุดไม่ตรงกับวันพระ
 - (1.7) **เศรษฐกิจ** เนื่องจากชาวบ้านยากจน ว่างานหรือมีรายได้น้อย ประกอบกับสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพง จึงเกิดมีปัญหานี้สิน รวมทั้งยังประสบกับภัยธรรมชาติที่ทำให้ต้องสูญเสียทรัพย์สิน เงินทอง
 - (1.8) **สิ่งแวดล้อม** ปัญหาน้ำเน่าเสีย จากโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาหน้าดินเสื่อมโทรม จากการเผาฟาง ปัญหาขยะในชุมชน ปัญหาสารปนเปื้อนในอาหาร ปัญหามลพิษอื่นๆ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะโรค
- (2) จากนั้น ที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปความคิดเห็นโดยรวมในประเด็นการเสริมสร้างความสุข โดยเห็นร่วมกันว่า
- (2.1) **วิธีการสร้างสุขควรเริ่มจากการรักษาสุขภาพ** ส่งเสริมการออกกำลังกาย ไม่กินอาหารปนเปื้อนสารเคมี
 - (2.2) **ลดทะเลาะเบาะแว้งกัน** โดยมีการพูดคุยกันบ่อยๆ และประชุมเป็นประจำ สม่ำเสมอ ทำให้สามัคคี มีเวลาพูดคุยกันมากขึ้น มีกิจกรรมลดทุกข์ มีความเป็นประชาธิปไตย
 - (2.3) **ลดความเห็นแก่ตัว** ให้บริจาค ทำบุญ ทำทาน ทำให้จิตใจบริสุทธิ์ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ให้ทุกฝ่ายมีกิจกรรมและเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน มีจิตอาสา ร่วมกันแก้ไขปัญหา
 - (2.4) **ครอบครัวอบอุ่น “สร้างรัก เข้าใจ” สร้างเครือข่ายชุมชนเป็นสุข** และผลิตสื่อชุมชน ส่งเสริมเยาวชนรักถิ่นบ้านเกิด มีค่ายเยาวชน ค่ายศิลปิน และกีฬาต่างๆ **ลดต้นทุนการผลิต** โดยผลิตปุ๋ยชีวภาพ ผลิตถ่าน ปลูกผักสวนครัว และทำน้ายาเอนกประสงค์ เพราะจะทำให้หนี้ลด ต้นทุนต่ำ รายได้เพิ่ม **ควรลดอบายมุข** อาทิ เหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติด และหวย จะช่วยให้สุขภาพดี ลดค่าใช้จ่าย **ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม** โดยใช้สารชีวภาพ กำจัดขยะ และปลูกต้นไม้ จะทำให้อากาศดี ดินดี แม่น้ำสะอาด สัตว์น้ำเพิ่มขึ้น **การบริหารชุมชนมีความโปร่งใส** ผู้นำมีการประสานงาน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีการกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีคุณธรรม เข้าถึงจิตใจของชุมชน

2.4 ตัวชี้วัดความสุข

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า การสร้างตัวชี้วัดความสุขในระดับชุมชน เพื่ออธิบายว่าขณะนี้ชุมชนมีความสุขหรือไม่ จะสามารถมีวิธีวัดได้จากประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

- (1) **คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน** มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กีฬา งานประเพณี ช่วยกันรักษาความสะอาดภายในหมู่บ้าน การแลกเปลี่ยนพูดคุยกัน
- (2) **สิ่งแวดล้อมในชุมชนดี** ดูจากการที่ชุมชนไม่มีขยะหรือมีการกำจัดขยะที่ดี อากาศดี ปลอดภัย ชุมชนปลอดภัย เสพติด มีความเชื่อใจกันในชุมชน
- (3) **ความปลอดภัยในชุมชน** โดยชุมชนไม่มีโจร หรือแม้แต่การลักเล็กขโมยน้อย ไม่มีการทำร้ายร่างกาย ไม่มีวัยรุ่นมั่วสุม มีตำรวจชุมชนดูแลความปลอดภัย
- (4) **สาธารณูปโภคเข้าถึงทุกครัวเรือน** มีระบบไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเข้าถึงสะดวกสบาย มีโทรศัพท์สาธารณะ มีหอกระจายข่าว มีอนามัยใกล้บ้าน
- (5) **สุขภาพของคนในชุมชนดี** ไม่มีโรคระบาด เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก คนในชุมชนได้รับการรักษาทั่วถึง เด็กได้รับการฉีดวัคซีนครบทุกคน มีสุขภาพจิตดี ไม่เครียด
- (6) **เศรษฐกิจในชุมชนดี** ราคาผลผลิตดี หนี้สินน้อยลง คนในชุมชนมีอาชีพเสริมรายได้ มีเงินออม ลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ น้ำมันไม่แพง
- (7) **วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นยังคงอยู่** เช่น ทำบุญแม่โพสพ ลอยกระทง สงกรานต์ การเข้าวัดทำบุญ

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

เรื่อง “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน**”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

1

ข้อมูลพื้นฐาน

สภาพทั่วไป ตำบลท่าชุมพลเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอ โดยมีระยะห่างจากอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ประมาณ 19.06 ตารางกิโลเมตร แม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีระบบชลประทานแม่กลองครอบคลุมทั้งตำบล

การปกครอง ตำบลท่าชุมพล แบ่งการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 6,699 คน จำนวนครัวเรือน 1,665 ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ถั่วเขียว อ้อย สวนผักและการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมผลิตตุ๊กตา

สภาพสังคม ด้านการศึกษาและศาสนา ในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าชุมพล มีโรงเรียนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ในด้านสาธารณสุข มีสถานอนามัย 2 แห่ง คือ สถานอนามัยตำบลท่าชุมพลและสถานอนามัยบ้านดอนแฉลบ นอกจากนี้ยังมีป้อมตำรวจอีกสองแห่งเพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2

ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้จัดขึ้นที่ศาลาประชาคมตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนจาก อบต. ผู้แทนจากกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร และสมาชิกของชุมชน จาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 รวมทั้งสิ้นประมาณ 35 คน

นอกจากนี้ ยังมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ซึ่งเป็นพัฒนากรประจำอำเภอ รวม 2 คน ได้แก่ 1) นายสำราญ พรหมแก้ว และ 2) น.ส.จุฬาลักษณ์ ศรีคงอยู่

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันพุธที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

2.2 ขั้นตอนกระบวนการรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) **การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด** ผู้แทน สศช. (นางปาริชาติ เทพรักษ์) กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม และวิทยากรกระบวนการกำหนดโจทย์การระดมความคิดแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ประกอบด้วย 3 ประเด็น 1) อะไรทำให้ตัวเองมีความสุข 2) อะไรคือความสุขของครอบครัว 3) อะไรคือความสุขของชุมชน
- (2) **รูปแบบการระดมความคิด** วิทยากรกระบวนการจัดรูปแบบการประชุมแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มย่อย มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เขียนเสนอแนะความคิดเห็นและมีตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผล และเมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลของแต่ละกลุ่ม ก็ประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลการประชุมและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนอที่ทำให้ตนเอง ครอบครัวและชุมชนมีความสุข
- (3) **บรรยากาศการประชุม** วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเต็มที่ มีความกระตือรือร้น ทำให้บรรยากาศเป็นไปอย่างคึกคัก ภายใต้อารมณ์ร่วมเป็นอย่างดี

3 สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่ประชุมได้ร่วมกันนำเสนอผลการประชุมในประเด็นต่างๆ สรุปได้ดังนี้

3.1 ความหมายและองค์ประกอบ “ความสุขในระดับปัจเจกชน”

มุมมองความสุขในระดับปัจเจกชน แต่ละกลุ่มได้ข้อสรุปร่วมกันว่า **การมีสุขภาวะทั้งกายและใจ** เช่น การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับอาหารการกินที่ดีและถูกสุขลักษณะ มีจิตใจแจ่มใส มีธรรมชาติอยู่ในใจและมีโอกาสไปทำบุญ ไปเที่ยวพักผ่อน เป็นต้น เป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความสุขเป็นอันดับต้นๆ นอกจากนี้ ทุกกลุ่มยังให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

- (1) **ด้านเศรษฐกิจ** เช่น มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงอบอุ่น การมีงานทำมีเงินใช้จ่ายอย่างพอเพียง ไม่มีหนี้สินเกินฐานะของตนเอง/ไม่มีภาระหนี้สิน มีรายได้ เป็นต้น
- (2) **ด้านครอบครัวอบอุ่น** เช่น มีโอกาสได้เลี้ยงดูพ่อแม่ (หรือผู้มีพระคุณ) ให้มีความสุข มีลูกที่เชื่อฟังคำสั่งสอน อยู่ในโอวาท ฯลฯ
- (3) **ประเด็น ชุมชนเข้มแข็ง โดยเฉพาะในเรื่องความสามัคคีในชุมชน** เช่น มีโอกาสช่วยเหลือสังคม มีการสมานฉันท์ต่อเพื่อนฝูงและบ้านใกล้เคียง มีเพื่อนที่ดี มีความเข้าใจกัน เป็นต้น และที่สำคัญยิ่งกว่า คือการมีความสุขตรงที่ **การมีในหลวงที่รักของประชาชนทุกคน**

ประมวลภาพผลการระดมความคิดเห็นในภาคกลาง

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

รวม **ตาบอด**

- (1) การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ①
- (2) มีอาหารการกินที่ดี ลูกสุขลักษณะ ④
- (3) มีบ้านอยู่อาศัย ที่มั่นคง อบอุ่น (โดยเป็นบ้านใหม่) ②
- (4) มีงานทำ ③
- (5) มีเงินใช้จ่ายอย่างพอเพียง ⑤
- (6) ไม่มีหนี้สินเกินฐานะของตนเอง ⑥
- (7) ไม่มีภาระหนี้สิน
- (8) มีโอกาสไปทำบุญ ไปเที่ยวพักผ่อน ⑮
- (9) มีเพื่อนที่รักดี มีความเข้าใจกัน ⑮
- (10) มีโอกาสได้เลี้ยงดูพ่อแม่ให้มีความสุข/ ผู้มีพระคุณ ⑦
- (11) มีธรรมะอยู่ในใจ ⑧
- (12) มีในหลวงที่รักของประชาชนทุกคน ⑨
- (13) มีโอกาสช่วยเหลือสังคม ⑩

รวม **ดริวเรือน**

สมาชิกในครอบครัว

- (1) (ลูกหลาน) รักกันดี/อยู่พร้อมหน้า ⑨
- (2) ลูกหลานมีโอกาสศึกษาสูง ⑤
- (3) ได้ดูแลพ่อแม่ ⑥
- (4) มีหัวหน้าครอบครัวที่ดี ③
- (5) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในบ้าน ไม่เบียดเบียนกัน ④
- (6) คนในครอบครัวมีงานทำ ②
- (7) มีการให้กำลังใจกันและกัน ⑦
- (8) มีกิจกรรมร่วมกัน ⑧
- (9) ครอบครัวไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด + อบต. ①

รวม **ชุมชน**

- (1) เพื่อนบ้านมีความเอื้ออาทรต่อกัน สามัคคีกัน ④
- (2) ชุมชนไม่มีปัญหาเสพยาเสพติด/ ④
- (3) ธรรมนูญ/ไม่มีการลักขโมย
- (4) มีผู้นำชุมชนที่ดี ②
- (5) มีการรวมกลุ่ม และจัดการที่ดี ⑮
- (6) มีการเอื้อกัน ⑤
- (7) มีความเป็นธรรมในชุมชน ⑮
- (8) มี (ให้สะอาด) สาธารณูปโภคที่ดี ⑮
- (9) มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม ③

รวม (ชุมชน) ②

- (10) คนในชุมชนมีศีลธรรมอันดี ⑮
- (11) ต้องได้รับการสนับสนุนของรัฐ ⑮
- (12) มีเศรษฐกิจที่ดี, การศึกษาที่ดี ⑦
- (13) ห้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน ⑥
- (14) คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน/แก้ไขปัญหาร่วมกัน ⑮
- (15) ชุมชนมีการส่งเสริมอาชีพ ⑨
- (16) คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง ⑧
- (17) มีเจ้าหน้าที่ที่รักและภักดีต่อประชาชน ⑮
- (18) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ⑮

3.2 ความหมายและองค์ประกอบความสุขร่วมกันในระดับครอบครัว

ในระดับครอบครัว สมาชิกทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า การให้ความรัก เอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญต่อสร้างความสุขในระดับครอบครัว โดยประเด็นดังกล่าวนั้น ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในบ้านไม่เกี่ยงงานกันทำ มีกิจกรรมร่วมกัน คนในครอบครัวมีงานทำ มีหัวหน้าครอบครัวที่ดี ลูกหลานมีโอกาสศึกษาสูงๆ ได้ดูแลพ่อแม่ มีการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และ สมาชิกในครอบครัวรักกันดี/อยู่พร้อมหน้า มีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกัน

3.3 ความสุขร่วมกันในระดับชุมชน

สำหรับในระดับชุมชน ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาและให้ความเห็นว่า ชุมชนที่จะมีความสุขนั้น จะต้องประกอบด้วย การไม่มีปัญหา “ยาเสพติด” มีผู้นำชุมชนที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนบ้านมีความเอื้ออาทรต่อกัน สามัคคีกัน มีการอภัยกัน คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน/แก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มที่ดี คนในชุมชนมีศีลธรรมอันดี มีเศรษฐกิจที่ดี การศึกษาที่ดี น้อมนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง ชุมชนมีการส่งเสริมอาชีพ ต้องได้รับการสนับสนุนของรัฐ มีสาธารณูปโภคที่ดี มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในชุมชน และมีความเป็นธรรมในชุมชน

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าล้อ อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลท่าล้อ อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี

1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สภาพทั่วไปและการปกครอง อำเภอกำแพง มีพื้นที่ทั้งหมดรวม 610.97 ตร.กม. มีประชากรรวมทั้งสิ้น 104,188 คน ความหนาแน่นของประชากร 170.53 คน/ตร.กม. แบ่งการปกครองออกเป็น 13 ตำบล 116 หมู่บ้าน เป็นเขตเทศบาล 4 แห่ง และ อบต. 13 แห่ง โดยมีตำบลท่าล้อเป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอกำแพง เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านเขตตำบล และมีคลองส่งน้ำชลประทาน ซึ่งเป็นคลองใหญ่ และคลองซอย ไหลผ่านทั่วพื้นที่ตำบล พื้นที่อีกส่วนหนึ่งที่เป็นเขตทหารแต่เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไม่ได้ เพราะเป็นเนินเขา ไม่สามารถผันน้ำไปได้ต้องลงทุนสูง

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง มีโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมน้ำตาล สำหรับประชากรในตำบลท่าล้อส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร (สวนผัก, ไร่, นา, เลี้ยงสัตว์) และอาชีพเสริม รับจ้าง ค้าขาย

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดกาญจนบุรี ได้จัดขึ้นเป็นเวทีแรกที่วัดท่าล้อ ตำบลท่าล้อ อำเภอกำแพง โดยมีผู้เข้าประชุม ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำสตรี สมาชิกชุมชน รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน จาก 4 หมู่บ้านในตำบลท่าล้อ ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 นอกจากนี้ยังมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นพัฒนาการประจำอำเภอ ทำหน้าที่วิทยากรหลักรวม 2 คน ได้แก่ 1) นายพงษ์ศักดิ์ คล้ายจำนง และ 2) นายสุริยา บุญเรืองยศศิริ

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคกลาง
เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”
ระหว่างวันที่ 22-23 กุมภาพันธ์ 2550
ณ ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง และตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุม

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด วิทยากรกระบวนการชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดใน 3 ประเด็น ได้แก่
 - (1.1) ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมองของชุมชน
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมา ชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด
 - (1.3) ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และมีวิธีการวัดความสุขอย่างไร
- (2) รูปแบบขั้นตอนการระดมความคิด จัดรูปแบบเป็นการประชุมกลุ่มย่อยรวม 3 กลุ่ม นำโจทย์หลักมาแปลงเป็นคำถามให้ผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดโดยใช้วิธีการเขียนลงในบัตรคำและมีผู้แทนกลุ่มนำเสนอความเห็น เพื่อวิทยากรกระบวนการช่วยสรุปในภาพรวม
- (3) บรรยายการประชุม วิทยากรทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะโดยการเขียน มีบรรยายการความร่วมมือที่ดี ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

3 สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปประเด็นผลการประชุมทุกกลุ่มย่อยได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันมาแล้วสรุปได้ดังนี้

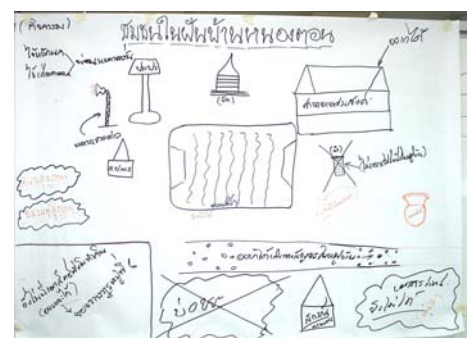
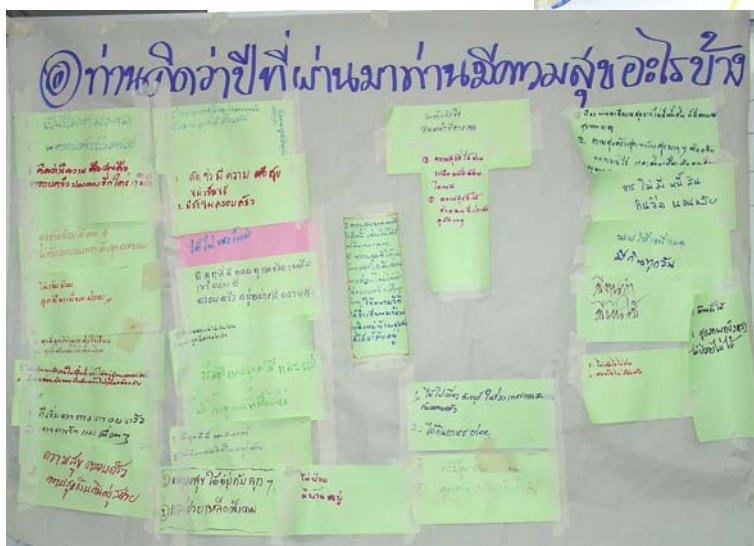
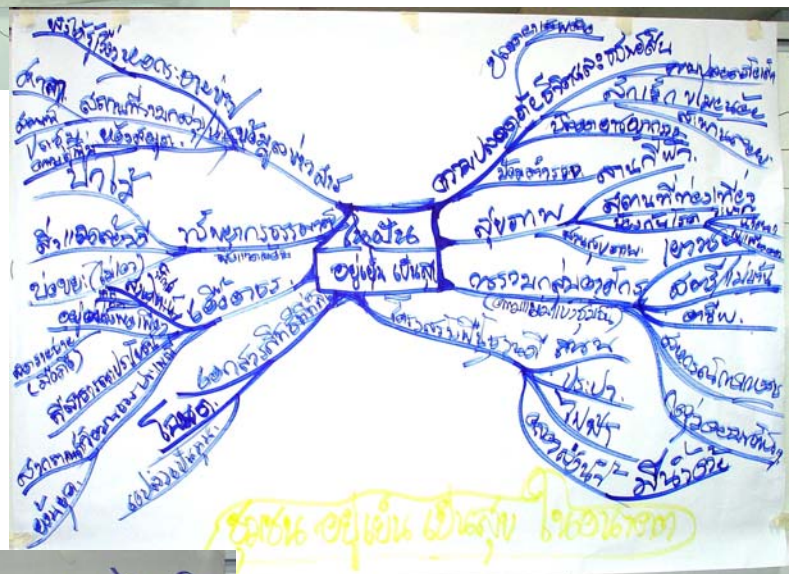
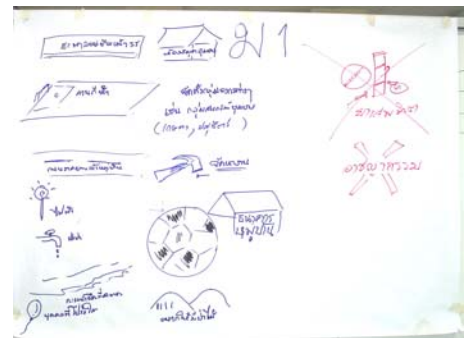
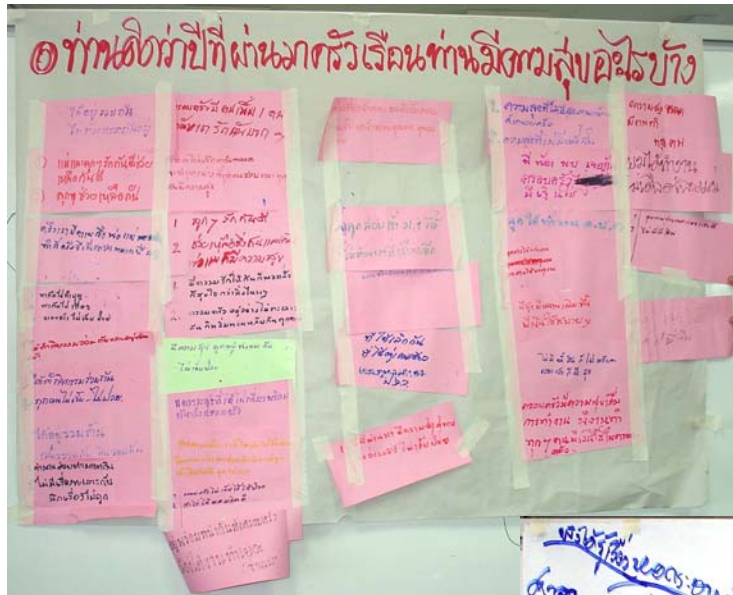
3.1 ความหมายของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

- (1) ความหมายของความสุขในระดับปัจเจก/ครอบครัว ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่ามีความหมายที่ครอบคลุมถึงเรื่องสำคัญ ๆ ดังนี้
 - (1.1) การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก อยู่ร่วมกัน มีความอาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การรับประทานอาหารร่วมกัน การไปเที่ยว/ทำบุญร่วมกัน การได้ปรึกษาหารือกัน การขอพรผู้ใหญ่ การที่พี่น้องคนในครอบครัวได้เจอกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความสุขเนื่องจากการที่ครอบครัวได้สมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ความสำเร็จของสมาชิกไม่ว่าการได้งานทำ การได้ที่เรียน หรือการที่ลูกสาวได้แต่งงาน เป็นต้น
 - (1.2) การมีงานมีเงินใช้ สมาชิกในครอบครัวต่างมีงานทำ ช่วยกันทำมาหากิน ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว และการที่ไม่มีหนี้สิน
 - (1.3) การมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย

ประมวลภาพผลการระดมความคิดเห็นในภาคกลาง

๑๕๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

- (2) ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า มีความหมายที่ครอบคลุมเรื่องสำคัญ ๆ ดังนี้
- (2.1) มีผู้นำในท้องถิ่นที่ดี โดยการเอาใจใส่ต่อบ้านดี ให้ความรู้ พบปะพูดคุยกับชาวบ้านในเรื่องการประกอบอาชีพ ชีวิตประจำวัน ความรู้ในเรื่องภาษี
 - (2.2) โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ได้แก่ ไฟฟ้าสว่าง ทางสะดวก น้ำสะอาด
 - (2.3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดกิจกรรมร่วมกันในการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น งานสงกรานต์
 - (2.4) ชุมชนปลอดภัยเสพติด โดยความร่วมมือของชาวบ้านในการดูแลเยาวชนไม่ให้มีการเสพยาเสพติด เสริมสร้างและสนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ
 - (2.5) รวมกลุ่มต่อรองด้านการตลาดสินค้าเกษตร
 - (2.6) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการสาธารณะด้วยความโปร่งใส
 - (2.7) ชาวบ้านมีความรักความสามัคคีที่ดีต่อกัน ทั้งในชุมชนของตัวเองและชุมชนอื่นๆ โดยการร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา

3.2 แนวทางการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน

ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน ประกอบด้วย

- (1) สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับชาวบ้าน มีป้อมตำรวจให้บริการประชาชน มีสะพานลอยข้ามถนนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก เป็นชุมชนปลอดภัยเสพติด และอาชญากรรม การทำผิดกฎหมายล็กเล็ขโมยน้อย
- (2) เสริมสร้างสุขภาพที่ดีของประชาชน มีระบบการป้องกันโรคที่ดีโดยเฉพาะโรคระบาด ไข้หวัดนก ไข้เลือดออก มีลานกีฬา มีสถานที่ท่องเที่ยว
- (3) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ได้แก่ ถนน ประปา ไฟฟ้า คลองส่งน้ำที่มีน้ำใช้ตลอดปี
- (4) สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี/แม่บ้าน กลุ่มอาชีพ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์
- (5) มีแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชน ได้แก่ หอกระจายข่าว ศาลา สถานที่รวมกลุ่ม/ประชุม ห้องสมุด
- (6) จัดที่ดินทำกินพร้อมเอกสารสิทธิ์ให้ชาวบ้าน เพื่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
- (7) ชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน โดยจัดให้มีทุนสงเคราะห์คนพิการ เด็ก คนชรา ที่ขาดที่พึ่งพิงในชุมชน สนับสนุนให้ชาวบ้านดำรงชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นโดยเฉพาะค่าโทรศัพท์มือถือ การใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะร่วมกันอย่างเป็นธรรม และการสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานสงกรานต์
- (8) มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้แก่ ป่าไม้ชุมชน สิ่งแวดล้อมที่ดี มีระบบการกำจัดขยะของชุมชน

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลท่าเสา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สภาพทั่วไปและการปกครอง อำเภอไทรโยค มีพื้นที่ทั้งหมดรวม 2,728.922 ตร.กม. ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ และแร่ธาตุ โดยมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำน้อย มีประชากรรวมทั้งสิ้น 42,945 คน ความหนาแน่นของประชากร 16 คน/ตร.กม. แบ่งการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 54 หมู่บ้าน เป็นเขตเทศบาล 2 แห่ง และ อบต. 7 แห่ง โดยตำบลท่าเสา เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอไทรโยค มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 5,475 คน รวม 1,357 หลังคาเรือน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนในอำเภอ มีอาชีพหลัก ทำไร่ ทำสวน รับจ้าง และมีอาชีพเสริมเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด เป็นต้น

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นในจังหวัดกาญจนบุรี เวทีที่สองได้จัดขึ้นที่สหกรณ์พัฒนาปุ๋ยเตย ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทน อบต. ผู้นำสตรี และชาวบ้านทั่วไป จากหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 ในตำบลท่าเสา รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน นอกจากนี้ยังมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นพัฒนากรประจำอำเภอทำหน้าที่วิทยากรหลักรวม 2 คน ได้แก่ 1) นางสาวเบญจมาศ วงษ์สุวรรณ และ 2) นายพิพัฒน์ แก้วจิตคงทอง

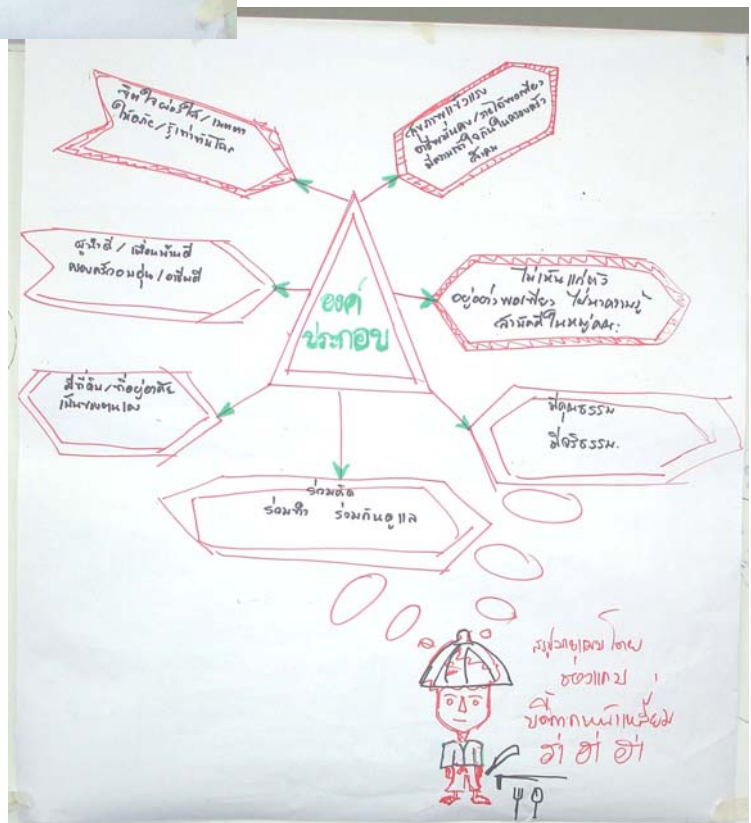
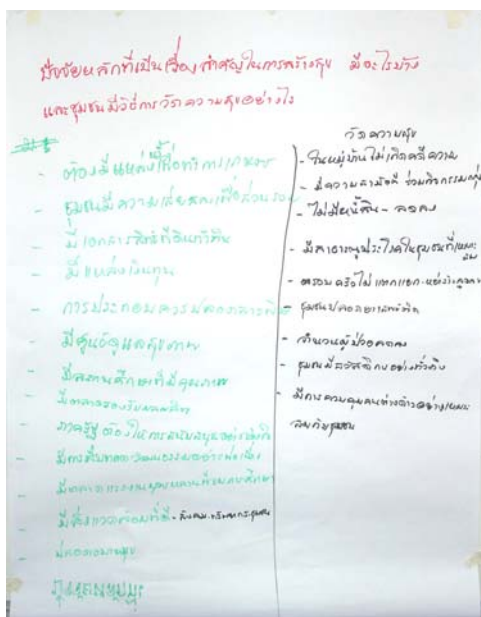
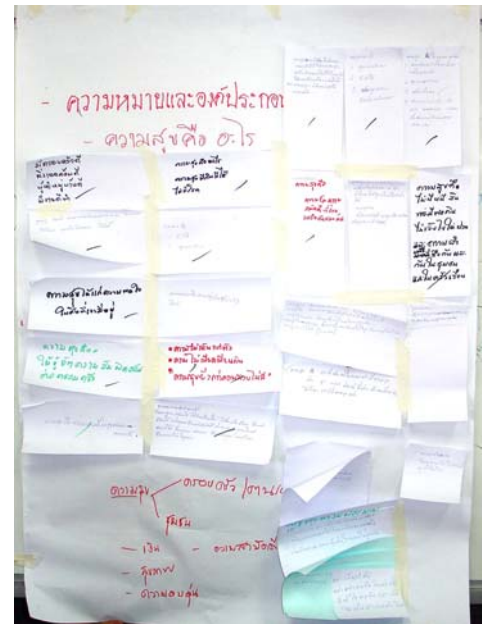
2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุม

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดเห็น โดยวิทยากรกระบวนการได้กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดเห็นใน 3 ประเด็นหลัก และแปลงสู่คำถามในการระดมความคิดเห็น ประกอบด้วย
 - (1.1) ความสุขของท่าน หรือครอบครัวคืออะไร
 - (1.2) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนคืออะไร
 - (1.3) ปัจจัยหลักที่สำคัญในการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนมีอะไรบ้าง
- (2) รูปแบบการระดมความคิดเห็น วิทยากรกระบวนการจัดรูปแบบการระดมความคิดเห็นเป็น 3 กลุ่มย่อย ใช้วิธีการระดมความคิดเห็นโดยใช้บัตรคำให้ผู้เข้าร่วมเขียนและแสดงความคิดเห็นประกอบ มีตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมรวม และวิทยากรกระบวนการสรุปเป็นภาพรวม

၂ နှစ် ၁၀ လ

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

- (3) บรรยายการประชุม วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้ที่ประชุมให้ความเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้บรรยายเป็นไปด้วยความร่วมมือที่ดี สร้างสรรค์ ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถให้ความเห็นได้ทั่วถึง

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่ประชุมระดมความคิดร่วมกันได้ข้อสรุปในประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

3.1 ความหมายของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

- (1) ความหมายความสุขของปัจเจกชน/ครอบครัว ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าความสุขของปัจเจก และระดับครอบครัวจะครอบคลุมในเรื่องสำคัญ ดังนี้
- (1.1) มีครอบครัวดี สมาชิกในครอบครัวมีความรักความสามัคคีต่อกัน ดูแลซึ่งกันและกัน ให้ความอบอุ่นต่อกัน พ่อแม่ลูกไม่ทะเลาะกัน
 - (1.2) ชุมชนดี สิ่งแวดล้อมดี คนในชุมชนมีคุณธรรม จริยธรรมมีความรัก ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมอบายมุข การพนัน สิ่งเสพติดต่าง ๆ มีความสมดุล ความพอเพียงในชุมชน ความพอใจที่เราได้อยู่ มีความพอเพียงไม่อดอยาก พอมีพอกิน และมีผู้นำและผู้ตามที่ดี
 - (1.3) มีงานมีอาชีพดี มีงานดีทำ อาชีพมั่นคง มีอาชีพเสริม รายได้พอกินพอใช้ ไม่มีหนี้สิน มีการออม และมีสวัสดิการสังคม
 - (1.4) มีสุขภาพอนามัยดี ไม่เจ็บไข้ ไม่มีโรคภัย ร่างกายแข็งแรง
 - (1.5) มีโครงสร้างพื้นฐานดี ถนนปลอดภัย แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ไฟฟ้าสะดวก มีสถานที่พักผ่อน และมีมาตรการรักษาความปลอดภัย
 - (1.6) มีแหล่งให้ความรู้ด้านต่าง ๆ มีโรงเรียนพร้อมครูที่พอเพียงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชน
 - (1.7) ยึดมั่นในคำสั่งสอนตามหลักการทางศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- (2) ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน หมายถึง คนในชุมชนมีจิตใจดีงาม มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความรักสามัคคี และมีสิ่งแวดล้อมดี โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่
- (2.1) มีผู้นำที่ดี ซึ่งสามารถเข้าถึง/เข้าใจการพัฒนา ทั้งด้านจิตใจและทรัพยากรในหมู่บ้าน มีระบบการบริหารจัดการโครงการสาธารณะด้วยความโปร่งใส

- (2.2) มีความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยชาวบ้านมีความสามัคคีที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม ร่วมใจกันทำงานตามโครงการการพัฒนาต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไปเลือกตั้งทุกครั้ง
- (2.3) โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ได้แก่ ไฟฟ้าสว่าง ทางสะดวก ถนนปลอดภัย น้ำสะอาด มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ มีมาตรการรักษาความปลอดภัย
- (2.4) ชุมชนปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โดยความร่วมมือของชาวบ้านในการดูแลเยาวชนไม่ให้มีการเสพยาเสพติดและเล่นการพนัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- (2.5) มีอาชีพที่มั่นคง โดยมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาสินค้าเกษตร มีตลาดแรงงานรองรับบุคลากรที่จบการศึกษา
- (2.6) มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีปัญหามลพิษในด้านต่างๆ

3.2 แนวทางการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าแนวทางการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนควรดำเนินการ

- (1) พัฒนาอาชีพของประชาชนให้มีความมั่นคง โดยการจัดที่ดินทำกินพร้อมเอกสารสิทธิ์ให้กับเกษตรกร สร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดหาแหล่งเงินทุน รวมทั้งช่วยเหลือให้เกษตรกรขายสินค้าเกษตรได้ในราคาที่เป็นธรรม
- (2) ปรับปรุงคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งด้านถนน ประปา ไฟฟ้า คลองส่งน้ำที่มีน้ำใช้ตลอดปี
- (3) พัฒนาด้านสุขภาพ โดยจัดให้มีศูนย์ดูแลรักษาพยาบาลประจำหมู่บ้าน
- (4) พัฒนาด้านการศึกษา จัดให้มีครูและอุปกรณ์การศึกษาให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
- (5) สนับสนุนให้มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยภาครัฐต้องให้การสนับสนุนเพื่อร่วมดำเนินการกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- (6) รักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านป่าไม้ชุมชน ระบบการกำจัดขยะของชุมชน
- (7) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นชุมชนปลอดภัยเสพติด ลด ละ เลิกอบายมุข มีป้อมตำรวจให้บริการประชาชน
- (8) ครอบครัวอบอุ่น สนับสนุนให้ประชาชนรู้จักประมาณตนเอง ไม่ใช้จ่ายเกินรายได้ ไม่มีหนี้สิน

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1 ข้อมูลพื้นฐานของตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มติดกับแม่น้ำปิง ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 9,779 คน แยกเป็นชาย 4,691 คน เป็นหญิง 5,088 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีลักษณะเป็นสังคมเกษตรอยู่มาก

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดเชียงใหม่ เวทีแรกได้จัดขึ้นที่อาคารอเนกประสงค์ชุมชนบ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทน อบต. อาสาสมัคร และสมาชิกหมู่บ้านจาก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองมะจับ หมู่ 2 บ้านโป่ง และหมู่ 12 บ้านหนองไหว รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน นอกจากนี้ยังมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 4 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสันทราย 2 คน ได้แก่ 1) นางสาวศันสนีย์ ทาสม และ 2) นางวรารินทร์ ขจรศักดิ์ชัย

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด เริ่มจากวิทยากรกระบวนการชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการระดมความคิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ จากนั้นเชิญเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายทีปรัตน์ วัชรางกูร) กล่าวเปิดการประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมารับฟังมุมมอง “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่” เพื่อนำไปสังเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อปรับปรุงพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระดับประเทศ โดยวิทยากรได้ชี้แจงเพิ่มเติมถึงโจทย์การระดมความคิดที่ครอบคลุม 3 ประเด็น ได้แก่

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคเหนือ
เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 22-23 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลแม่แฝก และ ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

- (1.1) ความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในมุมมองของชุมชน
- (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาชุมชน มีความอยู่เย็นเป็นสุขมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนด้วยปัญหาที่ทำให้มีความสุขหรือก่อให้เกิดความทุกข์
- (1.3) ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และมีวิธีวัดความสุขอย่างไร ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนจากการให้ชุมชนช่วยกันจัดลำดับความสำคัญกับเรื่องที่เป็นปัจจัยสร้างสุขหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ และชุมชนต้องการแก้ไขในลำดับต้นๆ เพื่อขจัดทุกข์ และสร้างความสุขของชุมชน
- (2) รูปแบบการระดมความคิด วิทยาการกระบวนการจัดรูปแบบการประชุมในลักษณะประชุมรวมกลุ่ม โดยมีวิทยาการกระบวนการทำหน้าที่กระตุ้นให้ที่ประชุมเสนอความคิดเห็นโดยการพูด และวิทยาการเขียนสรุปประเด็นตามโจทย์การระดมความคิด
- (3) บรรยากาศการประชุม วิทยาการสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น ทำให้บรรยากาศเป็นไปอย่างเป็นกันเอง ผู้เข้าประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และทั่วถึง

3 สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

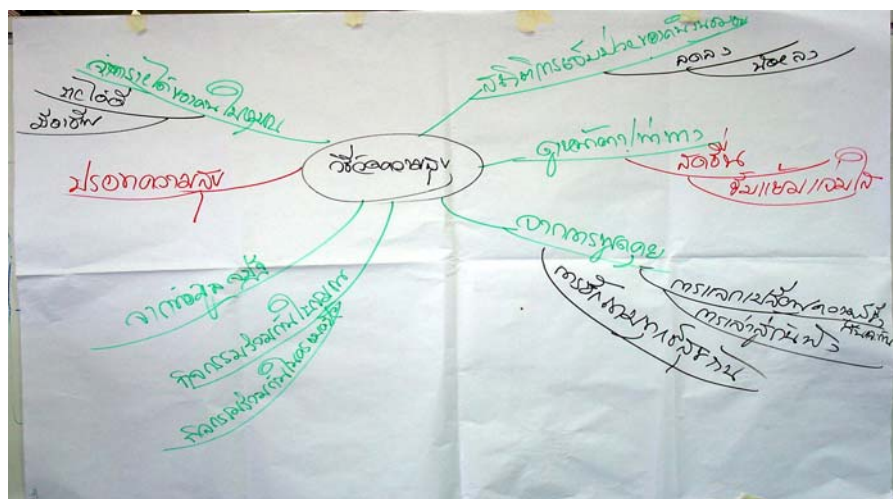
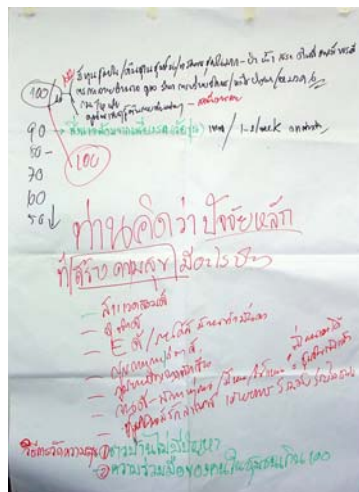
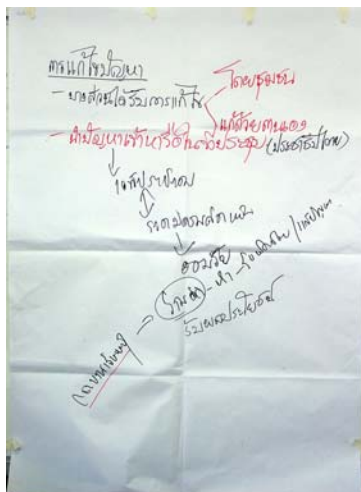
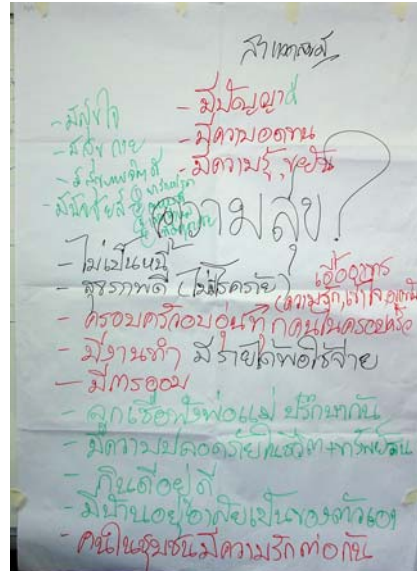
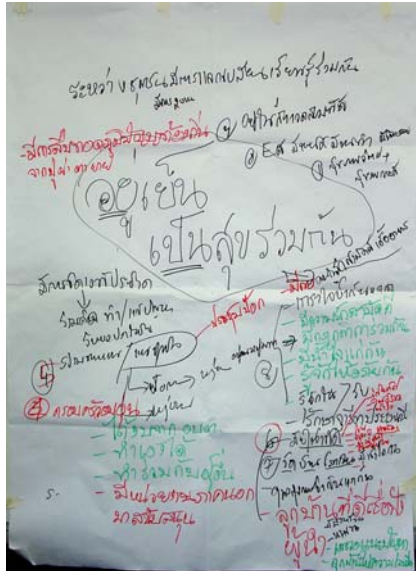
3.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมองของชุมชน

- (1) **ความสุขในระดับบุคคล** ที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันสรุปความหมาย และองค์ประกอบของความสุขในระดับบุคคลหรือปัจเจก ซึ่งครอบคลุมใน 4 ด้านหลัก ได้แก่
 - (1.1) ด้านสุขภาพอนามัย โดยให้ความสำคัญกับ
 - 1) การมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรง
 - 2) สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และมองโลกในแง่ดี มีสติปัญญาดี มีความจำดี
 - 3) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเองและถูกสุขลักษณะ มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม มีการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ
 - 4) รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง เช่น ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ผักผ่อนเพียงพอ ไม่ดื่มสุรา ยาตอง และของมีพิษเมา และไม่สูบบุหรี่ เป็นต้น และมีนันทนาการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
 - (1.2) ด้านความอบอุ่นในตนเอง โดยให้ความสำคัญกับ
 - 1) การมีความรักและความผูกพัน รักตนเอง รักครอบครัว รักท้องถิ่น และรักความเป็นคนไทย
 - 2) ถือปฏิบัติตามศีล 5 และมีคุณธรรม มีจริยธรรมประจำใจ

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคเหนือ

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

- 3) นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4) ทดแทนพระคุณพ่อแม่และผู้มีพระคุณ เคารพและเชื่อพ่อแม่และฟังผู้ใหญ่
- 5) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 6) ไม่หลงอยู่ในอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ
- 7) มีความมานะ อุตสาหะ และอดทน มีทัศนคติ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 8) มีความรู้ มีความคิดริเริ่ม และได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงาน รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
- 9) พึ่งพาและช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน

(1.3) ด้านเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีงานทำ ประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง
- 2) มีรายได้ได้อย่างต่อเนื่อง เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการดำรงชีวิต
- 3) ใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักพอดี พอประมาณ และพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่
- 4) มีเงินออมไว้ใช้ในอนาคตยามขาดทุนและยามเจ็บป่วย
- 5) ไม่เป็นหนี้สิน ถ้ามีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินควรนำไปใช้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เกินความสามารถที่จะชดใช้คืนได้ เช่น กู้ยืมเงินสหกรณ์ เพื่อนำไปขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

(1.4) ด้านสังคม โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) ช่วยเหลือตนเองได้และไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน
- 2) มีน้ำใจ รู้จักให้มากกว่ารับ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 3) มีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน
- 4) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน
- 5) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม
- 6) มีความขยัน มั่นเพียร ประหยัด อดทน และอดออม
- 7) มีธรรมะ มีจริยธรรม และคุณธรรมประจำใจ ยึดถือปฏิบัติตามศีล 5 มีพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา)
- 8) ไม่หลงใหลในอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ

- (2) ความสุขในระดับครอบครัวหรือครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นและร่วมกันสรุปความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับครอบครัว ซึ่งครอบคลุมใน 4 ด้านหลัก ได้แก่

(2.1) ด้านสุขภาพอนามัยในครอบครัว ให้ความสำคัญกับ

- 1) สมาชิกในครอบครัวไม่เจ็บป่วย มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรง และมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี และมองโลกในแง่ดี
- 2) มีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร เป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย

(2.2) ด้านความอบอุ่นในครอบครัว ให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความรัก ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีในครอบครัว มีการปรึกษาหารือร่วมกันด้วยเหตุและผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำใจและให้อภัยซึ่งกันและกัน
- 2) หัวหน้าครอบครัวต้องเป็นต้นแบบที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัวและชุมชน
- 3) การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันในครอบครัว ช่วยเหลือกัน และมีเพื่อนบ้านดี
- 4) มีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น การทำอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน การดูทีวีร่วมกัน และมีนันทนาการร่วมกัน เป็นต้น
- 5) มีธรรมะและคุณธรรมประจำใจ มีกฎ กติการ่วมกัน และมีความยุติธรรมในครอบครัว
- 6) บุตรหลานได้รับการศึกษา ไม่ตกเป็นทาสอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ

(2.3) ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีงานทำประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง
- 2) มีรายได้ดีอย่างต่อเนื่อง มีเงินใช้จ่ายแบบรู้จักพอดี พอประมาณ และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
- 3) มีเงินออมไว้ใช้ในอนาคตยามฉุกเฉิน ยามเจ็บป่วย และส่งลูกเรียนหนังสือ เป็นต้น
- 4) ไม่มีหนี้สินจนเกินกำลังที่จะชดใช้คืนได้
- 5) ปลุกฝึกสวนครัวรั้วกินได้ไว้บริโภคในครัวเรือนและทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง และประหยัดการใช้พลังงาน

(2.4) ด้านสังคม โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน อยู่ได้อย่างพอเพียงโดยยึดหลักทางสายกลางและอยู่ได้อย่างสมดุล
- 2) มีน้ำใจและเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 3) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เป็นต้น
- 4) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5) มีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

(3) ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น สรุปความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับชุมชน ซึ่งเป็นความสุขที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านชุมชน โดยมีองค์ประกอบใน 6 ด้านหลัก ได้แก่(3.1) ด้านสุขภาพอนามัยในชุมชน ให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งกายและใจและมีสุขภาพจิตดี
- 2) การมีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะและเป็นชุมชนน่าอยู่ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย
- 3) มีสถานพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอย่างเพียงพอ มีอัตราการเจ็บป่วยของคนในชุมชนลดลง

(3.2) ด้านความอบอุ่นในชุมชน ให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความรัก ความสามัคคี ซื่อสัตย์ ปรองดองหรือร่วมกัน มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักให้มากกว่ารับ ให้อภัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทร มีความเกรงใจ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และเคารพในศักดิ์ศรี สิทธิ และหน้าที่ของผู้อื่น
- 2) อนุรักษ์จารีตประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นปู่ย่า ตายายสู่รุ่นลูกหลาน
- 3) ช่วยเหลือดูแลคนด้อยโอกาสทางสังคม เช่น คนแก่ คนพิการ เด็กกำพร้า คนยากจน คนไร้ที่อยู่อาศัย และผู้ประสบภัยน้ำท่วม และผู้ถูกทอดทิ้ง เป็นต้น
- 4) ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การทำบุญงานประเพณีงานวัดร่วมกัน การสร้างเขื่อนชั่วคราวป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น
- 5) เยาวชนในชุมชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียง มีการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน

- 6) มีธรรมะและคุณธรรมประจำใจ มีวัด บ้าน โรงเรียน (ทั้ง 3 สถาบัน มีความเข้าใจกันและร่วมมือกันจะมีแต่สิ่งที่ดีงาม)
- 7) ปลอดอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ และไม่ตกเป็นทาสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม มีความปลอดภัยในชุมชนทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีการลักเล็กขโมยน้อย ไม่มีการโจรกรรมและอาชญากรรม และช่วยสอดส่องดูแลภัยจากภายในและภายนอกชุมชน

(3.3) ด้านเศรษฐกิจในชุมชน ให้ความสำคัญกับ

- 1) มีงานทำ ประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง มีรายได้ดีอย่างต่อเนื่อง
- 2) ใช้จ่ายอย่างประหยัด แบบรู้จักพอดี พอประมาณ และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีการออมไว้ใช้ในอนาคต ไม่มีหนี้สิน
- 3) ลดรายจ่ายโดยปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ไว้บริโภคในครัวเรือนและทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง และประหยัดการใช้จ่ายพลังงาน

(3.4) ชุมชนเข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับ

- 1) มีผู้นำที่ดี จากการเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่เจ้าชู้ มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม และมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม มีศีลธรรมและคุณธรรม มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีลูกบ้านดี เป็นผู้ตามที่ดี เชื้อฟุ้งผู้นำ ให้ความร่วมมือ และเสียสละ
- 2) คนในชุมชนคิดเป็นทำเป็น มีความรักชุมชน รักความเป็นคนไทย มีความสามัคคีของคนในชุมชน มีน้ำใจ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และให้โอกาส
- 3) มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เช่น ประเพณีปีใหม่เมือง ประเพณียี่เป็ง ตานก๋วยสลาก และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษาวันออกพรรษา เป็นต้น
- 4) มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ กองทุนสวัสดิการชุมชน และกลุ่มฅนปณิกสงเคราะห์ เป็นต้น
- 5) มีแผนพัฒนาชุมชนและใช้แผนชุมชน ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีการดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 6) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมเงิน ร่วมทุกข์และร่วมสุข (ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์)
- 7) มีเงินทุนสนับสนุน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผลิตผล เป็นต้น

- 8) ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เสียงตามสาย การประชุมผู้ใหญ่บ้านประจำเดือน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การพบปะพูดคุยกันและ การบอกต่อ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- 9) มีการไขว่คว้าหาความรู้ หาสิ่งที่ดีงามใหม่ๆ และหานวัตกรรมใหม่ๆ จากภายนอกมาพัฒนาหมู่บ้าน

(3.5) สังคมประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีกฎ ระเบียบ กติกาที่ยอมรับและบังคับใช้ร่วมกันในหมู่บ้าน การมีความ ยุติธรรม ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความสมานฉันท์ของคน ในชุมชน เคารพในสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน
- 2) มีการกระจายอำนาจการปกครองดูแลของชุมชนเป็นหมวด/ปึกต่างๆ พร้อมทั้งมีคณะกรรมการหมู่บ้านแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ
- 3) มีประชุมชาวบ้านประจำทุกเดือน มีการประชุมในปึก และมีการประชุม จัดเวทีประชาคม มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ในการบริหาร จัดการชุมชน

(3.6) ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีทรัพยากรดินที่มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการทำการเกษตรกรรม
- 2) มีน้ำที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณน้ำที่เพียงพอกับความต้องการในการ อุปโภคและบริโภค
- 3) มีอากาศที่บริสุทธิ์สะอาด ไม่มีฝุ่นละออง ควัน และกลิ่นมารบกวน มี ปริมาณลมและแสงแดดอย่างเหมาะสม
- 4) ไม่มีมลพิษต่างๆ ในชุมชน เช่น ขยะมูลฝอย สารพิษตกค้าง และไม่เผา ในที่โล่งแจ้ง เป็นต้น มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

(4) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันระหว่างชุมชน ที่ประชุมร่วมกันระดมความคิด สรุปลความหมายและประเด็นสำคัญของความสุขในระดับชุมชน ในลักษณะระหว่าง หมู่บ้าน ชุมชน โดยเห็นร่วมกันว่าต้องให้ความสำคัญกับ

- (4.1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน เช่น มีการไปศึกษาดูงานและ นำมาประยุกต์ใช้ได้
- (4.2) ความร่วมมือ ป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน เช่น การป้องกัน การเกิดโรคระบาดไข้หวัดนก ราคาสินค้าเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การก่อสร้างถนนเชื่อมต่อกันระหว่างชุมชน การใช้สถานรักษาพยาบาลร่วมกัน เป็นต้น

3.2 การจัดลำดับความสำคัญของความสุขร่วมกัน

ที่ประชุมได้ร่วมสรุปประเด็น มุมมองของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สรุปเป็นประเด็นร่วมจากที่ได้นำเสนอผลการระดมความคิดทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชนมาแล้ว พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของ “ความสุข” ร่วมกันสรุปประเด็นความสำคัญของ “ความสุข” ร่วมกัน ดังนี้

- 1) มีสุขภาพกายสมบูรณ์แข็งแรงและสุขภาพจิตดี ตนเอง สมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชนไม่เจ็บป่วย
- 2) มีปัจจัยสี่ (ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)
- 3) ความรักความอบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี เสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน และเอื้ออาทรกัน รู้จักให้อภัยต่อกัน รู้จักให้มากกว่ารับ เป็นต้น
- 4) เศรษฐกิจดี มีงานทำที่สุจริตมั่นคง มีรายได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง มีเงินใช้จ่ายอย่างประหยัด พอเพียง ไม่มีหนี้สิน
- 5) อยู่ในสิ่งแวดล้อมดี
- 6) มีแผนชุมชนและใช้แผนชุมชน
- 7) มีผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ เสียสละ ซื่อสัตย์ มีเวลาให้กับชาวบ้าน
- 8) มีบ้าน วัด โรงเรียนที่มีความเข้าใจกันและร่วมมือกันอย่างกลมเกลียว
- 9) ลูกบ้านดี มีข้อเสนอแนะ ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาต่างๆ
- 10) คนในชุมชนคิดเป็นทำเป็น
- 11) มีกฎ ระเบียบ กติกาที่บังคับใช้ร่วมกัน
- 12) อนุรักษ์จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน

3.3 ในช่วงที่ผ่านมาท่าน/ชุมชน มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด (โดยให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันระดับสูงสุดเทียบเท่ากับ 100 คะแนน)

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาถึงความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนภายในหมู่บ้านต่าง ๆ ว่าที่ผ่านมา มีความสุขในระดับใด โดยมีผลสรุปพบว่า

- (1) **หมู่ 1 บ้านหนองมะจับ** ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้ให้คะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเกิน 100 คะแนน เนื่องจากชุมชนได้ประสบความสำเร็จ ดังนี้
 - (1.1) ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน อยู่เย็น เป็นสุข (SMART VILLAGE) ของจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2549 ซึ่งได้รับรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และได้ฉลองรางวัลร่วมกันในวันนี้
 - (1.2) มีบ้าน วัด โรงเรียน สามัคคีกัน มีคนดีและพระสงฆ์ดี

- (1.3) มีผู้นำที่ดี มีการแบ่งเขตการกระจายอำนาจการปกครองเป็นหมวด/ปึก มีการรวมการหมู่บ้านแบ่งเป็นฝ่าย 14 ฝ่าย
- (1.4) มีศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ มีแหล่งเงินทุนในชุมชน และมีทรัพยากรในชุมชน (มี ดิน น้ำ ป่า ลม แดด และหนองน้ำ)

ทั้งนี้ ในที่ประชุมช่วงแรกๆ ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนถึงปัญหาที่ประสบในช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ปัญหาแนวตลิ่งริมฝั่งแม่น้ำปิงพังทลาย น้ำท่วมพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย ปัญหาไฟไหม้ป่า และปัญหาการมีรายได้ต่ำ เนื่องจากราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ และถูกพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบ

- (2) หมู่ 2 บ้านโป่ง ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้ให้คะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จำนวน 100 คะแนน **เนื่องจากชุมชนได้ประสบความสำเร็จ** ดังนี้ มีเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความรักความสามัคคี มีกฎ ระเบียบ กติการ่วมกัน มีน้ำใจให้แก่กัน รู้จักให้อภัยกัน รู้จักให้มากกว่ารับ รักษาจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

ทั้งนี้ ในที่ประชุมช่วงแรก ๆ ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนถึงปัญหาที่ประสบในช่วงที่ผ่านมาอยู่บ้าง ได้แก่ มีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ปัญหาหลักเล็กขโมยน้อย ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตรและบ้านเรือน ปัญหารายได้น้อยไม่พอใช้จ่ายเนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง และค่าแรงต่ำ

- (3) หมู่ 12 บ้านหนองไผ่ ชาวบ้านได้ให้คะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน 80-90 คะแนน **เนื่องจากในชุมชนได้ประสบกับปัญหา** ดังนี้ ปัญหาผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ปัญหาการให้บริการของสถานรักษาพยาบาลของรัฐให้บริการช้า ชาวบ้านต้องไปรับการรักษาที่คลินิกของเอกชนทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากขึ้น ปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยในฤดูน้ำหลาก และปัญหาวัยรุ่นจากหมู่บ้านอื่น ชอบก่อวุ่นไล่ตีกัน ขับรถจักรยานยนต์และเปิดเพลงเสียงดัง ปัญหาไม่มีที่ทิ้งขยะที่ถาวร และปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ

3.4 ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และชุมชนมีวิธีการวัดความสุขอย่างไร

ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิด เสนอแนะปัจจัยหลักที่สร้างความสุขร่วมกันในชุมชน และวิธีวัดความสุข สรุปได้ดังนี้

- (1) **ปัจจัยหลักที่สร้างความสุขในชุมชน** ที่ประชุมเห็นร่วมกันใน 6 ประเด็นปัจจัยหลักในการสร้างความสุข ประกอบด้วย

- (1.1) ด้านสุขภาพอนามัย โดยต้องให้ความสำคัญกับ

- 1) สุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงและมีสุขภาพจิตดี
- 2) มีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ อย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย

- 3) การรู้จักดูแลเอาใจใส่สุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัว เช่น มีการออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีสันทนาการ และมีธรรมะ
- 4) มีสถานพยาบาลและมีหมอและพยาบาลอย่างเพียงพอสำหรับบริการตลอด 24 ชั่วโมง

(1.2) ด้านความอบอุ่นในครอบครัวและชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีความรัก ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีในครอบครัว มีการปรึกษาหารือกัน อภัยให้กัน มีน้ำใจ ช่วยเหลือกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2) มีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวและชุมชน
- 3) มีกฎกติกาและมีความยุติธรรมในครอบครัวและชุมชน
- 4) มีความรู้และมีการศึกษาดี บุตรหลานได้รับการศึกษา
- 5) มีธรรมะ จริยธรรม คุณธรรมประจำใจ และยึดถือปฏิบัติตามศีล 5
- 6) ไม่มีอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ ในครอบครัวและชุมชน
- 7) มีเพื่อนบ้านดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(1.3) ด้านเศรษฐกิจ โดยต้องให้ความสำคัญกับ การมีงานทำที่สุจริตและมั่นคง มีรายได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักพอดี พอประมาณ และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ออมไว้ใช้ในอนาคตกู้ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ไว้บริโภคในครัวเรือน ทำบุญอินทรีและบุญชีวภาพไว้ใช้เอง และประหยัดการใช้พลังงาน ไม่มีหนี้สิน

(1.4) ชุมชนเข้มแข็ง โดยต้องให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม และมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีความรักความสามัคคีของคนในชุมชน มีน้ำใจ มีการแบ่งปัน มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เช่น การทำบุญประเพณีร่วมกัน
- 2) มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ มีแผนพัฒนาชุมชนและใช้แผนชุมชน มีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมเงิน ร่วมทุกข์และร่วมสุข (ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์)
- 3) มีแหล่งเงินของชุมชน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การประชุมผู้ใหญ่บ้านประจำเดือน เสียงตามสายของหมู่บ้าน เป็นต้น และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(1.5) ด้านสังคมประชาธิปไตย โดยต้องให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความยุติธรรม ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความสมานฉันท์ของคนในชุมชน เคารพในศักดิ์ศรี สิทธิ และหน้าที่ของกันและกัน มีกฎระเบียบ กติกา และข้อบังคับใช้ร่วมกันในหมู่บ้าน
- 2) มีการกระจายอำนาจการปกครองดูแลของชุมชนเป็นหมวด/ปึกต่างๆ พร้อมทั้งมีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของหมู่บ้าน และมีการประชุมจัดเวทีประชาคม และมีประชุมชาวบ้านประจำทุกเดือน และมีการยอมรับเสียงข้างมาก เป็นมติที่ประชุม

(1.6) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยต้องให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อมดี มีน้ำดี อากาศดี ดินดี ลมดี แสงแดดดี ไม่มีมลพิษ ไม่มีสารพิษตกค้าง และมีขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมต่างๆ(1.7) ด้านความช่วยเหลือจากภายนอกในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยต้องให้ความสำคัญกับ หน่วยงานภายนอกชุมชนมาให้การสนับสนุนทั้งด้านความรู้ วิชาการ และงบประมาณ เช่น อบต. สาธารณะสุข อำเภอ อบจ. หน่วยงานราชการ และภาคเอกชน

- (2) **วิธีวัดความสุข** ที่ประชุมได้เสนอแนะวิธีการวัดความสุข โดยดูจากตัววัด ดังนี้ ความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน และในวันนี้ทุกคนในชุมชนมีความสุขและมาร่วมทำบุญฉลองโล่พระราชทาน “หมู่บ้านอยู่ดีมีสุข” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (บ้านหนองมะจับ) การที่คนในชุมชนไม่มีปัญหา ไม่มีข้อร้องเรียนต่อผู้ใหญ่บ้าน (บ้านโป่ง) และการที่คนในชุมชนให้ความร่วมมือ (บ้านหนองไผ่)

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1

ข้อมูลพื้นฐานของตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขามีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 20.52 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองแห้ง หมู่ที่ 2 บ้านร้องเม้ง หมู่ที่ 3 บ้านบวกเปา หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งข้าวตอก หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัว หมู่ที่ 6 บ้านดงเจริญชัย หมู่ที่ 7 บ้านดอย หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งข้าวตอกใหม่ หมู่ที่ 9 บ้านแม่ฮักพัฒนา หมู่ที่ 10 บ้านพระบาทตีนนก และหมู่ที่ 11 บ้านแม่ฮักพัฒนาเฉลิมพระเกียรติ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,616 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 4,965 คน แยกเป็นชาย 2,458 คน เป็นหญิง 2,507 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 241.95 คน/ตารางกิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 75 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20 อาชีพค้าขายและอื่นๆ ร้อยละ 5

2

ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดเชียงใหม่ เวทีที่สองได้จัดขึ้นที่สหกรณ์ หมู่บ้านเกษตรพัฒนาเฉลิมพระเกียรติฯ แม่ฮักพัฒนา จำกัด ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าร่วม ประกอบด้วย ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทน อบต. อาสาสมัคร และสมาชิกหมู่บ้านจาก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองแห่ย์ หมู่ 2 บ้านร้องเม็ง และหมู่ 9 บ้านแม่ฮักพัฒนา รวมทั้งสิ้น 43 คน นอกจากนี้ยังมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 4 คน และมีวิทยากร กระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสันทราย 2 คน ได้แก่ 1) นางสาวคันสนีย์ ทาสม และ 2) นางวรารินทร์ ขจรศักดิ์ชัย

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด เริ่มจากวิทยากรกระบวนการ ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการระดมความคิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ จากนั้นเชิญเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายที่ปรัตน์ วัชรานุกร) กล่าวเปิดการประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมารับฟังมุมมอง “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่” เพื่อนำไปสังเคราะห์ เชื่อมโยงเพื่อปรับปรุงพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระดับประเทศ โดยวิทยากรได้ชี้แจงเพิ่มเติมถึงโจทย์การระดมความคิดที่ครอบคลุม 3 ประเด็น ได้แก่
 - (1.1) ความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในมุมมองของชุมชน
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุขมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนด้วยปัญหาที่ทำให้มีความสุขหรือก่อให้เกิดความทุกข์
 - (1.3) ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และมีวิธีวัดความสุขอย่างไร ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนจากการให้ชุมชนช่วยกันจัดลำดับความสำคัญกับเรื่องที่เป็นปัจจัยสร้างสุขหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ และชุมชนต้องการแก้ไขในลำดับต้นๆ เพื่อจัดทุกข์ และสร้างความสุขของชุมชน
- (2) รูปแบบการระดมความคิด วิทยากรกระบวนการจัดรูปแบบการประชุมในลักษณะประชุมรวมกลุ่ม โดยมีวิทยากรกระบวนการทำหน้าที่กระตุ้นให้ที่ประชุมเสนอความคิดเห็นโดยการพูด และวิทยากรเขียนสรุปประเด็นตามโจทย์การระดมความคิด
- (3) บรรยากาศการประชุม วิทยากรสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น ทำให้บรรยากาศเป็นไปอย่างเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และทั่วถึง

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมองของชุมชน

(1) **ความสุขในระดับบุคคล** ที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันสรุปความหมายองค์ประกอบความสุขในระดับบุคคล หรือปัจเจก ซึ่งครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่

(1.1) ด้านสุขภาพอนามัย มีความหมายและองค์ประกอบที่ครอบคลุม

- 1) การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและสมบูรณ์
- 2) สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี สติปัญญาดี
- 3) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นของตนเองและถูกสุขลักษณะ น่ายู่ มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และมียารักษาโรคภัยไข้เจ็บ
- 4) มีนันทนาการ

(1.2) ด้านความอบอุ่น

- 1) มีคู่ครองที่เป็นเพื่อนคู่คิดและเป็นมิตรคู่ใจของตนเอง ไม่เจ้าชู้ มีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง ไม่หย่าร้าง
- 2) มีสติปัญญาดี มีความรู้ และมีความคิดริเริ่ม
- 3) รักครอบครัวและความเป็นไทย
- 4) มีความขยัน มั่นเพียร ประหยัด อดออม อดทน
- 5) มีน้ำใจให้มากกว่ารับ
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้และไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น
- 7) มีธรรมะและคุณธรรมประจำใจ ปฏิบัติตามศีล 5 มีพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา)
- 8) ไม่หลงไหลในอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ

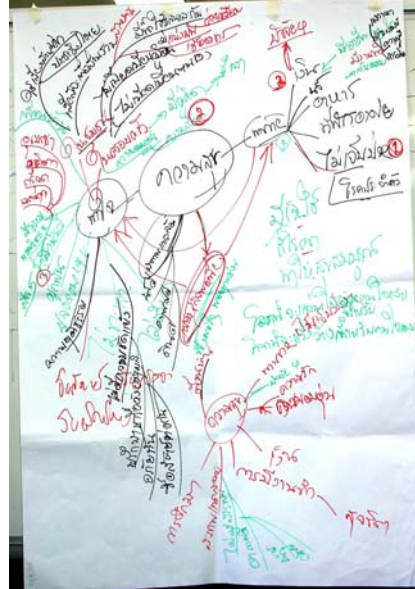
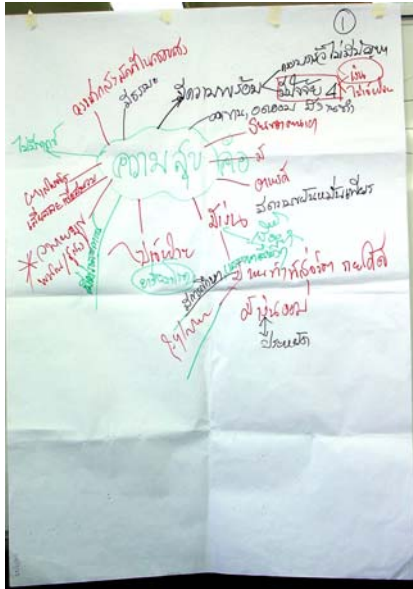
(1.3) ด้านเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับ การมีงานทำ ประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง มีรายได้ดีอย่างต่อเนื่อง ใช้จ่ายอย่างประหยัด แบบพอเพียง และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีเงินออมไว้ใช้ในอนาคตยามขัดสนและฉุกเฉิน และไม่เป็นหนี้สิน

(1.4) ด้านสังคม โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจเสียสละ มีส่วนร่วม มีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคเหนือ

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลหนองแห่ียง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

บันทึกย่อ	หมายเหตุ	แก้ไข
1. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 2. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 3. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 70 ต. 1/2550	1. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 2. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 80 ต. 1/2550	1. วิถีชีวิตชุมชน จากชุมชนรอบนอก เข้ามา 80 ต. 1/2550

- (2) ความสุขในระดับครอบครัวหรือครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น สรุปความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับครอบครัวได้ ดังนี้

(2.1) ด้านสุขภาพอนามัยในครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) สมาชิกในครอบครัวไม่เจ็บป่วย มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรง และมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี
- 2) มีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย

(2.2) ด้านความอบอุ่นในครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความรัก ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีในครอบครัว มีการปรึกษาหารือร่วมกันด้วยเหตุและผล มีน้ำใจและให้อภัยซึ่งกันและกัน
- 2) การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันในครอบครัว และช่วยเหลือกัน
- 3) มีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น การทำอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน ดูทีวีร่วมกัน และมีนันทนาการร่วมกัน เป็นต้น
- 4) มีกฎกติกาและมีความยุติธรรมในครอบครัว บุตรหลานได้รับการศึกษา มีธรรมะ จริยธรรม และคุณธรรมประจำใจ ปลอดภัยและสิ่งเสพติดต่างๆ ในครอบครัว และมีเพื่อนบ้านดี

(2.3) ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับ การมีงานทำประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง มีรายได้ดีอย่างต่อเนื่อง มีเงินใช้จ่ายแบบพอเพียง และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีเงินออมไว้ใช้ในอนาคตยามฉุกเฉิน ยามเจ็บป่วย และส่งลูกเรียนหนังสือ เป็นต้น และไม่เป็นหนี้สิน

(2.4) ด้านสังคม โดยให้ความสำคัญกับ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน มีน้ำใจและเสียสละเพื่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครัวเรือนและชุมชน เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การร่วมประชุมประเพณีของหมู่บ้าน เป็นต้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับสมาชิกในครอบครัวและมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

(3) **ความสุขในระดับชุมชนหรือชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น ได้ข้อสรุป ความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับชุมชน ดังนี้

(3.1) ด้านสุขภาพอนามัยในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งกายและใจและมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี สติปัญญาดี และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2) มีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่างพอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร เป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย
- 3) มีสถานพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอย่างเพียงพอ

(3.2) ด้านความอบอุ่นในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความรัก ความสามัคคี ซื่อสัตย์ ปรีชาหาหรือร่วมกัน มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม และให้อภัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน เคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน
- 2) ช่วยเหลือดูแลคนด้อยโอกาสทางสังคม เช่น คนแก่ คนพิการ เด็กกำพร้า คนยากจน คนไร้ที่อยู่อาศัย ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ผู้ป่วยโรคเอดส์ และผู้ถูกทอดทิ้ง เป็นต้น
- 3) ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การทำบุญงานประเพณีงานวัดร่วมกัน เป็นต้น
- 4) เยาวชนในชุมชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียง
- 5) ศึกษาหาความรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ เช่น การป้องกันภัยพิบัติแผ่นดินไหว และภัยธรรมชาติต่างๆ
- 6) มีธรรมะและคุณธรรมประจำใจ
- 7) มีความปลอดภัยในชุมชนทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีการลักเล็กขโมยน้อย การโจรกรรมและอาชญากรรม และช่วยสอดส่องดูแลภัยจากภายในและภายนอกชุมชน ปลอดภัยจากยาเสพติดและสิ่งเสพติดต่างๆ ในชุมชน

(3.3) ด้านเศรษฐกิจในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีงานทำ ประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง
- 2) มีรายได้ดีอย่างต่อเนื่อง
- 3) มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด พอเพียง และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
- 4) การออมไว้ในอนาคต

- 5) ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ไว้บริโภคในครัวเรือน และทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง
- 6) ไม่มีหนี้สิน

(3.4) ชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีผู้นำที่ดี ดูจากการเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่เจ้าชู้ มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม และมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม มีศีลธรรมและคุณธรรม มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีการปกครองแบบกระจายอำนาจ
- 2) มีลูกบ้านดี ดูจากการเป็นผู้ตามที่ดี เชื่อฟังผู้นำ ให้ความร่วมมือ และที่สำคัญต้องคิดเป็นทำเป็น
- 3) มีความรักท้องถิ่น มีความสามัคคีของคนในชุมชน มีน้ำใจ มีการแบ่งปัน อนุรักษ์สืบทอดประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนให้คงอยู่ เช่น การทำบุญประเพณีร่วมกัน
- 4) มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ มีแผนพัฒนาชุมชนและใช้แผนชุมชน ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้
- 5) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมเงิน ร่วมทุกข์และร่วมสุข (ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์)
- 6) มีเงินทุนสนับสนุน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผลผลิต กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
- 7) มีปิยะวาจาที่ดีต่อกัน เมื่อรู้แล้วให้บอกต่อๆ กันไป การประชุมหมู่เป็นประจำทุกเดือน และมีประชาสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง
- 8) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(3.5) สังคมประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีกฎ ระเบียบ กติการ่วมกันและบังคับใช้ร่วมกันในหมู่บ้าน มีความยุติธรรม ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความสมานฉันท์ของคนในชุมชน เคารพในสิทธิ หน้าที่ของกันและกัน
- 2) มีการกระจายอำนาจการปกครองดูแลของชุมชนเป็นหมวด/ปึกต่างๆ พร้อมทั้งมีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของหมู่บ้าน มีการประชุมจัดเวทีประชาคม และมีประชุมชาวบ้านประจำทุกเดือน
- 3) มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการชุมชน

(3.6) ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีดินที่มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการทำการเกษตรกรรม
- 2) มีน้ำที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณน้ำที่เพียงพอกับความต้องการในการอุปโภคและบริโภค
- 3) มีอากาศที่สะอาดบริสุทธิ์ มีปริมาณลมและแสงแดดอย่างเหมาะสม
- 4) ไม่มีมลพิษต่างๆ ในชุมชน เช่น ขยะมูลฝอย สารพิษตกค้าง และไม่เผาในที่โล่งแจ้ง เป็นต้น
- 5) มีขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกอบอาชีพ เป็นอยู่อาศัย และทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน

(3.7) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีการติดต่อสื่อสารได้แก่ มีหอกระจายข่าว มีเสียงตามสาย มีหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่ทำการไปรษณีย์ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) มีการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำเพื่อสัญจรอย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยดี
- 3) มีน้ำประปาที่สะอาดใช้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
- 4) มีไฟฟ้าที่สว่างอย่างทั่วถึง

(4) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันระหว่างชุมชน ที่ประชุมได้ระดมความเห็นร่วมกัน ได้ข้อสรุปถึงความหมายและองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างชุมชน ควรครอบคลุม

- (4.1) การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาต่อยอดให้แก่ตนเองและชุมชน
- (4.2) ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาต่างๆ เช่น การป้องกันโรคระบาดไข้หวัดนก ราคาผลผลิตต่ำ เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การก่อสร้างถนนเชื่อมต่อกันระหว่างชุมชน เป็นต้น

3.2 การลำดับความสำคัญของความสุขร่วมกัน

ที่ประชุมได้ร่วมสรุปประเด็น มุมมองของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งเป็นประเด็นร่วมจากที่ได้นำเสนอผลการระดมความคิดเห็นทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชนมาแล้ว พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของ “ความสุข” ร่วมกันสรุปประเด็นความสำคัญของ “ความสุข” ร่วมกัน ดังนี้

- 1) มีสุขภาพกายสมบูรณ์แข็งแรงและสุขภาพจิตดี ตนเอง สมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชนไม่เจ็บป่วย
- 2) มีปัจจัยสี่ (ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)

- 3) ความรักความอบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี เสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน และเอื้ออาทรกัน เป็นต้น
- 4) เศรษฐกิจดี มีงานทำที่สุจริตมั่นคง มีรายได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง มีเงินใช้จ่ายอย่างประหยัดแบบพอเพียง ไม่เป็นหนี้สิน
- 5) มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน หาประสบการณ์ ความสามารถ และหาสิ่งที่ดีๆ ของหลายแห่งหลวมเข้ามาในชีวิต
- 6) ความยุติธรรมในครัวเรือนและในชุมชน
- 7) ปลอดภัยจากภัยและสิ่งเสพติดต่างๆ
- 8) มีสภาพแวดล้อมที่ดี

3.3 ในช่วงที่ผ่านมาท่าน/ชุมชน มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด (โดยให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันระดับสูงสุดเทียบเท่ากับ 100 คะแนน)

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาถึงความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนภายในหมู่บ้านต่าง ๆ ว่าที่ผ่านมา มีความสุขในระดับใด โดยมีผลสรุปพบว่า

- (1) หมู่ 1 บ้านหนองแห่ียง ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้ให้คะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จำนวน 80 คะแนน เนื่องจากชุมชนได้ประสบกับปัญหา ดังนี้
 - (1.1) ในชุมชนมีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคเอดส์
 - (1.2) มีปัญหาเสียงดังจากการเล่นเครื่องร่อน
 - (1.3) มีปัญหาหอยเชอรี่ทำลายผลผลิตพืชผลทางการเกษตร
 - (1.4) มีปัญหาสารเคมีมีพิษจากการทำการเกษตร เช่น ยาฆ่าหญ้า ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมีทางการเกษตร ตกค้างในน้ำทำให้ไม่สามารถรับประทานปลาได้ในฤดูฝน กลิ่นขี้วัวจะเหม็นรุนแรงมาก
- (2) หมู่ 2 บ้านร้องเม็ง ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้ให้คะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จำนวน 70 คะแนน เนื่องจากชุมชนได้ประสบกับปัญหา ดังนี้
 - (2.1) ในชุมชนมีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคเอดส์
 - (2.2) กลางดึกชุมชนมีกลุ่มวัยรุ่นมารบกวน ส่งเสียงดังและเอาขวดเหล้ามาขว้างปา เต็มถนนตลอดเส้นทาง มีวัยรุ่นและคนต่างถิ่นมาลักเล็กขโมยน้อย เช่น การลักตัดสายไฟฟ้า เป็นต้น

- (2.3) กลุ่มคนที่อยู่หมู่บ้านจัดสรรและมีคนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามาอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่แยกตัวเองอยู่ต่างหาก ไม่มีความเกรงใจ มีแนวความคิด ศาสนา และความ เป็นอยู่ที่แตกต่างกัน และไม่ยอมปรับตัวเข้าหาวิถีชีวิตของคนในชุมชน ไม่มี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- (2.4) มีปัญหาสารเคมีมีพิษจากการทำการเกษตร เช่น ยาฆ่าหญ้า ปุ๋ยเคมีทาง การเกษตร ตกค้างในดินและน้ำทำให้ไม่สามารถรับประทานผักที่ขึ้นเองตาม ฤดูกาลได้เนื่องจากผักมีใบเป็นสีเหลือง มีปัญหาหอยเชอรี่ทำลายผลผลิตพืชผล ทาง การเกษตร
- (2.5) เป็นแนวร่องแผ่นดินไหวพาดผ่านหมู่บ้าน
- (3) หมู่ 9 บ้านแม่ฮักพัฒนา ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้ให้คะแนนความอยู่ เย็นเป็นสุขร่วมกัน จำนวน 80 คะแนน เนื่องจากชุมชนได้ประสบกับปัญหา ดังนี้
- (3.1) ในชุมชนมีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคเอดส์
- (3.2) เศรษฐกิจไม่ค่อยดี รายได้ไม่แน่นอน คนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและทำ การเกษตร
- (3.3) ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- (3.4) มีปัญหาสารเคมีมีพิษจากการทำการเกษตร เช่น ยาฆ่าหญ้า ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมีทางการเกษตร ตกค้างในดินและน้ำ และมีปัญหาหอยเชอรี่ทำลาย ผลผลิตพืชผลทางการเกษตร

3.4 ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และชุมชนมีวิธีการวัด ความสุขอย่างไร

ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิด เสนอแนะปัจจัยหลักที่สร้างความสุขร่วมกันในชุมชน และวิธี วัดความสุข สรุปได้ดังนี้

- (1) ปัจจัยหลักที่สร้างความสุขในชุมชน ที่ประชุมเห็นร่วมกันใน 7 ประเด็นหลักของ ปัจจัยหลักในการสำรวจความสุขในชุมชน ประกอบด้วย
- (1.1) ด้านสุขภาพอนามัย โดยให้ความสำคัญกับ
- 1) ไม่เจ็บป่วย มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรง และมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี ใจกว้าง ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น
 - 2) มีปัจจัยสี่ครบถ้วน ได้แก่ 1) มีอาหารรับประทานอาหารครบ 5 หมู่อย่าง พอเพียงและถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร เป็นของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ 3) มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม และ 4) มียารักษาโรคยามเจ็บป่วย

- 3) การรู้จักดูแลสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัว เช่น มีการออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง มีการพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีนันทนาการ และมีธรรมะ
- 4) มีสถานพยาบาลและมีหมอและพยาบาลอย่างเพียงพอ

(1.2) ด้านครอบครัวความอบอุ่น โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีความรัก ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีในครอบครัว มีการปรึกษาหารือร่วมกันด้วยเหตุและผล มีน้ำใจและอภัยให้กัน ร่วมแรงร่วมใจช่วยกันทำงาน และช่วยเหลือกัน
- 2) มีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น การทำอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน ดูทีวีร่วมกัน และมีนันทนาการร่วมกัน เป็นต้น
- 3) มีกฎกติกาและมีความยุติธรรมในครอบครัว
- 4) มีความรู้และมีการศึกษาดี บุตรหลานได้รับการศึกษา
- 5) มีธรรมะ จริยธรรม คุณธรรมประจำใจ และยึดถือปฏิบัติตามศีล 5
- 6) ไม่มีอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ ในครอบครัว
- 7) มีเพื่อนบ้านดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไม่มีการลักเล็กขโมยน้อย

(1.3) ด้านเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับ การมีงานทำ ประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง มีรายได้ดีอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง มีการใช้จ่ายอย่างประหยัดแบบพอเพียงและพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ การออมไว้ใช้ในอนาคต ลดรายจ่าย โดยปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ไว้บริโภคในครัวเรือน ทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และไม่มีหนี้สิน

(1.4) ด้านชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) การมีผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม และมีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 2) ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- 3) มีความรักความสามัคคีของคนในชุมชน มีน้ำใจ มีการแบ่งปัน
- 4) มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เช่น การทำบุญ ประเพณีร่วมกัน
- 5) มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ
- 6) มีแผนพัฒนาชุมชนและใช้แผนชุมชน

- 7) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมเงิน ร่วมทุกข์และร่วมสุข (ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์)
- 8) มีแหล่งเงินของชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น
- 9) ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การประชุมผู้ใหญ่บ้านประจำเดือน เสียงตามสายของหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การพบปะพูดคุยกันและการบอกต่อถึงข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน
- 10) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(1.5) ด้านสังคมประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีกฎ ระเบียบ กติการ่วมกันและบังคับใช้ร่วมกันในหมู่บ้าน มีความยุติธรรม ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความสมานฉันท์ของคนในชุมชน เคารพในสิทธิ หน้าที่ของกันและกัน
- 2) มีการกระจายอำนาจการปกครองดูแลของชุมชนเป็นหมวด/ปึกต่างๆ พร้อมทั้งมีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของหมู่บ้าน
- 3) มีการประชุมจัดเวทีประชาคม และมีประชุมชาวบ้านประจำทุกเดือน และมีการยอมรับเสียงข้างมาก เป็นมติที่ประชุม
- 4) มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการชุมชน

(1.6) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับ การมีสิ่งแวดล้อมดี มีน้ำดี อากาศดี ดินดี ภูมิทัศน์ดี แสงแดดดี ไม่มีมลพิษ ไม่มีสารพิษตกค้าง และมีขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมต่างๆ

(1.7) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) มีการติดต่อสื่อสารดี ได้แก่ มีหอกระจายข่าว เสียงตามสาย หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) มีเส้นทางการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำเพื่อสัญจรอย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยดี
- 3) มีน้ำประปาที่สะอาดใช้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
- 4) มีไฟฟ้าที่สว่างอย่างทั่วถึง
- 5) มีศูนย์การเตือนภัยพิบัติ เพื่อสามารถป้องกันภัยแผ่นดินไหวและภัยธรรมชาติอื่นๆ ได้อย่างถูกวิธี

(1.8) มีความช่วยเหลือจากภายนอก โดยให้ความสำคัญกับ การมีหน่วยงานภายนอกชุมชนมาให้การสนับสนุนทั้งด้านความรู้ วิชาการ และงบประมาณ เช่น อบต. สาธารณสุข อำเภอ อบจ. หน่วยงานราชการ และภาคเอกชน

(2) วิธีวัดความสุข ที่ประชุมได้เสนอแนะวิธีการวัดความสุขโดยดูได้จากตัววัด ดังนี้

- (2.1) คุณลักษณะหน้าที่ที่สดชื่นและยิ้มแย้มแจ่มใส
- (2.2) ความรู้ที่ได้รับ เมื่อได้ความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆ แล้วจะรู้สึกมีความสุขมาก
- (2.3) ได้พบหน้ากัน ได้พูดคุยซักถามสาระทุกข์สุขดิบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- (2.4) สถิติของคนเจ็บป่วยของคนในชุมชนลดลง
- (2.5) จากข้อมูล จปฐ.
- (2.6) รายได้ของคนในชุมชนดี
- (2.7) ดูจากกิจกรรมที่ทำร่วมกันในครอบครัวและชุมชน เช่น การรับประทานข้าวร่วมกัน การดูทีวีร่วมกัน การร่วมกันทำบุญประเพณีร่วมกัน เป็นต้น

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1 ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลนาบัว

ตำบลนาบัว มีเนื้อที่ทั้งหมด 131,250 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบหุบเขามีพื้นที่สำหรับการเกษตร 1,250 ไร่ มีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่าน มีหมู่บ้านทั้งหมด 15 หมู่บ้าน 1,615 ครัวเรือน จำนวนประชากร 7,863 คน เป็นชาย 3,830 คน และหญิง 4,033 คน ประชากรประมาณร้อยละ 90 มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงไป คือ อาชีพรับจ้างทั่วไปโดยมีสัดส่วนร้อยละ 5

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดพิษณุโลกในเวทีแรกได้จัดขึ้น ณ ห้องประชุมสถานีอนามัยตำบลนาบัว อำเภอนครไทย เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนจากหมู่บ้านต่างๆ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน นอกจากนี้ ยังมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานีอนามัยและเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่วิทยากรหลักรวม 2 คน ได้แก่ 1) นายทวิช เพ็งสุลุด และ 2) นางสาวรณณา เมืองพระฝาง

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

(1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด โดยหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลนาบัวในฐานะวิทยากรได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดใน 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

(1.1) “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง/ความคิดของท่าน หมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง

(1.2) ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่าในชุมชนของเรามีความสุขหรือเปล่า เพราะอะไร

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคเหนือ
เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลนาบัว และ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

- (1.3) ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน เรื่องสำคัญที่ต้องทำมีอะไรบ้าง และเราจะมีวิธีวัดความสุขได้หรือไม่ อย่างไร
- (2) **รูปแบบการระดมความคิด** เป็นรูปแบบการประชุมรวม โดยวิทยากรจัดการระดมความคิด ด้วยการถามคำถามให้แต่ละคนตอบ แล้วเขียนขึ้น Flip-chart ตั้งแต่คำถามว่าความสุขคืออะไรในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน วิธีการ/กระบวนการที่ทำให้เกิดสุข พร้อมทั้งถามถึงความคิดเห็นว่าถ้าจะวัดความสุขจะต้องดูที่อะไรบ้าง โดยตลอดการระดมความคิดนี้ไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี
- (3) **บรรยากาศการประชุม** วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ภายใต้บรรยากาศที่มีความเป็นกันเองและสร้างสรรค์

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ความหมาย/คำจำกัดความสุข

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าจะครอบคลุมในความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมองของชุมชน ดังนี้ 1) การบริการของราชการ มีความเข้าใจประชาชน ให้บริการอย่างเต็มที่ เป็นที่ปรึกษาที่ดี 2) ไม่มีโรค 3) การดำเนินชีวิตตามประเพณีแบบดั้งเดิม 4) มีเงินใช้และไม่มีหนี้ 5) ครอบครัวอบอุ่น 6) อาชีพและการดำเนินชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายแบบดั้งเดิม และ 7) ชุมชนช่วยเหลือกัน

3.2 ความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับต่าง ๆ

- (1) **ความสุขระดับบุคคล/ระดับตนเอง** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการมีรายได้ที่เพียงพอ มีหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิต และไม่มีหนี้สิน ตลอดจนการสามารถหาปัจจัยที่จำเป็นต่อการยังชีพ และปัจจัยอื่นๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้และสามารถลดรายจ่ายได้ โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับบุคคล/ตนเอง ตามลำดับความสำคัญดังนี้
- 1) มีกินมีใช้ อยู่ดี-กินดี
 - 2) มีความคิด ความตั้งใจ และดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
 - 3) ดูแลตนเอง ให้มีสุขภาพดี กินดี-อยู่ดี
 - 4) ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
 - 5) ไม่ติดยาเสพติด
 - 6) มีการเข้าใจกัน ยินยอมพร้อมใจกัน
 - 7) ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่
 - 8) ผลผลิตจากการเกษตรมีราคาดีทำให้มีกินมีใช้
 - 9) ออกกำลังกาย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์
 - 10) ไม่มีหนี้ (มีอาชีพเสริม)

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคเหนือ

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ความสักระดับครอบครัว

- + สี่คนใจรักกัน ๖/11/11/11
- + การอยู่ร่วมกัน พุดคุย แลกเปลี่ยน 1/1
- + ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน 1/1/11/11
- คนไหนครอบครัว ฟังภาพดี ปฏิบัติพร้อมกันของ
- คนไหนครอบครัว , ไม่ฟังใคร 1/1/11/11
- + ช่วยเหลือกันดีใน ครอบครัว 1/1/11/11
- ไม่ติดต่อเสด็จ 1/1/11/11
- ผู้ทำครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ดี 1/1/11/11
- คนไหนครอบครัวไม่พร้อมกัน 1/1/11/11
- * มีการพูดคุยกัน ครอบครัว 1/1
- รักษาผลประโยชน์ 1/1/11/11
- รักษาทุกการผล (รักษา) 1/1

ความสักระดับตนเอง

- ฟังใครเข้าใจกัน บินยอมพร้อมใจ 1/1/11/11
- มีความคิด ความตั้งใจ ดูแลเอาใจใส่ 1/1/11/11
- ดูแลตนเอง ในไม่สัภาพดี ก็นัด-อยู่ 1/1/11/11
- ยอมรับความคิดของผู้อื่น 1/1/11/11
- ไม่ฟังใคร (เพื่อฟังเสียง) 1/1
- ฟังกัน ฟังใจ , อยู่ดี - ก็นัด 1/1/11/11
- * ไม่ติดต่อเสด็จ 1/1/11/11
- * ออกกำลังกาย - สัภาพแข็งแรง สมบูรณ์ 1/1
- * ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ 1/1
- ผลผลิตจากเกษตร 1/1/11/11

ความสักระดับชุมชน/ท้องถิ่น

- * ร่วมแรงร่วมใจกัน , ร่วมมือกัน 1/1/11/11
- ในโอกาสพร้อมกัน กับกลุ่มต่างๆ 1/1
- * ยอมรับปัญหา , มีการทำประชาคมร่วมกัน 1/1
- * มีการประชุม ปรึกษาหารือ ร่วมกัน 1/1 + 1/1
- สัภาพ พุดคุย ชัญญา สัภาพร่วมกันแก้ไข 1/1/11/11
- เช่น โครงการ สสส , โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด 1/1
- * อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ 1/1
- ร่วมมือร่วมใจซึ่งกัน และกัน , ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 1/1
- ฟังใจในใจกัน 1/1
- * มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 1/1/11/11
- โดยปรึกษาร่วมกัน
- ในโอกาสพร้อมกัน แก่ส่วนรวม , มีความเสียสละ 1/1
- มีความสามัคคี 1/1
- ผัก 1/1
- ผัก 1/1

ปัญหาในชุมชน

- (1) ปัญหาสุขภาพ ✓
- (2) อยากให้มีความพร้อมฟู้ดกันให้ชุมชน ห้อยลง
- (3) ปัญหาเรื่อง "เงิน" ✓
- (4) หัวใจ-หัวใจ (หัวใจไม่สะอาด) ✓
หัวใจป่วย
- (5) คิดถึงลูก - ครอบครัวไม่พร้อมหน้า
- (6) เด็กป่วยคนดี
- (7) ทุกคนเลิกบุหรี่
- (8) ปัญหา "หนี้สิน" ✓
- (9) ของกิน-ของใช้ ราคาแพงขึ้น
- (10) เด็ก-เยาวชน ก็น่าเสียดาย
- (11) ความพร้อมฟู้ดในชุมชน
- (12) รักษาผลประโยชน์

- (14) ปัญหา
- (15) ทำอย่างไรจึงจะเลิกเน่าได้
- (16)

- (2) **ความสุขระดับครอบครัว** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการที่ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความรัก ความอบอุ่น และสมาชิกในครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมบนพื้นฐานวิถีชีวิตแห่งความเป็นไทย เอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมสร้างสุขให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเกื้อกูลชุมชนและสังคม โดยสมาชิกดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและได้รับสวัสดิการและการศึกษา ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับครอบครัวตามลำดับความสำคัญ ดังนี้
- 1) ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
 - 2) การร่วมกัน พุดคุยแลกเปลี่ยน
 - 3) ไม่ติดยาเสพติด
 - 4) มีความเข้าใจร่วมกัน
 - 5) ช่วยเหลือกันดีในครอบครัว
 - 6) คนในครอบครัวไม่ข้องเกี่ยวอบายมุข
 - 7) ผู้นำครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ดี พ่อ-แม่เป็นที่ปรึกษาของลูก
 - 8) คนในครอบครัวมีสุขภาพดี ปรึกษาหารือร่วมกันของคนในครอบครัว ไม่มีโรค
 - 9) มีการพูดคุยกันในครอบครัว
 - 10) ผลผลิตมีราคาดี
 - 11) ต้นทุนการผลิต (ราคาปุ๋ย) มีราคาต่ำลง
- (3) **ความสุขระดับชุมชน** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการที่ชุมชนมีส่วนในการบริหารจัดการชุมชน พัฒนาชุมชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความผูกพันและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยมีระบบความเชื่อ และมีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนในชุมชนให้เกิดความรักและความห่วงแหนวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับชุมชนตามลำดับความสำคัญ ดังนี้
- 1) ร่วมแรงร่วมใจกัน ร่วมมือกัน
 - 2) มีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกัน มีเวทีพูดคุยปัญหา มีส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น โครงการ สสส. โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - 3) มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยปรึกษาหารือกัน
 - 4) ยอมรับปัญหา มีการทำประชาคมร่วมกัน
 - 5) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 - 6) ให้ความร่วมมือแก่ส่วนรวม มีความเสียสละ
 - 7) มีความสามัคคี
 - 8) ร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- 9) มีผู้นำ
- 10) มีน้ำบริบูรณ์
- 11) มีน้ำใจให้กัน
- 12) ให้โอกาสร่วมกันกับกลุ่มต่างๆ

3.3 ปัญหาในชุมชนที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุขในระยะที่ผ่านมา

ที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปปัญหาความสำคัญในชุมชนที่ส่งผลให้ชุมชนเกิดทุกข์ไม่มีความสุข ดังนี้

- (1) ปัญหาสุขภาพ
- (2) อยากให้คนในชุมชนมีความร่วมมือกันเยอะๆ
- (3) ปัญหาเรื่อง “เงิน”
- (4) น้ำกิน-น้ำใช้ และปัญหาน้ำไม่สะอาด
- (5) ปัญหาครอบครัวไม่พร้อมหน้า คิดถึงลูก
- (6) ต้องการให้เด็กเป็นคนดี
- (7) ต้องการให้ทุกคนเลิกบุหรี
- (8) ปัญหา “หนี้สิน”
- (9) ของกิน-ของใช้มีราคาแพงขึ้น
- (10) เด็กและเยาวชนกินเหล้าเยอะ
- (11) ความร่วมมือในชุมชนยังมีปัญหา
- (12) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- (13) ป่วยแพง
- (14) ทำอย่างไรจึงจะเลิกเหล้าได้

3.4 กระบวนการสร้างความสุข

ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนะแนวทางและกระบวนการสร้างความสุขร่วมกันในชุมชน โดยมีประเด็นร่วม คือ

- (1) การมีแกนนำ-ผู้นำที่ดี
- (2) มีความรู้-ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
- (3) การเสียสละและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- (4) มีการจัดทำแผนงาน และวางแผนอนาคต
- (5) มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับชุมชน
- (6) การไม่มีหนี้และมีรายได้ที่พอเพียง
- (7) ไม่มีปัญหายาเสพติด
- (8) มีผู้นำที่ดี ให้คำแนะนำที่ดี ให้ข้อมูลข่าวสารบอกให้แก่ลูกบ้าน เข้ากับลูกบ้านได้ดีเป็นผู้เสียสละ

3.5 การวัดความสุขจะดูที่ประเด็นใดได้บ้าง

วิทยากรได้ร่วมกันสรุปประเด็นความเห็นจากที่ประชุมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการวัดความสุขจะวัดด้วยประเด็นใดได้บ้าง โดยมีข้อเสนอแนะให้วัดความสุขชุมชนจากประเด็น ดังนี้

- (1) การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- (2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสภาพที่ดี
- (3) การสร้างงานสร้างรายได้
- (4) การสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดขึ้น
- (5) การสร้างความภาคภูมิใจและคุณธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1 ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลบ้านพร้าว

ตำบลบ้านพร้าว ประกอบด้วย หมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน มีทั้งหมด 1,639 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 7,245 คน อาชีพหลักของประชากรคือ การทำนา และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพเสริม

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการในจังหวัดพิษณุโลกในเวทีที่สอง จัดขึ้นที่ห้องประชุมสถานีนอนามัยตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าประชุมประกอบด้วย สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาการ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบล ผู้แทนกลุ่มอาชีพต่างๆ และประชาชน รวมทั้งสิ้นประมาณ 35 คน จาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 นอกจากนี้ ยังมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานีนอนามัยและเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่วิทยากรหลัก รวม 2 คน ได้แก่ 1) นายทวิช เฟื่องสลุด และ 2) นางสาวรรณา เมืองพระฝาง

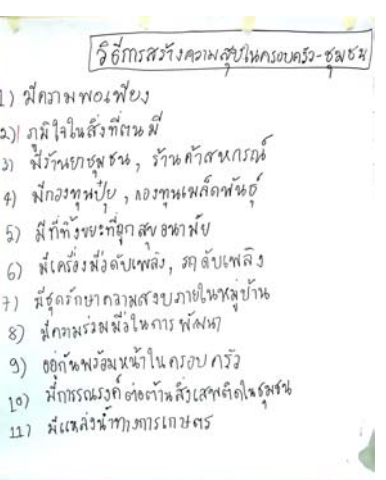
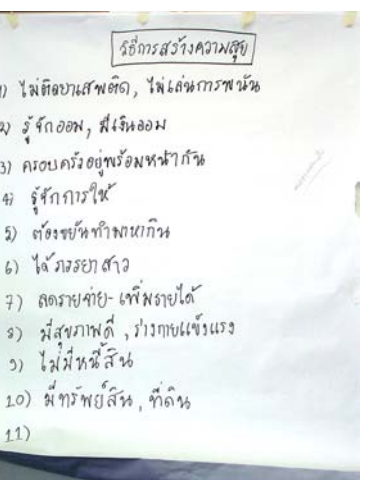
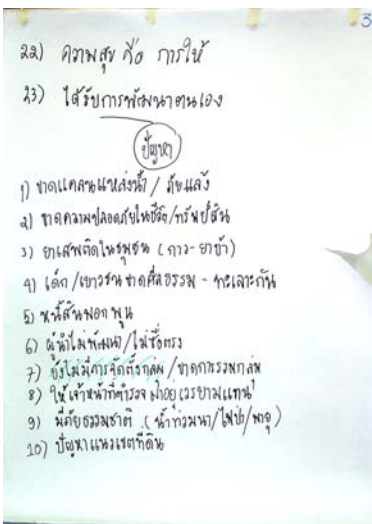
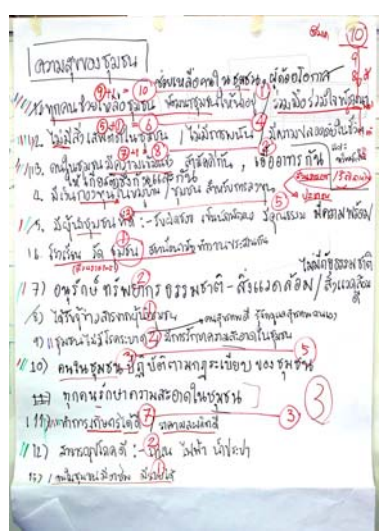
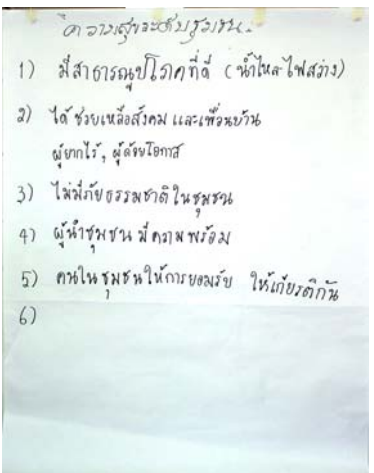
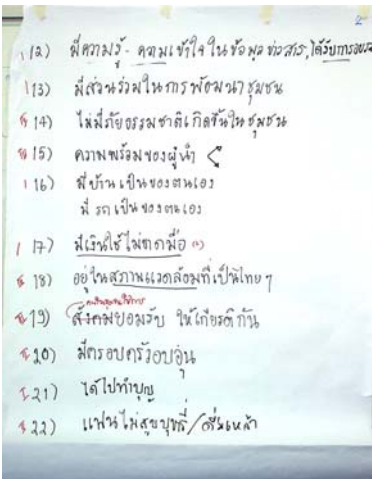
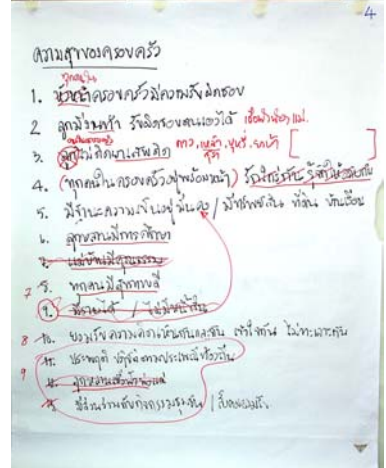
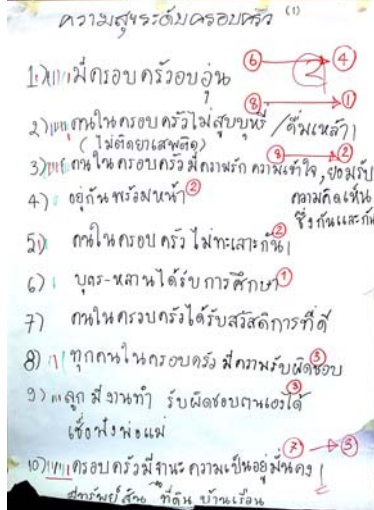
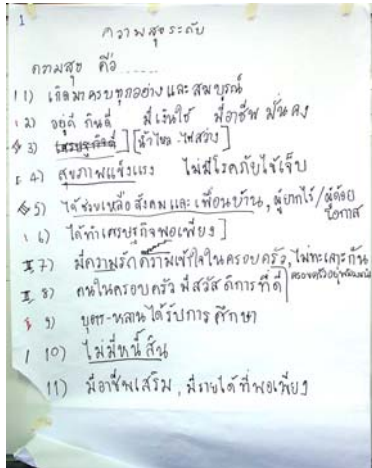
2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด โดยวิทยากรกระบวนการชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด ซึ่งครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก คือ
 - (1.1) “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง/ความคิดของท่าน หมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่าในชุมชนของเรามีความสุขหรือเปล่า เพราะอะไร
 - (1.3) ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน เรื่องสำคัญที่ต้องทำมีอะไรบ้าง และเราจะมีวิธีวัดความสุขได้หรือไม่ อย่างไร

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคเหนือ

เรื่อง ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

- (2) **รูปแบบการระดมความคิด** เป็นรูปแบบการประชุมรวม โดยวิทยากรจัดการระดมความคิดโดยถามคำถามให้แต่ละคนตอบ แล้วเขียนขึ้น Flip-chart ตั้งแต่คำถามว่าความสุข คืออะไรในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยวิธีการ/กระบวนการที่ทำให้เกิดสุขพร้อมทั้งถามถึงความคิดเห็นว่าถ้าจะวัดความสุขจะต้องดูที่อะไรบ้าง โดยตลอดการระดมความคิดนี้ไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี
- (3) **บรรยากาศการประชุม** วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยมีการถามคำถามและเขียน Flip-chart สรุปประเด็น และเปิดโอกาสให้ที่ประชุมร่วมกันเพิ่มเติมประเด็นให้ครบถ้วน ท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นกันเองและสร้างสรรค์

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับต่าง ๆ

ที่ประชุมได้ระดมความคิดร่วมกันเพื่อกำหนดความหมายและองค์ประกอบของความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ในมุมมองของชุมชน สรุปได้ดังนี้

- (1) **ความสุขระดับบุคคล/ระดับตนเอง** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการมีรายได้ที่เพียงพอ และไม่มีหนี้สินตลอดจนการสามารถหาปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการยังชีพ และปัจจัยอื่นๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าพอใจไปสู่การทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดความยากจนและลดช่องว่างของรายได้และก่อให้เกิดการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง โดยคนในชุมชนได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับตนเอง ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) อยู่ดี กินดี มีเงินใช้ มีอาชีพมั่นคง
- 2) ไม่มีหนี้สิน
- 3) มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีภัยโรคภัยไข้เจ็บ
- 4) มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- 5) ได้ทำเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการมีเศรษฐกิจดี
- 6) มีอาชีพเสริม มีรายได้พอเพียง
- 7) เกิดมามีร่างกายครบทุกอย่างและสมบูรณ์
- 8) มีเงินใช้ไม่ขาดมือ
- 9) มีบ้าน รถ เป็นของตนเอง
- 10) มีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ได้รับการอบรม
- 11) ได้ไปทำบุญ

- (2) **ความสุขระดับครอบครัว** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการที่ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความรัก ความอบอุ่น บนพื้นฐานวิถีชีวิตแห่งความเป็นไทย เอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมสร้างสุขให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเกื้อกูลชุมชนและสังคม โดยสมาชิกดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและได้รับสวัสดิการและการศึกษา ซึ่งชุมชนได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับครอบครัว ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) คนในครอบครัวไม่สูบบุหรี่/ดื่มเหล้า และไม่ติดยาเสพติด
- 2) คนในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 3) ครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่มั่นคง มีทรัพย์สิน บ้าน ที่ดิน
- 4) มีครอบครัวอบอุ่น
- 5) คนในครอบครัวประพฤติ ปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่น
- 6) ลูกมีงานทำ และสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และเชื่อฟังพ่อแม่
- 7) ทุกคนในครอบครัวมีความรับผิดชอบ
- 8) คนในครอบครัวไม่ทะเลาะกัน
- 9) ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า
- 10) คนในครอบครัวมีสุขภาพดี
- 11) บุตรหลานได้รับการศึกษา
- 12) คนในครอบครัวได้รับสวัสดิการที่ดี

- (3) **ความสุขระดับชุมชน** ชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยการที่ชุมชนมีส่วนในการบริหารจัดการชุมชน พัฒนาชุมชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยมีการสื่อสาร และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้รักษาประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาภายในชุมชนได้ โดยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้ และมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งชุมชนได้ให้ความสำคัญกับความสุขระดับชุมชน ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) ทุกคนช่วยเหลือชุมชน พัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ ช่วยเหลือคนในชุมชน และผู้ด้อยโอกาส มีความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชุมชน
- 2) คนในชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคีกัน เอื้ออาทรกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- 3) ทำการเกษตรได้ดี ราคาผลผลิตดี
- 4) ไม่มีสิ่งเสพติดในชุมชน ไม่มีการพนัน และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5) มีผู้นำชุมชนที่ดี มีความรับผิดชอบเป็นนักพัฒนา มีคุณธรรม มีความพร้อม
- 6) คนในชุมชน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของชุมชน ตลอดจนทุกคนในชุมชนรักษาความสะอาดในชุมชน
- 7) มีสาธารณูปโภคที่ดี มีถนน ไฟฟ้า น้ำประปา

- 8) มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ไม่มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
- 9) ชุมชนไม่มีโรคระบาด มีการรักษาความสะอาดในชุมชน
- 10) คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้
- 11) ได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำชุมชน
- 12) โรงเรียน วัด ชุมชน สถานีนอมาัยทำงานประสานกัน
- 13) มีเงินกองทุนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุน

3.2 ปัญหาในชุมชนที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุขในระยะที่ผ่านมา

ที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปปัญหาสำคัญในชุมชนที่ส่งผลให้ชุมชนเกิดทุกข์ไม่มีความสุข ดังนี้

- (1) ขาดแคลนแหล่งน้ำ/ภัยแล้ง
- (2) ขาดความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน
- (3) ยาเสพติดในชุมชน (กาว-ยาบ้า)
- (4) เด็ก เยาวชนขาดศีลธรรม /ทะเลาะกัน
- (5) หนี้สินพอกพูน
- (6) ผู้นำไม่พัฒนา ไม่ซื่อตรง
- (7) ขาดการรวมกลุ่ม
- (8) ประชาชนและผู้นำชุมชนต้องอยู่เวรยามในหมู่บ้านในช่วงคลื่นได้นำ โดยไม่มีค่าตอบแทน
- (9) มีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมนา ไฟป่า พายุ
- (10) ปัญหาแนวเขตที่ดินที่ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดข้อพิพาทในชุมชน

3.3 กระบวนการสร้างความสุข

ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนะแนวทางและกระบวนการสร้างความสุขร่วมกันในชุมชนทั้งในระดับตนเองและระดับชุมชน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- (1) **วิธีการสร้างความสุขในระดับตนเองและครอบครัว** สามารถดำเนินการได้และวัดได้ ดังนี้
 - 1) ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน 2) รู้จักออม มีเงินออม 3) ครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน
 - 4) ต้องขยันทำมาหากิน 5) ได้ภรรยาสาว 6) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ 7) มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง 8) ไม่มีหนี้สิน 9) มีทรัพย์สิน ที่ดิน 10) ภูมิใจในสิ่งที่ตนมี มีความพอเพียง
- (2) **วิธีการสร้างความสุขในระดับ ชุมชน** สามารถดำเนินการได้และวัดได้ในประเด็น ดังนี้
 - 1) มีร้านยาชุมชน สหกรณ์ชุมชน 2) มีกองทุนปยุ กองทุนเมล็ดพันธุ์ 3) มีที่ทิ้งขยะที่ถูกสุขอนามัย 4) มีเครื่องมือดับเพลิง รถดับเพลิง 5) มีชุดรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน
 - 6) มีความร่วมมือในการพัฒนา 7) มีการรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติดในชุมชน 8) มีแหล่งน้ำทางการเกษตร 9) ประชาชนในชุมชนรู้จักการให้

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สภาพทั่วไป อำเภอวังน้ำเขียว มีพื้นที่ทั้งหมด 1,129.9 ตารางกิโลเมตร พื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง สูงจากระดับน้ำทะเล 400 - 700 เมตร พื้นที่ลาดชัน อุดมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สำหรับตำบลไทยสามัคคีมีสภาพพื้นที่เป็นเนินเขาสลับกับภูเขาบริเวณด้านทิศตะวันตก และทิศตะวันออก ทำให้ภูมิทัศน์ อากาศดี บรรยากาศโดยรวมทั้งปีมีความชื้นค่อนข้างสูง

การปกครอง อำเภอวังน้ำเขียว มีประชากรทั้งสิ้นรวม 39,985 คน เดิมเป็นหนึ่งในกิ่งอำเภอที่ขึ้นกับอำเภอบึงกรวย ปัจจุบันได้แยกตัวออกมาเป็นอำเภอ และมีการปกครอง แยกเป็น 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลวังน้ำเขียว ตำบลไทยสามัคคี ตำบลอุดมทรัพย์ ตำบลวังหมี และตำบลระเริง รวม 75 หมู่บ้าน สำหรับตำบลไทยสามัคคีเป็นตำบลที่มีความเข้มแข็งปานกลาง ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน 1,042 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 4,170 คน

สภาพเศรษฐกิจของตำบลไทยสามัคคี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการเพาะปลูกและปศุสัตว์กว่าร้อยละ 80 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ดอกเบญจมาศ เห็ดหอม และผลไม้ ส่วนอาชีพรองลงมาคือ รับจ้าง ร้อยละ 10 ค้าขาย ร้อยละ 4 และอื่นๆ อีกร้อยละ 6 ปัจจุบันมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง อาทิ รีสอร์ท ร้านอาหาร โดยแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ น้ำตกห้วยขมิ้น น้ำตกคลองกระทิง ศูนย์สาธิตการปลูกเห็ดหอม และไร่นาสัสดแปลงเกษตรปลอดสาร

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดนครราชสีมา เวทีแรกได้จัดขึ้นที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและประชาชน ตำบลไทยสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ชมรมผู้สูงอายุ และสมาชิกชุมชน รวมทั้งสิ้น 30 คน นอกจากนี้ ยังมี

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 21-22 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว และตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

ทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวม 6 คน และวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ประกอบด้วย 1) คุณศิริพร ปัญญาพฤทธิ์พงศ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา และ 2) คุณสามารถ คงแก้ว นักวิชาการสาธารณสุข 7 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังน้ำเขียว

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) **การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด** ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังน้ำเขียวให้การต้อนรับและกล่าวนำการประชุมว่า วิถีชีวิตของชาววังน้ำเขียวเริ่มเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่คนไม่มีความสุขจะไปวัด แต่ปัจจุบันคนมีความสุขจะมาหาหมอ การสร้างความสุขและการวัดความสุขเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันคิดช่วยกันผลักดัน จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และวิทยากรชี้แจงโจทย์ประเด็นการระดมความคิด ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ
 - (1.1) ความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในมุมมองของชุมชน
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุขมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนด้วยปัญหาที่ทำให้มีความสุขหรือก่อให้เกิดความทุกข์
 - (1.3) ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้าง และมีวิธีวัดความสุขอย่างไร ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนจากการให้ชุมชนช่วยกันจัดลำดับความสำคัญกับเรื่องที่เป็นปัจจัยสร้างสุขหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ และชุมชนต้องการแก้ไขในลำดับต้นๆ เพื่อจัดทุกข์ และสร้างความสุขของชุมชน
- (2) **รูปแบบการประชุม** วิทยากรดำเนินกระบวนการระดมความคิดในลักษณะเวทีรวมไม่ได้แบ่งกลุ่มย่อย และได้เล่านิทานเรื่องสามสหาย คือ นายกาย นายจิต และนายสังคม เพื่อสร้างบรรยากาศและสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านเกี่ยวกับความสุข และถามชาวบ้านไทยสามัคคีว่า มีความสุขแบบนายกาย นายจิต หรือไม่ มีความสุขแบบไหน ต่อจากนั้นวิทยากรได้เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน โดยวิทยากรใช้วิธีถามคำถามเป็นระยะ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านระดมความคิดอย่างต่อเนื่อง และรวบรวมคำตอบโดยใช้ Mind Map
- (3) **บรรยากาศการประชุม** วิทยากรกระบวนการทำหน้าที่กระตุ้นและสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีการประชุมอย่างเป็นกันเอง มีทั้งความสนุกสนานและทุกคนได้พยายามแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

3

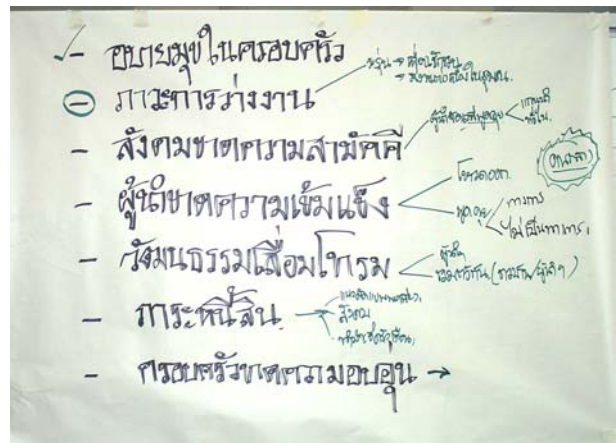
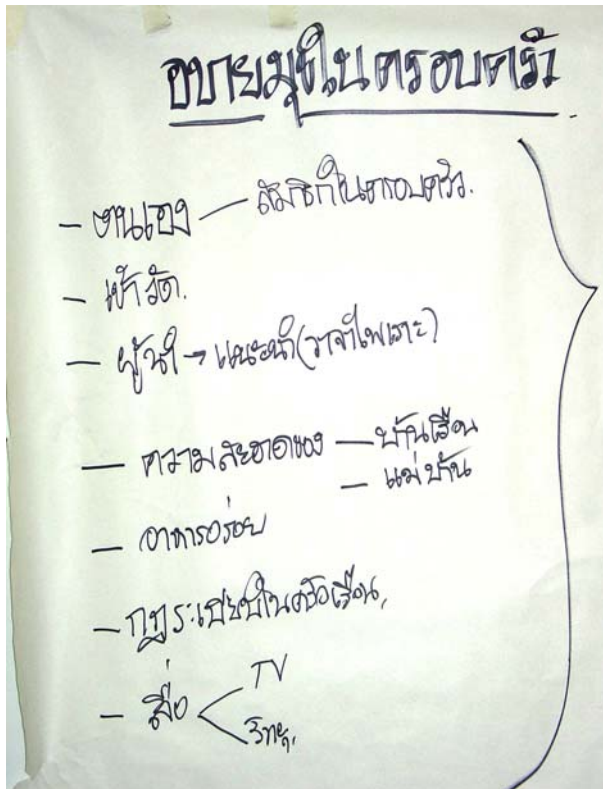
สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นสรุปให้ข้อเสนอแนะ ในประเด็นตามโจทย์ที่ระดมความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

3.1 ความหมายของ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขของตำบลไทยสามัคคี หมายถึง

- (1) อยู่แบบพอเพียง อยู่ง่ายกินง่าย ยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) สุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจ ไม่มีโรค ไม่มีภัย ป่วยได้รับการรักษา
- (3) จิตใจดี ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง
- (4) ครอบครัวอบอุ่นมีความเข้าใจกัน พ่อดี แม่ดี ลูกดี พออยู่พอกิน ไม่ติดอบายมุข
- (5) เด็กเยาวชนมีการศึกษาสูง
- (6) มีสัมมาชีพที่แน่นอน มั่นคง มีรายได้มั่นคงเพียงพอตลอดปี
- (7) มีเศรษฐกิจดี พืชผลทางการเกษตรคุ้มค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าน้ำมัน มีความสมดุลทั้งด้านราคา และผลผลิต
- (8) สิ่งแวดล้อมดี ไม่มีมลพิษ
- (9) สังคมมีความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน แบ่งปันกัน สืบสานวัฒนธรรม
- (10) ผู้ใหญ่ควรรับฟังความคิดเห็นของเด็กเยาวชน และเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม
- (11) นโยบายการแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านของภาครัฐ ต้องมีการเตรียมความพร้อมของชาวบ้าน ต้องดำเนินการและติดตามผลอย่างต่อเนื่องจริงจัง
- (12) การเมืองดี มีผู้แทนดีเข้าไปทำงานแทนชาวบ้าน

3.2 ในระยะที่ผ่านมา ปัญหาทำให้ชุมชนไม่มีความสุข

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าในระยะที่ผ่านมามีปัญหาที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข ดังนี้

- (1) ผู้นำไม่เข้มแข็ง มองไม่กว้าง ทำแต่งงานส่วนตัว
- (2) ครอบครัวไม่อบอุ่น ติดอบายมุข
- (3) เด็กเยาวชนถูกทอดทิ้งเพราะครอบครัวแตกแยก มีปัญหาเด็กเร่ร่อนติดยาเสพติด (บุหรี่/เหล้า) และมีการมั่วสุม
- (4) วัฒนธรรมเสื่อมโทรม ผู้เฒ่าต้องรับภาระดูแลลูกหลาน ไม่มีเวลาไปวัด และเป็นโรคเครียด
- (5) ปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือน มีหนี้สินมากทั้งนี้ในระบบและนอกระบบ
- (6) ปัญหาด้านการศึกษา เด็กเยาวชนมีการศึกษาน้อย เนื่องจากพ่อแม่ยากจน ขณะที่เด็กบางคนไม่สนใจเรียน
- (7) ปัญหาการว่างงาน
- (8) ชุมชนขาดความสามัคคี เนื่องมาจากการเลือกตั้งในท้องถิ่น และการชิงดีชิงเด่น
- (9) ปัญหาล้างแ่งลอม มีสารเคมีจากการเกษตรกรรม มีมลพิษทางเสียงจากรถมอเตอร์ไซด์ ฝุ่นละอองจากรถยนต์ที่เข้าสู่ชุมชนมากขึ้นอันเป็นผลจากการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว และปัญหามลพิษจากขยะและมูลสัตว์

- (10) นโยบายรัฐขาดความต่อเนื่อง ขาดการติดตามผล เช่น หน่วยงานรัฐเข้ามาส่งเสริมอาชีพการผลิตพืชผลทางการเกษตร แต่ไม่หาตลาดให้ เป็นต้น

3.3 แนวทางการสร้างความสุขของชุมชน

ที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นพร้อมกับจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความทุกข์ที่ชาวบ้านต้องการแก้ไข สรุปได้ดังนี้

- (1) **ทำครอบครัวให้อบอุ่น** เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของเยาวชนและชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการลด ละ เลิก อบายมุขของคนในครอบครัวที่ต้องเริ่มจากตนเองก่อน เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก การปลูกจิตสำนึก มีการพูดคุยหาทางแก้ไขในครอบครัว ชวนกันเข้าวัดเป็นประจำ ทำครัวเรือนให้สะอาด อาหารอร่อย มีกฎของครอบครัวที่ทุกคนในครอบครัวช่วยกันกำหนด นอกจากนี้บุคคล หรือองค์กรภายนอกอาจมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาครอบครัว ได้แก่ ผู้นำชุมชนให้คำแนะนำที่ดีด้วยวาจาสุภาพไพเราะ เด็กนักเรียนและสื่อต่างๆ ช่วยรณรงค์ ลดอบายมุข เป็นต้น
- (2) **การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ** โดยเฉพาะปัญหาการว่างงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก โดยจัดให้มีงานต่อเนื่องในชุมชน ต้องเปลี่ยนแนวคิด คนที่เลือกงาน ในส่วนเยาวชนอาจใช้วิธีเพื่อนดูแลเพื่อน (ชวนกันทำงาน) สำหรับการแก้ปัญหาหนี้สิน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ดำรงชีวิตด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือน
- (3) **การแก้ปัญหาชุมชนขาดความสามัคคี** ด้วยการจัดเวทีพูดคุยกันเป็นประจำทุกเดือน โดยผู้ใหญ่บ้านตั้งแกนนำเข้าร่วมประชุมก่อน แล้วจึงขยายเวทีการพูดคุยไปสู่ลูกบ้าน เพื่อให้มีการสื่อสารกันอย่างทั่วถึง สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และหันหน้าเข้าหากัน
- (4) **การแก้ไขผู้นำขาดความเข้มแข็ง** ได้แก่ การโหวตให้ออก การค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่เป็นปัญหาของผู้นำที่ไม่เข้มแข็ง เพื่อแก้ที่ต้นเหตุ มีการพัฒนาผู้นำ ผู้นำควรแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำที่เข้มแข็งอื่นๆ และควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ประธานกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับชาวบ้าน ควรเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม และต้องให้เกียรติลูกบ้าน
- (5) **การแก้ไขปัญหาวัฒนธรรมเสื่อมโทรม** ผู้นำ ชาวบ้าน และกรรมการวัดควรร่วมกันปรับปรุงวัด กู้ศรัทธาคน/นำคนเข้าวัด ลดช่องว่างระหว่างวัย เดินสายกลาง โดยใช้เวทีชาวบ้านให้เกิดการรวมตัวกัน และใช้คนกลาง อาทิ ผู้นำ และผู้เฒ่าในหมู่บ้าน เป็นแกนนำหรือกันสร้างความเข้าใจกัน

3.4 ตัวชี้วัดความสุขของชุมชน

จากการสังเคราะห์ผลการระดมความคิดเห็นของประชาชนในตำบลไทยสามัคคี ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว ดังนั้น ตัวชี้วัดความสุขของชุมชนตำบลไทยสามัคคี จึงวัดความสุขจากการมีงานทำ ไม่มีหนี้สิน มีครอบครัวอบอุ่น ไม่มีอบายมุข อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีการรักษาวัฒนธรรมที่ดีงาม

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สภาพทั่วไป อำเภอหนองบุญมากมีพื้นที่ 369,030 ไร่ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนลูกรัง ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน การเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ส่วนใหญ่ประชากรจะมีอาชีพทำไร่

การปกครอง อำเภอหนองบุญมาก แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองบุญมาก ตำบลหนองหัวแรด ตำบลสารภี ตำบลไทยเจริญ ตำบลแหลมทอง ตำบลหนองตะไก้ ตำบลลุงเขว้า ตำบลหนองไม้ไผ่ และตำบลบ้านใหม่ รวมทั้งสิ้น 104 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 56,781 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 12,370 ครัวเรือน ส่วนตำบลบ้านใหม่เป็นตำบลที่มีความเข้มแข็งมาก ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน มี 626 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 2,007 คน

สภาพเศรษฐกิจของตำบลบ้านใหม่ ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร รองลงมาคือ รับจ้างและค้าขาย โดยมีพืชผลทางการเกษตร อาทิ มันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพด และพืชอื่นๆ เช่น ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมอื่นๆ อีก เช่น กลุ่มเฟื่องฟ้าทำเฟอร์นิเจอร์ไม้และไม้ไผ่ งานปั้นหินทราย กลุ่มเผาถ่านเตาเศรษฐกิจ และขายน้ำผึ้งป่า เป็นต้น

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นในจังหวัดนครราชสีมา เวทีที่สองได้จัดขึ้นที่ศาลาประชาร่วมใจและกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 40 คน ประกอบด้วยพระภิกษุ สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประธานวัฒนธรรมตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ครูอาจารย์ ชุมชนผู้สูงอายุ

นักเรียน นอกจากนี้ยังมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และมีวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ประกอบด้วย คุณศิริพร ปัญญาพฤทธิ์พงศ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา และคุณกวี ชันจอหอ สาธารณสุขอำเภอหนองบุญมาก

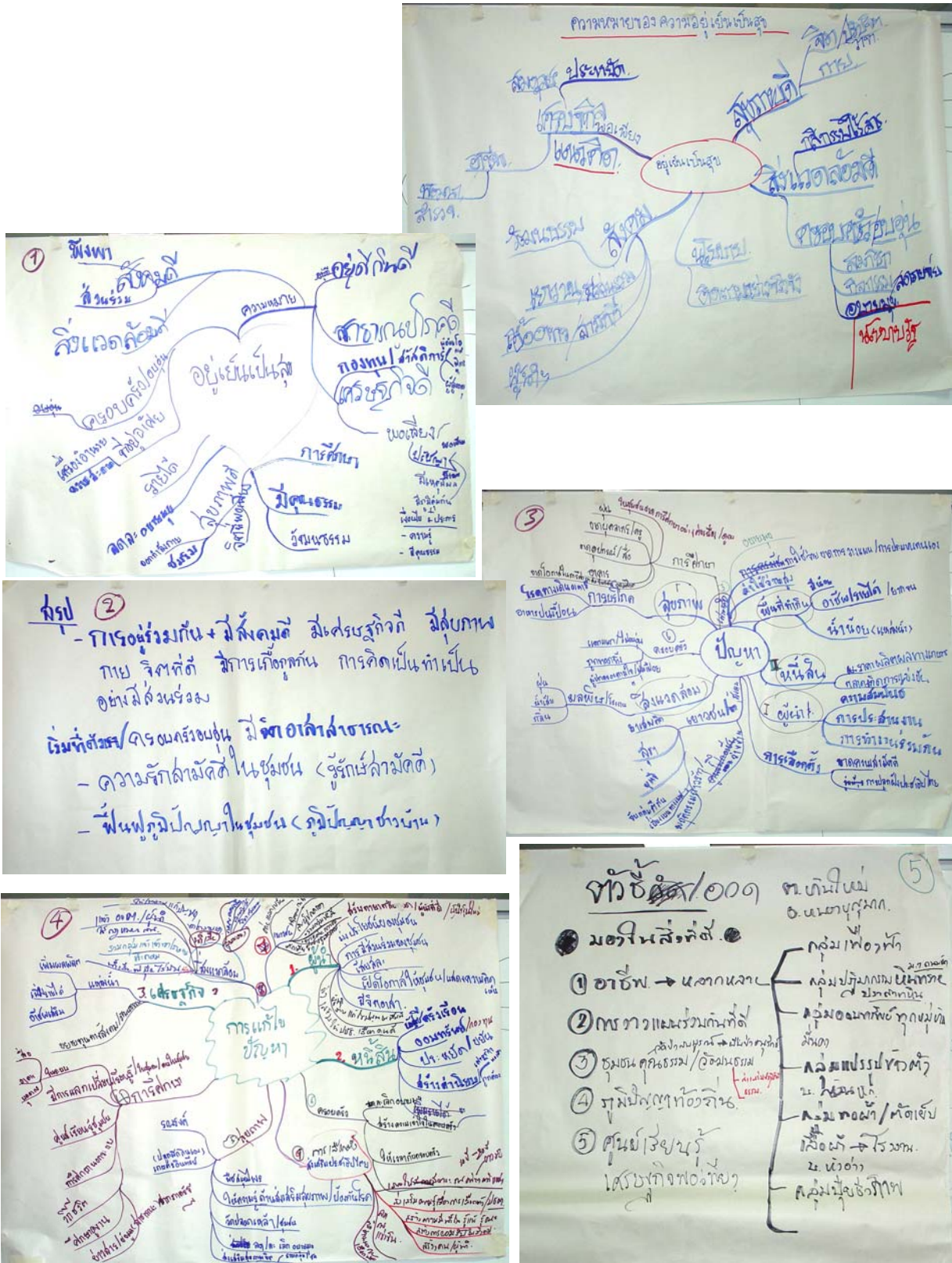
2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดเห็น แมจินดา บุษระเกษ ประธานองค์กรเครือข่ายชุมชนตำบลบ้านใหม่ ได้ชี้แจงศักยภาพของชุมชนบ้านใหม่ที่มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ นับจากการเริ่มทำแผนชุมชนเมื่อปี 2543 ทำให้ชุมชนรู้จักอดีต ปัจจุบัน และอนาคตร่วมกัน มีการขับเคลื่อนแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ และมีการทำวิจัยชาวบ้าน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงลึก และวิทยากรกระบวนการได้ชี้แจงถึงโจทย์ ประเด็นการระดมความคิดเห็น ซึ่งประกอบด้วย 3 ประเด็น อันได้แก่

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

- (1.1) ความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในมุมมองของชุมชน
- (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุขมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุปัจจัยใด ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนด้วยปัญหาที่ทำให้มีความสุข หรือก่อให้เกิดความทุกข์
- (1.3) ปัจจัยหลักที่เป็นเรื่องสำคัญในการ “สร้างสุข” มีอะไรบ้างและมีวิธีวัดความสุขอย่างไร ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนจากการให้ชุมชนช่วยกันจัดลำดับความสำคัญกับเรื่องปัจจัยสร้างสุขหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ และชุมชนต้องการแก้ไขในลำดับต้นๆ เพื่อจัดทุกข์ และสร้างความสุขของชุมชน
- (2) รูปแบบการประชุม วิทยากรกระบวนการจัดการประชุมในรูปแบบประชุมรวม และเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน โดยวิทยากรใช้วิธีถามคำถามและรวบรวมคำตอบโดยใช้ Mind Map
- (3) บรรยากาศการประชุม วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการระดมความคิดและสร้างบรรยากาศการประชุมอย่างเป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ นับเป็นบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และมีความเป็นวิชาการค่อนข้างมาก

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิด และให้ข้อเสนอแนะในประเด็นตามโจทย์การระดมความคิดสรุปได้ดังนี้

3.1 ความหมายของ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนตำบลบ้านใหม่ หมายถึง

- (1) ชาวบ้านอยู่ดี กินดี น้ำไฟสะดวก มีเศรษฐกิจดี
- (2) มีรายได้ และการออม มีอยู่มีกินอย่างพอเพียง
- (3) สังคมพึ่งพาอาศัยกัน ประกอบด้วย วัด-บ้าน-โรงเรียน อยู่ร่วมกันด้วยการพึ่งพาอาศัย ไม่แตกแยก ไม่ปิดกั้นโดยเฉพาะระหว่างราชการกับประชาชน มีการแลกเปลี่ยนร่วมคิด ร่วมทำ ทุกคนหรือทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- (4) มีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีการรักษาวัฒนธรรมชุมชนไว้ โดยปัจจุบันยังคงสืบทอดประเพณีเก่าแก่สืบทอดกันมา แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามเวลาหรือยุคสมัย เช่น มีเพลงกล่อมลูก สวดภาณยักษ์ การหุงข้าวแบบไม่เช็ดน้ำ และงานเทศกาลต่างๆ ลูกหลานยังกลับมาประกอบกิจกรรมเหมือนเดิม สำหรับประเพณีลงแขก เกี่ยวข้าวไม่มีการปฏิบัติกันแล้ว แต่มีการใช้ธนาคารแรง ไปช่วยเหลือด้วยแรงงาน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูหมั่นเวียนกันไป

- (5) ครอบครัวมีความอบอุ่น ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีแหล่งทุนประกอบอาชีพและใช้จ่ายในครัวเรือน รวมทั้งเป็นทุนให้ลูกเรียนหนังสือในระดับสูงขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินกู้ภายนอก
- (6) สุขภาพแข็งแรง มีการสร้างเสริมสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การสร้างคุณธรรมให้กับชีวิต การตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน
- (7) มีสุขภาพจิตดี จิตใจบริสุทธิ์ พอเพียง พอใจในสิ่งที่มี
- (8) มีความรู้คู่คุณธรรม ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และมีความรู้ (การศึกษา)
- (9) ลด ละ เลิก อบายมุข
- (10) การมีสวัสดิการช่วยเหลือคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ
- (11) การช่วยเหลือจนเจือ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน สรรวจตัวเองโดยยึดตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดผู้อื่นเป็นหลัก
- (12) สิ่งแวดล้อมดี
- (13) มีปัจจัยสี่ มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง มียานพาหนะอำนวยความสะดวก

โดยสรุป : ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า “ความสุข” หรือ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หมายถึง การอยู่ร่วมกัน มีสังคมดี เศรษฐกิจดี สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีวัฒนธรรม มีการรวมตัวกันในการนำปัญหาร่วมคิด คิดเป็นทำเป็นอย่างมีส่วนร่วม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ต้องมีผู้มีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ คือผู้ที่เสียสละ การมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความรักสามัคคีกันไม่แตกแยกในชุมชน (รัฐรักษาสัมคัต) ฟันฝ่าอุปสรรคปัญหาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน

3.2 ในระยะที่ผ่านมา ปัญหาทำให้ชุมชนไม่มีความสุข

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าในระยะที่ผ่านมา ปัญหาที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข มีดังนี้

- (1) ปัญหาความยากจน การขาดที่ดินทำกิน ส่งผลต่อรายได้และเศรษฐกิจของชุมชน
- (2) การไม่รู้จักประมาณตนของชาวบ้านในการครองชีพ ใช้จ่ายเกินตัว ขาดการวางแผนและไม่มีความวินัยในการใช้จ่าย
- (3) การทำการเกษตรที่ยังต้องพึ่งพิงธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ไม่มีแหล่งน้ำหรือระบบชลประทาน ถ้าปีใดไม่มีน้ำเพื่อทำกินจะส่งผลต่อรายได้ และภาระหนี้สินของประชาชน นอกจากนี้ มีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ การแก่งแย่งราคาหรือตัดราคาผลผลิตกันเอง แม้ว่าจะเป็นกลุ่มที่ผลิตเหมือนกัน
- (4) การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการศึกษา ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน แม้ว่าจะมีจำนวนโรงเรียนเพียงพอ เพราะมีโรงเรียนขยายโอกาส ทุกบ้านสามารถส่งลูกเข้าเรียนได้อย่างทั่วถึง
- (5) เยาวชนบางกลุ่มในชุมชนขาดความสามัคคี มีการทะเลาะเบาะแว้ง ยกพวกตีกัน รวมทั้งปัญหาวัยรุ่นติดบุหรี่และสุรา

- (6) ปัญหาในโรงเรียน เด็กและเยาวชนไม่สนใจการศึกษาเล่าเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กที่มีปัญหาประมาณ 30 % มาจากครอบครัวแตกแยก หรือพ่อแม่ต้องไปทำงานในเมืองหรือกรุงเทพฯ ทั้งลูกหลานให้อยู่กับปู่ย่าตายายที่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้อาจตามไม่ทันความคิดของเด็ก โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่เด็กจะเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้ง่าย แต่ไม่รู้จักหรือเรียนรู้การใช้อย่างถูกต้อง หรือการที่ผู้ปกครองตามใจซื้อโทรศัพท์มือถือให้เด็กใช้ จึงนำไปสู่ปัญหาสังคม หรือความไม่สงบสุขของชุมชน
- (7) ปัญหาสุขภาพร่างกาย การดูแลสุขภาพยังเป็นการรักษาเมื่อเจ็บป่วยมากกว่าจะให้ความสำคัญกับการป้องกันสุขภาพ ในเรื่องการบริโภคอาหารปนเปื้อนสารเคมีที่ตกค้างในอาหาร จากการทำการเกษตรที่ต้องพึ่งพิงสารเคมี
- (8) ปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมเบ่งบาน ส่งผลให้มีฝุ่นละอองเพิ่มมากขึ้น ปัญหาเรื่องกลิ่น น้ำเสียในชุมชน
- (9) การขาดการประสานสัมพันธ์ของกลุ่มผู้นำในชุมชน ไม่มีการสื่อสารทำความเข้าใจ ทำให้ไม่มีการประสานงานกัน และไม่ร่วมมือกันทำงาน ต่างคนต่างทำ
- (10) การเลือกตั้งระดับต่างๆ ก่อให้เกิดความแตกแยกขาดความสามัคคี แบ่งพรรคแบ่งพวก และไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชน รวมทั้งยังไม่มีการปลูกฝังประชาธิปไตย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน จึงทำให้ไม่ยอมรับการแพ้-ชนะ หรือแพ้ไม่ได้

3.3 แนวทางการสร้างความสุขของชุมชน

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าแนวทางการสร้างสุขของชุมชน ซึ่งได้จัดลำดับตามความสำคัญของปัญหาหรือความทุกข์ที่ชาวบ้านต้องการแก้ไข

- (1) **การร่วมมือของผู้นำ** ควรพัฒนาคนทั้งผู้นำและประชาชนในชุมชนให้มุ่งประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก มีความเสียสละ มีจิตอาสา ช่วยแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น สำหรับการเลือกตั้งในทุกระดับ ชาวบ้านต้องพิจารณาและคัดเลือกผู้แทนด้วยวิจารณญาณของตนเองในการที่จะเลือกคนที่มีความเสียสละ เป็นคนดี ไปทำหน้าที่แทน และมีการสร้างทายาทสืบทอดผู้นำที่ดี หรือผู้นำรุ่นใหม่
- (2) **หนี้สิน** ควรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน จัดระเบียบการใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย พิจารณาล้างหนี้สิ่งใดจำเป็นสิ่งใดไม่จำเป็น ประหยัด เพื่อเป็นการลดรายจ่าย และส่งเสริมการออม รวมทั้งสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- (3) **เศรษฐกิจ** ต้องเพิ่มรายได้ด้วยการส่งเสริมให้มีอาชีพเสริมด้านต่างๆ เช่นการปลูกเฟืองฟ้า สำหรับอาชีพหลักด้านการเกษตร จากเดิมที่ต้องพึ่งน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ควรแก้ไขด้วยการเพิ่มแหล่งน้ำซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำกิน จะนำไปสู่การมีอาชีพ เพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ และส่งผลต่อเนื่องถึงการไม่มีหนี้สิน ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข จิตใจดี
- (4) **การศึกษา** สำหรับการศึกษาในระบบ ควรหาแนวทางขยายจำนวนบุคลากรทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ให้เพียงพอ ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนขึ้นในชุมชน ขณะเดียวกัน ควรจัดการศึกษานอกระบบโดยมีการศึกษาดูงาน การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ต้องสร้างเยาวชนให้เป็นผู้นำที่ดีในอนาคต

- (5) **สุขภาพ** ควรส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเอง ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ปลูกพืชสมุนไพร ชุมชน/วัดปลอดเหล้า ให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ลด ละ เลิก อบายมุข ส่งเสริมการรวมกลุ่มเล่นกีฬา
- (6) **ครอบครัว** ควรสร้างความเข้าใจกับคนในครัวเรือน และให้เวลากับครอบครัวพูดคุยกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว หัวหน้าครอบครัวต้องไม่กินเหล้า สูบบุหรี่เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และลดภาระหนี้สินได้ สอนลูกหลานให้ใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็น
- (7) **เยาวชน** ผู้ปกครองควรตักเตือน อบรมสั่งสอนเด็ก และครูควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็ก เนื่องจากบางครอบครัวผู้ปกครองอาจไม่ยอมรับต่อพฤติกรรมและการกระทำผิดของบุตรหลาน จัดกิจกรรมเข้าค่ายให้เด็กและเยาวชนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือรวมกลุ่มกันทำความดีจัดให้มีศูนย์ฝึกอาชีพเยาวชนในช่วงปิดเทอม
- (8) **สิ่งแวดล้อม** ชาวบ้านควรรวมตัวกันแจ้งโรงงานถึงปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้โรงงานหาทางแก้ไข หรือแจ้ง อบต. กำนัน ให้ไปประสานกับโรงงานในการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันชาวบ้านได้ซื้อน้ำเสียจากโรงงานทำแอมโมเนีย ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้ สำหรับปัญหาฝุ่นละออง แก้ไขโดยปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นเพื่อกรองฝุ่น
- (9) **ส่งเสริมประชาธิปไตย** ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง สร้างผู้นำรุ่นใหม่ สร้างการยอมรับในสังคม สานประโยชน์การทำงานมองประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

3.4 ตัวชี้วัดความสุขของชุมชน

- (1) จากการสังเคราะห์ผลการระดมความคิดเห็นของประชาชนใน 3 ประเด็นข้างต้น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว ดังนั้น ตัวชี้วัดความสุขของชุมชนตำบลบ้านใหม่ จึงให้ความสำคัญกับการวัดความสุขโดยสะท้อนจากตัวชี้วัดของชุมชน ดังนี้
 - (1.1) การมีอาชีพหลากหลาย เช่น กลุ่มเฟื่องฟ้า ภูมิกรรมหินทราย กลุ่มแปรรูปข้าวหอมผ้าหนองบุญมาก โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ทำปุ๋ยชีวภาพ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือเงินทุนในการประกอบอาชีพ
 - (1.2) เป็นชุมชนคุณธรรม คนในชุมชนมีศรัทธาต่อพุทธศาสนา มีการอนุรักษ์ป่าสาธารณะไว้เป็นสำนักสงฆ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนาที่ชาวบ้านร่วมกันดูแล
 - (1.3) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สนับสนุนการประกอบอาชีพ อาทิ การหาน้ำผึ้ง การปลูกขนุนพื้นบ้าน
 - (1.4) เป็นชุมชนขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

สมดังคำขวัญของชุมชนว่า “ **เฟื่องฟ้างาม น้ำผึ้งหวาน กล่าวขานขุนนดี คนมีคุณธรรม** ”

(2) ตัวชี้วัดความสุขของชุมชน / ชาวบ้าน

ต้องเป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้ง่าย วัดได้ง่าย เช่น คริวเรือนสะอาด ลูกไม่ทิ้งพ่อแม่ การมีวินัยตรงเวลา การทิ้งขยะเป็นที่ การออกกำลังกาย ไม่มีอุบัติเหตุ การปลอดไข้เลือดออก การปลอดเหล้า เป็นต้น และที่สำคัญควรให้ชาวบ้านคิดกันเอง วัดกันเอง โดยมีเกณฑ์ที่ชาวบ้านช่วยกันกำหนด สำหรับภาคราชการ ควรมีบทบาทในกระบวนการขับเคลื่อน

3.5 การขับเคลื่อนตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข

ควรดำเนินการดังนี้

- (1) ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจน หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการอย่างบูรณาการ โดยยึดโยงกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขและตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- (2) สนับสนุนการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีเวทีสำหรับพัฒนาพื้นที่ของตนเอง
- (3) ต้องส่งเสริมให้มีกระบวนการตรวจสอบจากภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มคนภายนอก เช่น คนต่างหมู่บ้าน ตัวแทนหน่วยราชการ เป็นต้น การตรวจสอบดำเนินการภายใต้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลที่ได้ตามมาคือ การตรวจสอบโดยอัตโนมัติ

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 1 มีนาคม 2550 ณ ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดขอนแก่นเวทีแรกได้จัดขึ้นที่ศูนย์เรียนรู้แปลงนาฟอทองใบ ตำบลโนห์ บ้านหนองผือ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 มีประชาชนเข้าร่วมเวทีประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนจาก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองผือ บ้านทรัพย์สมบูรณ์ และบ้านจระเข้สงเคราะห์ รวมทั้งสิ้นประมาณ 30 คน พร้อมกับคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน โดยมีผู้สังเกตการณ์จากสำนักงานจังหวัดขอนแก่น 5 คน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2 คน และมหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน และวิทยากรกระบวนการจากโรงพยาบาลอุบลรัตน์ ดำเนินการระดมความคิดเห็นจากประชาชน ประกอบด้วย นางนิภา ไทโส พยาบาลวิชาชีพ 7 และนางสาวนิรวรรณ รวมธรรม พยาบาลวิชาชีพ 7 โดยมีนางสาวอ้อยใจ พรหมศรี เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลอุบลรัตน์เป็นผู้ช่วยดำเนินการอีก 1 คน

1.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

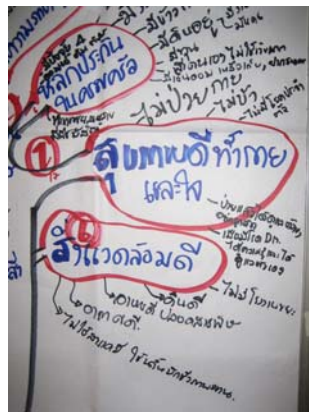
- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด เริ่มจากการเชิญผู้แทน สศช. (นายที่ปรัตน์ วัชรามกุล) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดจากเวทีชุมชนในครั้งนี้ จากนั้นวิทยากร ได้ดำเนินกิจกรรมในลักษณะละลายพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมเวที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความกล้าแสดงความคิดเห็นในเวทีต่อไป ภายใต้โจทย์หลักที่วิทยากรได้นำมาแปลงใส่ไว้ในประเด็นการระดมความคิดในกิจกรรมแต่ละขั้นตอน
- (2) รูปแบบขั้นตอนการระดมความคิด วิทยากรกระบวนการจัดการประชุมในรูปแบบการประชุมรวมกลุ่ม โดยหลังจากได้ละลายพฤติกรรมผู้เข้าร่วมประชุมแล้ว วิทยากรได้ดำเนินการ ดังนี้

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ - วันที่ 1 มีนาคม 2550

ณ ตำบลทุ่งโป่ง และ ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

- (2.1) ดำเนินการสำรวจระดับความสุขของผู้เข้าร่วมประชุมในปัจจุบันเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสำรวจเชิงสัญลักษณ์ที่แบ่งระดับความสุขที่ได้รับในปัจจุบันเป็น 10 ระดับ จากระดับที่ 1 มีความสุขน้อยที่สุด ถึงระดับที่ 10 มีความสุขมากที่สุด ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความเห็นพร้อมทั้งเหตุผลประกอบการให้คะแนนระดับความสุขของตนเอง
- (2.2) จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมนั่งสมาธิโดยการหลับตาเป็นเวลา 5 นาที เพื่อให้ทุกคนทบทวนถึงความสุขที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และชุมชนใน 3 ประเด็น คือ 1) ความสุขของฉันคือ 2) สิ่งที่ได้ทำไปแล้วเพื่อบรรลุความสุข และ 3) สิ่งที่จะกลับไปทำเพิ่มเติมเพื่อบรรลุความสุข หลังจากนั้น จึงให้ทุกคนกรอกแบบสัมภาษณ์ความสุขในทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว รวมทั้งการตอบแบบสอบถามวัดความรู้สึกเกี่ยวกับความสุขของตนเอง จำนวน 21 คำถาม (ตอบ ใช่ หรือไม่ใช่) และให้ทุกคนนำเสนอความคิดเห็นเรื่องความสุขตามที่ได้กรอกแบบสัมภาษณ์ของแต่ละคน ให้ผู้ร่วมประชุมรับทราบร่วมกัน
- (2.3) ลำดับต่อไปเป็นการระดมความคิดเห็น เรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน โดยวิทยากรจะนำความเห็นของที่ประชุมเขียนลงในแผนภาพรูปต้นไม้แห่งความสุขเริ่มตั้งแต่ ราก ลำต้น และดอกผล (องค์ประกอบและขอบเขตในแต่ละองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุข) และให้มีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบด้วย
- (2.4) ขั้นตอนสุดท้าย วิทยากรฯ ได้ดำเนินการระดมความคิดเห็น เรื่องความทุกข์ของคนในชุมชน ลงในรูปแบบแผนภาพรูปต้นไม้ ในลักษณะเดียวกันกับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชน เริ่มตั้งแต่ ราก ลำต้น ดอกผล (องค์ประกอบและขอบเขตในแต่ละองค์ประกอบของความทุกข์) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ภาพของความทุกข์อย่างครบถ้วน สำหรับเป็นแนวทางในการป้องกันความทุกข์เพื่อสร้างความสุขของตนเอง ครอบครัว และชุมชนต่อไป
- (3) บรรยายภาคการประชุม วิทยากรกระบวนการมีความสามารถอย่างมากในการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมในเวทีแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ทำให้บรรยายภาคเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ มีความเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมในเวทีมีความกระตือรือร้น กล่าวแสดงความคิดเห็น สามารถดำเนินการครอบคลุมในทุกประเด็นอย่างครบถ้วน

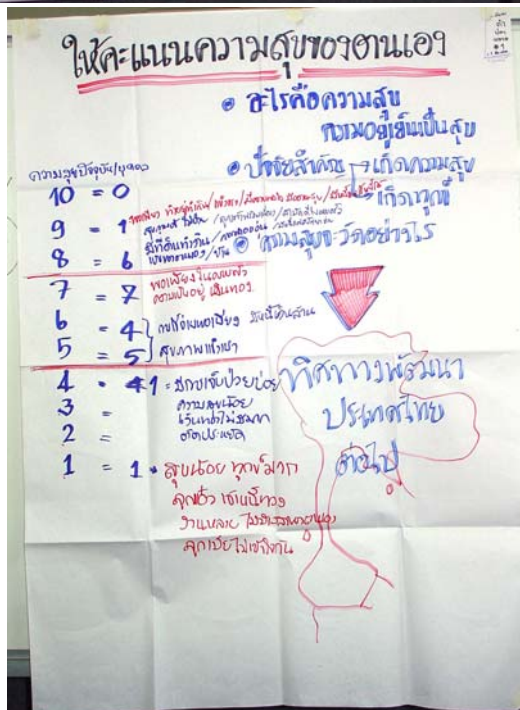
2

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 ประเด็นความเห็นและผลการประชุมโดยรวม

ณ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภอบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่เข้าร่วมการระดมความคิดเห็นมีความเห็นร่วมกันว่า การสร้างความสุขร่วมกันของคนในชุมชน ต้องเริ่มจากฐานรากที่คนในชุมชนที่มีสติ มีสมาธิ ไม่โลภ มีสำนึกพึ่งตนเอง เคารพธรรมชาติและภูมิปัญญาเดิม และต้องประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความขยัน ประหยัด อุดม มีการวางแผนงานและการบริหารจัดการที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านประสบการณ์และทรัพยากรร่วมกัน ทั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกชุมชนด้วย

เรื่อ ง **“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”**

[illegible]

โดยได้กำหนดตัวชี้วัดความสุข แบ่งเป็น 8 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้
1) สุขภาพแข็งแรง 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) สิ่งแวดล้อมดี 5) หลักประกันในชีวิต 6) ความภาคภูมิใจ 7) อีสราภาพ และ 8) การเข้าถึงธรรมชาติ

นอกจากนั้นยังมีการระดมความเห็นเรื่องความทุกข์ของคนในชุมชนตั้งแต่รากฐานที่ทำให้เกิดความทุกข์ การปฏิบัติตนที่จะนำไปสู่ความทุกข์ และตัวชี้วัดความทุกข์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านวิถีชีวิต ด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 ประเด็นความเห็นและผลการประชุมในแต่ละประเด็นย่อย

(1) **ความสุขระดับบุคคล / ครอบครัว** จากการสอบถามเพื่อประเมินระดับความสุขของผู้เข้าร่วมประชุมในปัจจุบัน (จำนวนผู้ตอบ 30 คน) ผลปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความสุขระดับ 6 ขึ้นไป มีเพียง 1 คน ที่มีความสุขอยู่ที่ระดับ 5 ดังนี้

- (1.1) ความสุขระดับ 10 มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 20) เพราะมีอยู่มีกินพอเพียง สุขภาพแข็งแรง มีงานทำ โดยอิสระไม่ได้เป็นลูกจ้างใคร มีความสุขกับการทำเกษตรพอเพียง ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าและมีความสามัคคีกัน เป็นแบบอย่างของลูกหลาน ไม่มีหนี้สิน
- (1.2) ความสุขระดับ 9 มีจำนวน 3 คน (ร้อยละ 10) เพราะมีอยู่มีกิน มีบ้านและที่นาเป็นของตนเอง สุขภาพแข็งแรง มีงานทำเป็นอิสระทุกวัน พึ่งตนเองและมีความสุขพอเพียง ครอบครัวอยู่ร่วมกันพร้อมหน้าไม่แตกแยกกัน มีเงินออม
- (1.3) ความสุขระดับ 8 มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 23.3) เพราะมีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน มีอยู่มีกินเพียงพอ สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีแหล่งอาหารเป็นของตนเอง มีเงินใช้และมีเงินออม ครอบครัวอบอุ่นไม่แตกแยก ลูกๆ เรียนจบและมีงานทำ ชุมชนมีความสามัคคี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยากให้บ้านเมืองสงบสุข
- (1.4) ความสุขระดับ 7 มีจำนวน 9 คน (ร้อยละ 30) เพราะมีอยู่มีกิน มีสุขภาพดี มีบ้านและที่ทำกินของตนเอง ประกอบอาชีพของตนเอง มีความพอเพียง มีเงินพอเหลือเก็บ สร้างครอบครัวที่ดี ครอบครัวอบอุ่นอยู่ร่วมกันพร้อมหน้า ลูกเรียนจบสูงได้ทำงานดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนอบอุ่นคนในชุมชนเข้าใจกัน ได้ทำความดีเพื่อสังคมและส่วนรวม
- (1.5) ความสุขระดับ 6 มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 13.3) เพราะครอบครัวมีอยู่มีกินและมีความสุข ลูกๆ ทำงานใกล้บ้านพร้อมหน้าพร้อมตากัน ร่างกายแข็งแรง มีความสุขในจิตใจตนเองมีความสุขกับการใช้ชีวิตที่พอเพียง ประกอบอาชีพบนผืนดินของตนเองอย่างอิสระ
- (1.6) ความสุขระดับ 5 มีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.3) เพราะมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ได้อยู่ร่วมกันทุกคนในครอบครัว มีงานทำอิสระ มีหลักประกันที่ดี ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

ความสุขระดับบุคคล ตามโจทย์คำถาม “ความสุขของฉัน” คือ ของเวทีชุมชนตำบลทุ่งโป่ง ที่ประชุมได้ข้อสรุปร่วมกันว่า คือ “ทำอยู่ทำกิน ไม่อดไม่ยาก ไม่ทุกข์ ไม่ยาก” ทั้งนี้ในเวทีชุมชนให้ข้อสังเกตระดับความสุขเป็น 2 ระดับ คือ ความสุข กับ ความสนุก โดย “ความสุขต้องสร้างเอง เวลายาวนาน ยั่งยืน” ส่วน “ความสนุก ใช้เงินซื้อได้ เวลาสั้น ๆ”

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุข ตามโจทย์คำถาม “สิ่งที่ทำไปแล้วเพื่อบรรลุความสุข” ซึ่งที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องการได้มีงานทำ มีที่ทำกินเป็นของตนเอง (ได้เอ็ดนาเอ็ดไร่) ไม่มีหนี้สินและมีเงินเก็บออมเพิ่มขึ้น มีสุขภาพร่างกายดีเพียงพอ ครอบครัวมีความสุขอยู่พร้อมหน้ากัน ฯลฯ เป็นต้น

สิ่งที่จะกลับไปทำเพิ่มเติมเพื่อบรรลุความสุข ที่ประชุมได้ข้อสรุปร่วมกันว่าจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) ทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อวิเคราะห์ตนเอง
- 2) ออกกำลังกาย และบริหารจิต เพื่อให้สุขภาพแข็งแรง
- 3) ทำจากน้อยไปมาก
- 4) ศึกษาเรียนรู้
- 5) บริหารจัดการ การวางแผนงาน (ระยะสั้น ปานกลาง และยาว)
- 6) เหลือกินแจก เหลือแจกขาย เพื่อเพิ่มรายได้

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในชุมชน ตำบลทุ่งโป่ง

(2.1) รากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย 1) ลดความโลภ ลดความอยาก ทำจากเล็กไปใหญ่ 2) ไม่วิ่งตามเงิน มีสติ มีสมาธิ และมีคุณธรรม 3) มีสำนึกในการพึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยกันในชุมชน และ 4) เคารพธรรมชาติและภูมิปัญญาเดิม

(2.2) ลำต้นของความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย 1) ขยันหมั่นเพียร ประหยัดอดออม 2) เรียนรู้จากผู้สำเร็จ และมีการแลกเปลี่ยนความคิด/ประสบการณ์ 3) การวางแผนงาน วางแผนปฏิบัติการ และการบริหารจัดการ 4) การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และ 4) การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

(2.3) องค์ประกอบประกอบและขอบเขตของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน แบ่งเป็น 8 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) **สุขภาพแข็งแรง** : ไม่เจ็บป่วย อารมณ์ดี อาหารสะอาดปลอดภัย และทำงานเบา
- 2) **ครอบครัวอบอุ่น** : อยู่พร้อมหน้ากัน ปรึกษาหารือกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง และสามัคคีปรองดองกัน

- 3) **ชุมชนเข้มแข็ง** : มีผู้นำที่ดี มีผู้ตามที่ดี มีความรักสามัคคีกัน มีความสงบสุข ความเป็นกัลยาณมิตร มีส่วนร่วมกัน มีการประชุมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น มีการแก้ปัญหาาร่วมกัน การช่วยเหลือพึ่งพากัน รวมกลุ่มแก้ปัญหา (กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอผ้า กลุ่มเกษตร กลุ่มอนุรักษ์โค-กระบือ) การสร้างภาคีเครือข่าย (บ้าน วัด โรงเรียน สาธารณสุข) และชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข
- 4) **สิ่งแวดล้อมดี** : อากาศดี (ไม่มีมลพิษ) ดินดี น้ำดี มีป่าไม้ และมีแหล่งอาหาร
- 5) **หลักประกันในชีวิต** : มีปัจจัย 4 (อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม) มีที่ดินทำกิน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้/มีรายได้เสริม มีเงินออม ไม่มีหนี้สิน มีงานทำ และพึ่งพาตนเอง
- 6) **ความภาคภูมิใจ** : ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้รับรางวัล ได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ลูกเรียนจบและได้ทำงานดี ๆ
- 7) **อิสรภาพ** : ไม่มีใครบังคับ ไม่เป็นทาส ไม่มีหนี้สิน ได้ทำ ได้คิด โดยไม่เบียดเบียนกัน
- 8) **เข้าถึงธรรมะ** : ลดละเลิกอบายมุข ช่วยเหลือแบ่งปันกัน สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ถิ่นศีล ทำบุญทำทาน รู้จักพอ รู้จักประมาณตน ลดความโลภ ความโกรธ ความหลง

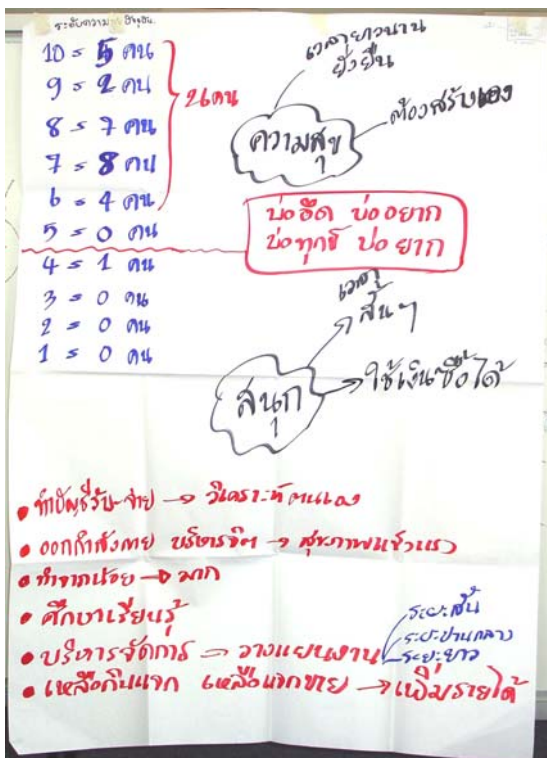
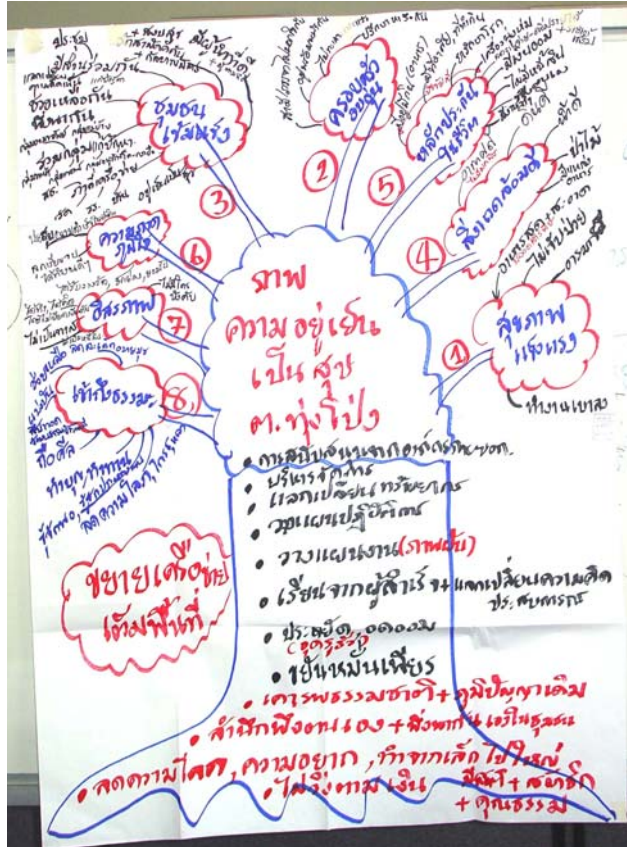
(3) ความทุกข์ของคนในชุมชน ตำบลทุ่งโป่ง

- (3.1) **รากฐานของความทุกข์** : วัตถุนิยมและทุนนิยม อยากรวย อยากได้ อยากมี วิ่งตามเงินตามกระแส
- (3.2) **ลำดับของความทุกข์** : ชี้อายุ มั่งคั่ง ชาติวินัยในตัวเอง สื่อโฆษณา และนโยบายต่างๆ ของรัฐ
- (3.3) **องค์ประกอบประกอบและขอบเขตของความทุกข์รวม 5 ด้าน**
 - 1) **วิถีชีวิต** : ยังซื้ออยู่ ซื้อกิน มีความต้องการมากเกินไปจนเกินจำเป็นในชีวิต
 - 2) **ครอบครัว** : ทะเลาะเบาะแว้งกัน อพยพแรงงาน ขาดแรงงาน
 - 3) **เศรษฐกิจ** : ทำอยู่ทำกินยังไม่ครบ ขาดเงินลงทุน ขาดเมล็ดพันธุ์ มีหนี้สิน ราคาผลผลิตตกต่ำ ค่าครองชีพสูง
 - 4) **สังคม** : เห็นแก่ตัว ขาดความสงบสุข กลุ่มก่อวินาศกรรม ยกพวกตีกัน สิ่งเสพติด
 - 5) **สิ่งแวดล้อม** : ดินไม่อุดมสมบูรณ์ ขาดน้ำ/ขาดแหล่งน้ำ ต้นไม้ยังไม่โต

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

- ทำบัตรประชาชน -> วิเคราะห์ตนเอง
- ออกใบส่วย -> ส่วยเงิน
- ทำจากเนื้อ -> 2 คน
- ศึกษาเรียนรู้
- บริการจัดการ -> วางแผนงาน
- เผด็จการจาก -> เผด็จการ

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1

ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นในจังหวัดขอนแก่น เวทีที่สองจัดขึ้นที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 1 มีนาคม 2550 มีประชาชนเข้าร่วมเวที จำนวน 37 คน จาก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านคำปลาหลาย บ้านหนองแต้ และบ้านห้วยทราย พร้อมกับคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 คน และวิทยากรกระบวนการจากโรงพยาบาลอุบลรัตน์ ดำเนินการระดมความคิดเห็นจากประชาชน ประกอบด้วย นางนิภา ไทโส พยาบาลวิชาชีพ 7 และนางสาวนิรวรรณ รวมธรรม พยาบาลวิชาชีพ 7 โดยมีนางสาวอ้อยใจ พรหมศรี เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลอุบลรัตน์เป็นผู้ช่วยดำเนินการอีก 1 คน

1.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิดเห็น เริ่มจากการเชิญผู้แทน สศช. (นายทีปรัตน์ วัชรางกูร) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากเวทีชุมชนในครั้งนี้ จากนั้นวิทยากรฯ ได้ดำเนินกิจกรรมในลักษณะละลายพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมเวที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นในเวทีต่อไป
- (2) รูปแบบขั้นตอนการระดมความคิดเห็น จัดการประชุมในรูปแบบประชุมรวมกลุ่ม โดยดำเนินการ ดังนี้
 - (2.1) วิทยากรฯ ได้ดำเนินการสำรวจระดับความสุขของผู้เข้าร่วมประชุมในปัจจุบัน เป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสำรวจเชิงสัญลักษณ์ที่แบ่งระดับความสุขที่ได้รับในปัจจุบันเป็น 10 ระดับ จากระดับที่ 1 มีความสุขน้อยที่สุด ถึงระดับที่ 10 มีความสุขมากที่สุด ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งเหตุผลประกอบการให้คะแนนระดับความสุขของตนเอง เช่นเดียวกับกระบวนการที่ทำในเวทีแรก
 - (2.2) จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมนั่งสมาธิโดยการหลับตาเป็นเวลา 5 นาที เพื่อให้ทุกคนทบทวนถึงความสุขที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และชุมชนใน 3 ประเด็น คือ 1) ความสุขของฉันคือ 2) สิ่งที่ได้ทำไปแล้วเพื่อบรรลุความสุข และ 3) สิ่งที่จะกลับไปทำเพิ่มเติมเพื่อบรรลุความสุข จากนั้นจึงให้ทุกคนกรอกแบบสัมภาษณ์ความสุขในทั้ง 3 ประเด็น ดังกล่าว รวมทั้งการตอบแบบสอบถามวัดความรู้สึกเกี่ยวกับความสุขของตนเอง จำนวน 21 คำถาม (ตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่) และให้ทุกคนนำเสนอความคิดเห็นเรื่องความสุขตามที่ได้กรอกแบบสัมภาษณ์ของแต่ละคนให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบร่วมกัน

- (2.3) ลำดับต่อไปเป็นการระดมความคิดเห็น เรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน โดยวิทยากรจะนำความเห็นของที่ประชุมเขียนลงในแผนภาพรูปต้นไม้แห่งความสุขเริ่มตั้งแต่ ราก ลำต้น และดอกผล (องค์ประกอบและขอบเขตในแต่ละองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุข) และให้การจัดลำดับความสำคัญ ก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบด้วย
- (2.4) ขั้นตอนสุดท้ายวิทยากรฯ ได้ดำเนินการระดมความคิดเห็น เรื่องความทุกข์ของคนในชุมชน ลงในรูปแบบแผนภาพรูปต้นไม้ ในลักษณะเดียวกับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชนเริ่มตั้งแต่ ราก ลำต้น ดอกผล (องค์ประกอบและขอบเขตในแต่ละองค์ประกอบของความทุกข์) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ภาพของความทุกข์อย่างครบถ้วน สำหรับเป็นแนวทางในการป้องกันความทุกข์เพื่อสร้างความสุขของตนเอง ครอบครัว และชุมชนต่อไป

(3) บรรยายการประชุม

วิทยากรกระบวนการมีความสามารถอย่างมากในการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมในเวทีแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ทำให้บรรยายการเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ มีความเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมในเวทีมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถดำเนินการครอบคลุมในทุกประเด็นอย่างครบถ้วน

2

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 ประเด็นความเห็นและผลการประชุมโดยรวม

ณ ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่เข้าร่วมการระดมความคิดเห็นร่วมกันว่า การสร้างความสุขร่วมกันของคนในชุมชน ต้องเริ่มจากฐานรากที่คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ทำความดี มีความสามัคคี มีธรรมะในใจ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง มีแนวความคิดในการพึ่งตนเองและความพอเพียง มีกระบวนการรวมกลุ่มเรียนรู้ และมีความสนใจในการแก้ปัญหาทั้งของตนเองและชุมชน และต้องประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความพอดี/พอเพียง/พอใจในสิ่งที่ตนมี อีกทั้งต้องมีการวางแผนที่เหมาะสมกันตนเองและชุมชนของตนด้วย

โดยได้กำหนดตัวชี้วัดความสุขแบ่งเป็น 8 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) สุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ (2) หลักประกันในครอบครัว (3) ครอบครัวอบอุ่น (4) ชุมชนเข้มแข็ง (5) อีสราภาพ (6) สิ่งแวดล้อมดี (7) มีธรรมะในใจ และ (8) ความภาคภูมิใจ

นอกจากนั้นยังมีการระดมความเห็นเรื่องความทุกข์ของคนในชุมชนตั้งแต่ราก ฐานที่ทำให้เกิดความทุกข์ การปฏิบัติตนที่จะนำไปสู่ความทุกข์ และตัวชี้วัดความทุกข์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 ประเด็นความเห็นและผลการประชุมในแต่ละประเด็นย่อย

(1) **ความสุจริตระดับบุคคล/ครัวเรือน** จากการสอบถามเพื่อประเมินระดับความสุขของผู้เข้าร่วมประชุมในปัจจุบัน (จำนวนผู้ตอบ 29 คน) ผลปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความสุขในระดับ 6 ขึ้นไป มีเพียง 3 คน ที่มีความสุขตั้งแต่ระดับ 5 ลงมา ดังนี้

- (1.1) ความสุขระดับ 8 มีจำนวน 3 คน (ร้อยละ 10.3) เพราะมีความพอเพียง มีอยู่มีกิน สุขภาพแข็งแรง พอใจในสิ่งที่ตัวเองมี ครอบครัวมีความรักให้กัน มีหนี้แต่สามารถใช้นี้ได้
- (1.2) ความสุขระดับ 7 มีจำนวน 9 คน (ร้อยละ 31) เพราะมีสุขภาพดีไม่ป่วย มีบ้านและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ครอบครัวอบอุ่นและมีความสามัคคีกัน ลูกๆ อยู่พร้อมหน้า มีหนี้แต่มีปัญญาจ่าย
- (1.3) ความสุขระดับ 6 มีจำนวน 14 คน (ร้อยละ 48.3) เพราะมีความพอเพียงในครอบครัว ทั้งความเป็นอยู่และเงินทอง
- (1.4) ความสุขระดับ 5 มีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.5) เพราะมีการใช้จ่ายพอเพียง สุขภาพแข็งแรง มีหนี้กองทุนเงินล้าน (กองทุนหมู่บ้านฯ) เงินทองไม่มีมากต้องประหยัด
- (1.5) ความสุขระดับ 4 จำนวน 2 คน (ร้อยละ 6.9) เพราะเจ็บป่วยบ่อย ครอบครัวไม่อบอุ่น ลูกเมียไม่เข้าใจกัน ลูกไปอยู่ต่างถิ่น เจ้าหนี้ทวงเงิน มีความสุขน้อยทุกข์มาก

โดยรวมแล้วที่ประชุมได้ข้อสรุป**ความสุจริตระดับบุคคล** (ความสุขของฉันคือ) ของเวทีชุมชนตำบลบ้านดง คือ **“กินอิ่ม นอนอุ่น ทนมี หนี้หมด”** โดยมีปัจจัยที่ทำให้เกิด**ความสุข** (สิ่งที่ทำไปแล้วเพื่อบรรลุความสุข) ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการได้มีงานทำ มีที่ทำกินเป็นของตนเอง มีความพอเพียงและพอใจในสิ่งที่ตนเองมี มีรายได้ มีเงินเก็บออม และไม่มีหนี้สิน มีสุขภาพดี ครอบครัวมีรักสามัคคีและอยู่ร่วมกันหน้าไปทำบุญทำทาน เป็นต้น **สำหรับสิ่งที่จะกลับไปทำเพิ่มเติมเพื่อบรรลุความสุข คือ**

- 1) ทำอยู่ทำกินเพิ่มขึ้น เพื่อลดการซื้ออยู่ซื้อกิน ทำการเกษตรผสมผสานเพิ่มเติมปลูกต้นไม้และพืชผักสวนครัวเพิ่มขึ้น
- 2) ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายกายและจิตใจให้สมบูรณ์แข็งแรง
- 3) จะทำความดีและเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ที่ไม่ทำให้ท่านเสียใจ รวมทั้งจะอบรมเลี้ยงดูลูกๆ ให้ดีที่สุด และทำให้ครอบครัวมีความรักสามัคคีกันมากขึ้น
- 4) จะพยายามลดหนี้สินที่มีอยู่ให้หมดไปจากตนเองและครอบครัว
- 5) บริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งแนะนำเสริมอาชีพแก่ผู้ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพ
- 6) จะขยายเครือข่ายแก่ชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น

- 7) ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในครอบครัวและชุมชน ให้ความช่วยเหลือคนอื่นและช่วยเหลือสังคมให้มากขึ้น ทำสิ่งที่ดีต่อชุมชนและประเทศชาติ
- 8) ร่วมทำให้ชุมชนมีความสุข มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความรักใคร่ปรองดองกัน และรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในชุมชนตำบลบ้านดง

(2.1) รากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย

- 1) มีความซื่อสัตย์
- 2) ทำความดี
- 3) มีความสามัคคี
- 4) มีธรรมะในใจ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง
- 5) มีแนวคิดพึ่งตนเอง
- 6) มีแนวคิดเรื่องความพอเพียง
- 7) ไม่อยากรวย
- 8) การพึ่งพาอาศัยกัน
- 9) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 10) คนในชุมชนสนใจแก้ปัญหาตนเอง / ปัญหาของชุมชนตนเอง
- 11) มีกระบวนการรวมกลุ่มเรียนรู้ / แก้ปัญหา

(2.2) ลำต้นของความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย

- 1) พุดจริง ทำจริง
- 2) มีการวางแผนที่เหมาะสมกับครอบครัวและชุมชนของตนเอง
- 3) รู้จักตนเองว่าจะทำอะไร อย่างไร
- 4) มีอยู่มีกิน เหลือกินแจก เหลือแจกขาย
- 5) ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย
- 6) มีความพอดี มีความพอประมาณ และพอใจในสิ่งที่ตนมี
- 7) ทำการเกษตรพอเพียง มีแหล่งอาหารของตนเอง
- 8) ปลูกต้นไม้ยืนต้น (ออมต้นไม้)
- 9) ออมน้ำ ออมดิน ออมสัตว์ ออมเงิน

(2.3) องค์ประกอบประกอบและขอบเขตของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน แบ่งเป็น 8 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) **สุขภาพดีทั้งกายและใจ** : ไม่ป่วยกาย ไม่ป่วยทางจิต (ไม่เป็นบ้า) ไม่มีโรคประจำตัว เมื่อเจ็บป่วยมีหมอรักษา และสามารถดูแลตัวเองได้อย่างถูกต้อง
- 2) **หลักประกันในครอบครัว** : มีปัจจัย 4 ออมน้ำ ออมดิน ออมต้นไม้ มีบ้านเป็นของตนเอง มีรายได้พอเพียง มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์/มีอยู่มีกิน มีที่ดินทำกินมีงานทำทุกวัน มีความมั่นคง มีทุน พึ่งตนเองได้ ไม่ใช้เงินมาก มีเงินออม เหลือเก็บฝากธนาคาร ทำการเกษตรผสมผสาน มีพืชมีสัตว์
- 3) **ครอบครัวอบอุ่น** : มีคู่ครองที่มีเหตุมีผลเข้าใจกัน (ยิ้ม ยกย่อง ยินยอม) ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าและเข้าใจกัน ผัวเดียวเมียเดียวรักและไม่นอกใจกัน คิดถึงและห่วงใยกัน ครอบครัวปลอดภัยอบอุ่น ลูกหลานไม่อพยพไปทำงานต่างถิ่น หรือไปแล้วก็กลับมาอยู่บ้าน
- 4) **ชุมชนเข้มแข็ง** : ชุมชนมีความสามัคคี มีผู้นำชุมชนที่ดูแลสังคมและมีความเสียสละ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พึ่งพาอาศัยกัน มีน้ำใจ ไม่มีอาชญากรรม
- 5) **อิสระภาพ** : หมดหนี้ (การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก) หรือมีหนี้แต่ต้องไม่มีปัญญา ใช้นี้ อยู่บ้านทำงานอิสระไม่ต้องรับคำสั่งเจ้านาย
- 6) **สิ่งแวดล้อมดี** : อากาศดี ดินดี อาหารดี ปลอดภัย ไม่มีสารเคมี ใช้น้ำสะอาด ชีวภาพ ไม่มีโรงงานขยะ
- 7) **มีธรรมะในใจ** : รักความสงบ มีธรรมะ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ทำบุญ ทำทาน เข้าวัด ไม่มียาเสพติด ไม่มีอบายมุข (ยกเว้นหวย)
- 8) **ความภาคภูมิใจ** : ทำความดีให้ชุมชน ได้รับการยอมรับ/เป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน ลูกเป็นเด็กดี/เรียนจบแล้วมีงานทำ ลูกกลับมาอยู่ด้วย ลูกบวชให้ ทำงานสำเร็จ สามารถถ่ายทอดความคิดที่ดีสู่คนในชุมชน หมู่บ้านเป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีคนมาเรียนรู้ดูงาน

(3) ความทุกข์ของคนในชุมชนตำบลบ้านดง

- (3.1) **รากฐานของความทุกข์** : พึ่งตนเองไม่ได้ คิดพึ่งคนอื่น/ภาครัฐ มีความอยาก มีความโลภอยากรวย ขาดธรรมะในใจ
- (3.2) **ลำดับของความทุกข์** : พ่อแม่ไม่สนใจดูแลลูกหลาน ขาดแคลนแรงงานในครัวเรือน ชุมชนละเลยการแก้ปัญหาในชุมชน ระบบการศึกษาปัจจุบันทำให้เด็กตกงาน การศึกษาละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาครัฐส่งเสริมให้คนในชุมชนเป็นหนี้ ภาครัฐขาดการช่วยเหลือที่จริงใจ (ประกันราคาข้าวต่ำกว่าความเป็นจริง)
- (3.3) **องค์ประกอบประกอบและขอบเขตของความทุกข์** รวม 4 ด้าน
 - 1) **สุขภาพ** : สุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัวต้องไปหาหมอประจำ ทุกข์ใจเพราะลูกไปอยู่ต่างถิ่น ทุกข์ใจจากการมีหนี้

- 2) **สังคมและครอบครัว** : ชุมชนขาดความสามัคคี มีอบายมุข เช่น หวย การพนัน เป็นต้น วัยรุ่นทะเลาะวิวาทกัน ต้องใช้เงินส่งลูกเรียนหนังสือ คนรอบข้างไม่เข้าใจกัน ลูกหลานอพยพแรงงานไปต่างถิ่น ลูกหลานมีลูกเมื่ออายุน้อยและส่งมาให้เลี้ยงโดยไม่ให้ค่าเลี้ยงดู
- 3) **เศรษฐกิจ** : รายได้น้อย รายจ่ายมาก เงินไม่พอใช้ ยากจน มีหนี้สินมาก ต้นทุนการเพาะปลูกสูง น้ำมันแพง ค่าจ้างแรงงานสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาวนาปรังราคาไม่ดี มันสำปะหลังราคาตก ถูกเอาเปรียบจากนายทุน/พ่อค้า/โรงสี ลูกที่ไปทำงานส่งเงินมาให้ก็น้อยไม่พอใช้
- 4) **สิ่งแวดล้อม** : ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ปลูกต้นไม้เพิ่มเติม ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเกิด ภัยแล้ง น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ใช้ปุ๋ยเคมี / สารเคมีมาก มีขยะส่งกลิ่นเหม็นและมีแมลงวันตอม

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคใต้

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
และ ณ ตำบลหนองบัว อำเภอรษฎา จังหวัดตรัง

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

1 ข้อมูลพื้นฐานตำบลนาท่ามเหนือ

สภาพทั่วไป ตำบลนาท่ามเหนือเป็นตำบลหนึ่งใน 14 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดตรัง อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอ มีพื้นที่ทั้งหมด 73 ตารางกิโลเมตร (45,625 ไร่) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มบางส่วน และเป็นที่ราบสูงแบบลูกคลื่น มีแม่น้ำและลำคลองไหลผ่านแต่ไม่ตลอดฤดูกาล ทำให้ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ คือ แร่หิน ซึ่งใช้ในการอุตสาหกรรมที่บริเวณเขาเทียมป่า หมู่ที่ 5

การปกครอง ตำบลนาท่ามเหนือ แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 7,046 คน 2,197 ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ และประกอบอาชีพรับจ้าง พืชเศรษฐกิจ คือ ยางพารา ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อย

สภาพสังคม ด้านการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษา 1 แห่ง ด้านศาสนา มีวัด 1 แห่ง และสำนักสงฆ์ 2 แห่ง ด้านสาธารณสุข มีสถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน รวม 2 แห่ง และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสถานีตำรวจ 1 แห่ง และสถานีดับเพลิง 1 แห่ง ด้านสาธารณูปโภค มีถนนทางหลวงหมายเลข 4 เป็นสายหลัก ถนนรพช. 2 สาย เป็นสายรอง และมีถนนโครงข่ายแยกจากจากสายหลักเข้าสู่ทุกหมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน นอกจากนี้ มีการรวมกลุ่มของประชาชน ได้แก่ กลุ่มอาชีพ 2 กลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์ 13 กลุ่ม และกลุ่มทุนหมู่บ้าน 13 กลุ่ม

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดตรังเวทีแรกจัดขึ้นที่ “ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กำหนดผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกชุมชนจาก 3 หมู่บ้านในตำบลนาท่ามเหนือ ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน และมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3 คน รวมทั้งวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นพัฒนาการประจำอำเภอรวม 2 คน ได้แก่ 1) นายชลอ หนูนา และ 2) นายประพันธ์ วรรณวร

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคใต้
เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง และตำบลหนองบัว อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและกระบวนการประชุมพร้อมให้โจทย์เพื่อระดมความคิดของประชาชนในประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ใน 3 ข้อ คือ
 - (1.1) “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง/ความคิดของท่าน หมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่าในชุมชนของท่านมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร และถ้าไม่มีความสุขเพราะอะไร
 - (1.3) ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน เรื่องสำคัญที่ต้องทำมีอะไรบ้าง และจะมีวิธีวัดความสุขอย่างไรบ้าง
- (2) รูปแบบการประชุม วิทยากรได้จัดแบ่งผู้เข้าร่วมระดมความคิดเป็น 3 กลุ่ม ตามหมู่บ้าน เพื่อให้ร่วมกันระดมความคิดตามโจทย์ พร้อมทั้งแจกปากกา กระดาษ เพื่อบันทึกความคิดเห็น โดยแต่ละกลุ่มจะเลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกความคิดเห็น และเลือกผู้แทนนำเสนอผลการระดมความคิด

เมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการประชุมของแต่ละกลุ่ม วิทยากรได้สรุปภาพรวมของแต่ละกลุ่มต่อที่ประชุม และสรุปภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มในระดับตำบล ซึ่งประชาชนได้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อข้อเสนอของตน และมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อข้อสรุป เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของตำบล
- (3) บรรยายภาพการประชุม วิทยากรกระบวนการได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเป็นระยะๆ และอธิบายประเด็นข้อสงสัย ทำให้การระดมความคิดดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น ท่ามกลางบรรยากาศที่สร้างสรรค์ แต่ละกลุ่มสามารถระดมความคิดกันอย่างเต็มที่ครอบคลุมในทุกประเด็นอย่างครบถ้วน

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุขในระดับปัจเจกชน” และ “ความสุขร่วมกันในระดับชุมชน”

- (1) มุมมองความสุขในระดับปัจเจกชน แต่ละกลุ่มให้ข้อสรุปว่า “ความสุข” คือ การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้และไม่มีหนี้สิน มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านครอบครัวอบอุ่น มีสุขภาพดี และมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต

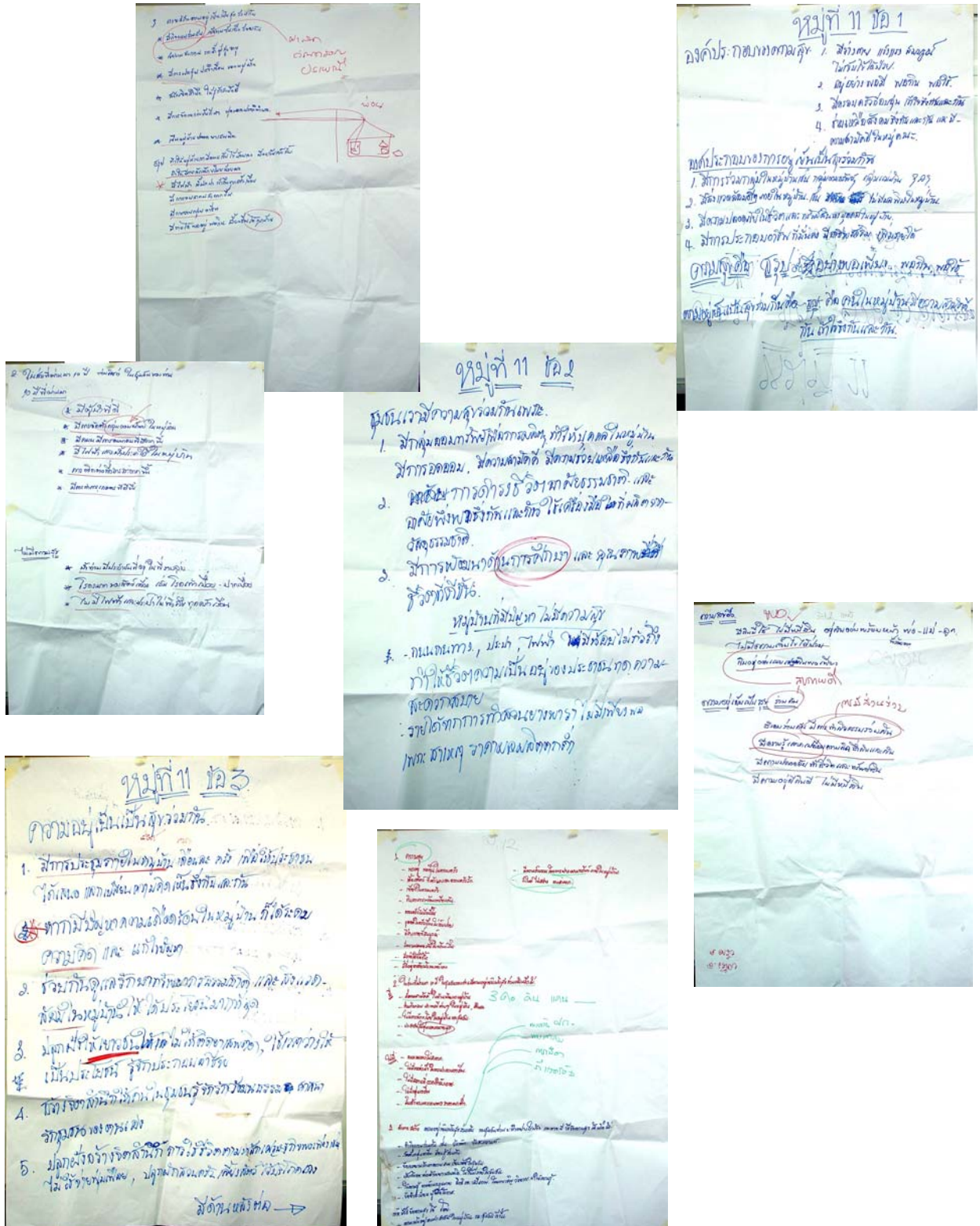
โดยองค์ประกอบของความสุข ประกอบด้วยประเด็นด้านเศรษฐกิจ คือ การมีรายได้มากขึ้น สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างไม่ขัดสน การดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง มีกิน มีใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่มีหนี้สิน และพึ่งตนเองได้ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง การมีสุขภาพะ เช่น การมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มีสุขภาพจิตที่ดี ครอบครัวอบอุ่น เช่น การมีความเข้าใจกันในครอบครัว การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันของสมาชิกในครอบครัว การได้ทำกิจกรรมและไปพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวไม่ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น ชุมชนเข้มแข็ง เช่น ช่วยเหลือสังคมซึ่งกันและกัน และมีความสามัคคีในหมู่คณะ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคใต้

๑ ๕ ๐ ๖

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

- (2) **ความสุขร่วมกันในระดับชุมชน** แต่ละกลุ่มให้ข้อสรุปว่า “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของชุมชน**” คือ ชุมชนมีความอยู่ดี กินดี ตามวิถีทางแห่งความพอเพียง คนมีส่วนร่วมในชุมชน และมีความสามัคคี มีความสะดวกสบายจากสาธารณูปโภคที่เข้าถึง และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

โดยองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของชุมชน ประกอบด้วยประเด็น **ด้านเศรษฐกิจ** คือ ชุมชนมีวิถีการดำรงชีวิตแบบพอเพียง พึ่งตนเองได้ ไม่ยากไร้ ไม่มีหนี้สิน ประชาชนมีการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ มีการออมทรัพย์ภายในหมู่บ้าน **ชุมชนเข้มแข็ง** เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้งด้านกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน การพบปะและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน มีการรวมกลุ่มในหมู่บ้านทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน การมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การมีสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกเข้าถึงอย่างครอบคลุมในชุมชน มีสิ่งแวดล้อมที่ดีในหมู่บ้าน ไม่มีมลพิษ การมีจิตสำนึกประชาธิปไตยและความสมานฉันท์ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและยอมรับความคิดเห็นระหว่างกันของสมาชิกในหมู่บ้าน คนในชุมชนมีความร่วมมือ มีความสามัคคี

3.2 สาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข และไม่มีความสุข

ประชาชนเห็นว่าที่ผ่านมาสาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข คือ การที่คนในชุมชนมีความร่วมมือ มีส่วนร่วม มีการรวมตัวกัน ทำกิจกรรมและพัฒนาชุมชน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ งานประเพณี การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และสาธารณูปโภคเข้าถึงและมีความสะดวกสบายมากขึ้น การดำรงชีวิตโดยอาศัยและพึ่งพาธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการพัฒนาด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประชาชนไม่ลุ่มหลงในอบายมุข การมีเทคโนโลยีและความรู้ที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาผลผลิตของยางพารา

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข คือ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และสาธารณูปโภค ที่ยังเข้าไม่ถึงและขาดแคลนในช่วงแรก ราคายางพาราซึ่งเป็นอาชีพหลักตกต่ำในบางช่วง ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอ ปัญหาจากภาวะธรรมชาติที่มีต่อการทำเกษตรกรรม เช่น ขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม โรคระบาดในสัตว์ การรวมกลุ่มและส่งเสริมอาชีพยังไม่มากพอ และขาดสถานที่ออกกำลังกาย

โดยรวมแล้วเมื่อจัดลำดับความสำคัญพบว่าประชาชนในชุมชนจะให้ความสำคัญกับสาเหตุปัจจัยด้านสังคมและการมีส่วนร่วมที่ทำให้ชุมชนมีความสุข เช่น การมีส่วนร่วมและความสามัคคีในชุมชน ความสะดวกสบายในการคมนาคม ความปลอดภัย เป็นต้น สาเหตุที่ไม่ทำให้เกิดความสุข ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ

3.3 วิธีสร้างความสุขของชุมชน

ประชาชนเห็นว่าวิธีสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน เน้นความสำคัญที่การร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสรรค์ด้านสังคมและคน เช่น สร้างความร่วมมือ ความสามัคคี และการมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้งด้านกิจกรรม การพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน การพบปะและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน โดยการประชุมภายในหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง การจัดกิจกรรมและประเพณีร่วมกันในชุมชน งานบุญประเพณี แข่งขันกีฬาเชื่อมความสามัคคี

ปลูกฝัง วัฒนธรรม ต่อต้าน และป้องกันยาเสพติดในชุมชน การสร้างจิตสำนึกให้คนรักและร่วมกันดูแลชุมชน รักษาวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และศาสนา การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ แก่คนในหมู่บ้าน จัดทำทะเบียนผู้ด้อยโอกาส ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านให้ยังคงอยู่ และใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน

3.4 ตัวชี้วัดความสุข

ประชาชนจะให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดความสุขในระดับชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ให้เห็นได้ชัดเจน หรือเป็นสาเหตุที่ทำให้ชุมชนยังไม่มีความสุขในปัจจุบัน คือ การมีสาธารณูปโภคเข้าถึงทุกครัวเรือน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การติดต่อสื่อสาร คนในชุมชนมีรายได้พอเลี้ยงชีพได้ทุกครัวเรือน และพึ่งตนเองได้ มีการรวมกลุ่มอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ จะเป็นตัวชี้วัดทั่วไปๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ คนในหมู่บ้านเจ็บป่วยลดลง มีการประชุมหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการโครงการลดลง

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลหนองบัว อำเภอธัญญา จังหวัดตรัง

1 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในจังหวัดตรังเวทีที่สองจัดขึ้นที่ศาลาหมู่บ้านบ้านหน้าเขา ตำบลหนองบัว อำเภอธัญญา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำเกษตรกร ผู้แทน อบต. และสมาชิกชุมชน รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน และมีทีมเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นวิทยากรหลักรวม 2 คน ได้แก่ 1) น.ส.สมศรี สุกใส และ 2) น.ส.กิงกานต์ ชูรัตน์ และวิทยากรสนับสนุนอีก 4 คน

1.2 ขั้นตอน กระบวนการ และรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

(1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด วิทยากรกระบวนการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้ว่าเพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของชุมชนในมุมมองของประชาชนโดยมีโจทย์ 3 ประเด็น คือ

(1.1) ความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในมุมมองของท่านหมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง

(1.2) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาในชุมชนของเรา “มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หรือไม่ เพราะอะไร โปรดจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่มีและไม่มีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

(1.3) ถ้าเราจะสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เรื่องสำคัญที่จะต้องทำมีอะไรบ้าง และเราจะมีวิธีวัดความสุขได้หรือไม่อย่างไร

- (2) รูปแบบการประชุม วิทยากรได้แบ่งชาวบ้านเป็น 3 กลุ่มๆ ละประมาณ 10 คน แต่ละกลุ่มจะมีผู้แทนประจำกลุ่มทำหน้าที่เปิดประเด็นและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและสมาชิกในกลุ่มได้เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกความเห็นของกลุ่มตน เพื่อนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ โดยเลือกตัวแทนของแต่ละกลุ่มให้นำเสนอผลการระดมความคิดเห็น และเมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการระดมความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเรียบร้อยแล้ว วิทยากรได้สังเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของแต่ละกลุ่มเป็นภาพรวมของตำบล ซึ่งประชาชนได้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อข้อคิดเห็นของตน ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อข้อสรุป เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของตำบล

2

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

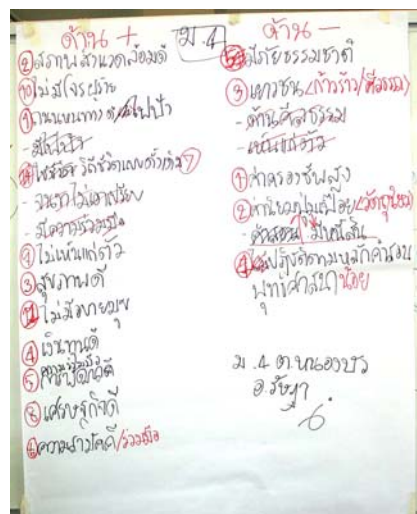
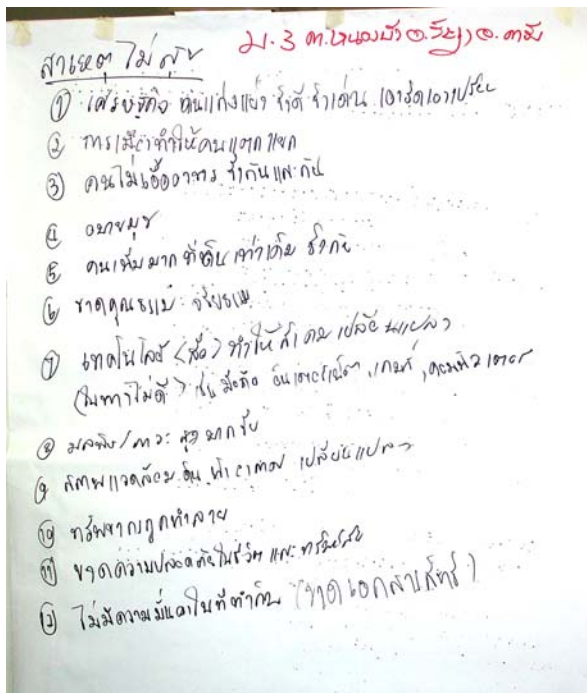
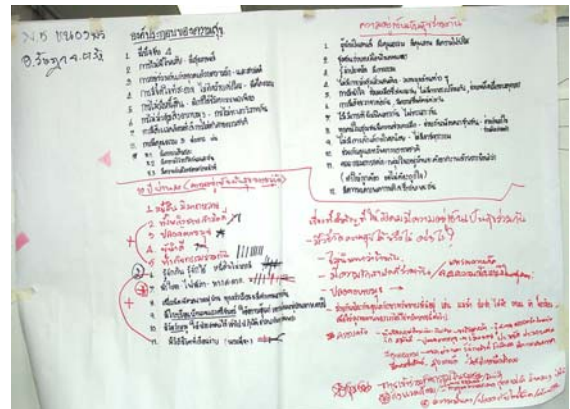
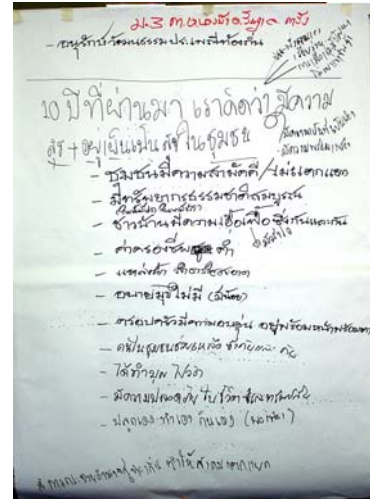
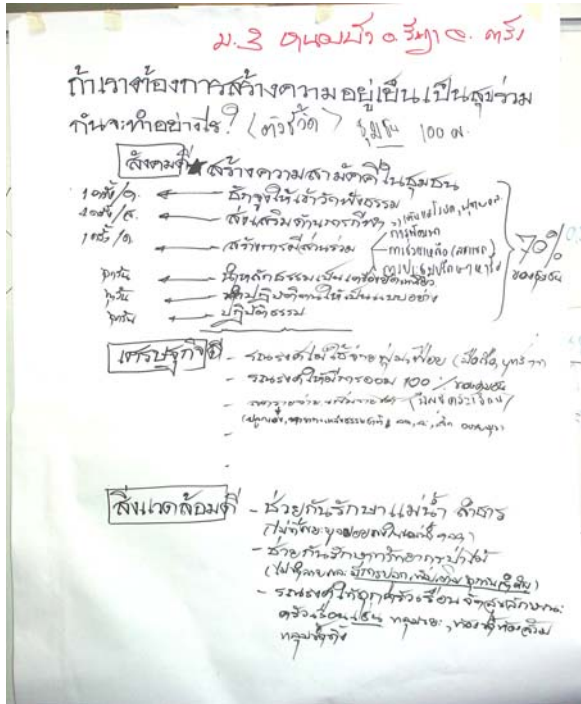
2.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

- (1) **ความหมายของความสุข** จากการระดมความคิดเห็น แต่ละกลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขไว้อย่างหลากหลาย สามารถสรุปได้ว่า ความสุขในทัศนะของประชาชน คือ การมีสุขภาพดี มีกินมีใช้ มีคุณธรรมและศีลธรรมภายใต้กรอบรั้วที่อบอุ่น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสามัคคีในหมู่คณะ รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี
- (2) **องค์ประกอบของความสุข** สำหรับองค์ประกอบที่จะทำให้มีความสุขตามทัศนะของประชาชนสามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ได้ คือ **ด้านเศรษฐกิจ** ประชาชนมีทัศนะว่า ถ้าเขามีกินมีใช้ และราคาผลผลิตทางการเกษตรดีจะทำให้เขามีความสุข **ด้านสุขภาพ** ประชาชนให้ความเห็นว่ ถ้าเขามีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วย เขาจะมีความสุข **ด้านสภาพแวดล้อม** ตามทัศนะของประชาชน คือ ถ้าเขามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้เขามีความสุข และ **ด้านการอยู่ร่วมกัน** ประชาชนเห็นว่า การมีครอบครัวอบอุ่น ทุกคนมีคุณธรรม ศีลธรรม และมีความสามัคคีกัน จะทำให้เขามีความสุข
- (3) **ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** แต่ละกลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันไว้อย่างหลากหลาย สามารถสรุปได้ว่าความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในทัศนะของประชาชน คือ คนในชุมชนอยู่ดี กินดี มีผู้นำที่มีคุณธรรมและมีคุณภาพ มีความสามัคคีช่วยเหลือกัน ปลอดภัยจากภัยและสิ่งเสพติด ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ไม่มีมลพิษ ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่
- (4) **องค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** สามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ได้ คือ **ด้านเศรษฐกิจ** ประชาชนมีทัศนะว่า ถ้าชุมชนมีความอยู่ดี กินดี ชุมชนจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ **ด้านสภาพแวดล้อม** ประชาชนเห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และไม่มีมลพิษ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับการอนุรักษ์ไว้ และไม่มีการมั่วสุมสิ่งเสพติดและอบายมุขในชุมชน จะทำให้ชุมชนมีความอยู่เย็นเป็นสุข

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคใต้

ร. ๑๐ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลหนองบัว อำเภอธวัชบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

และด้านการอยู่ร่วมกัน ตามทัศนะของประชาชน คือ ถ้าผู้นำเป็นคนดี มีคุณธรรมและคุณภาพ คนในชุมชนมีความสามัคคี มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเคารพความเห็นของผู้อื่น ชุมชนก็就会有ความอยู่เย็นเป็นสุขได้

2.2 สาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุขและไม่มีความสุข

จากการระดมความคิดเห็น ประชาชนเห็นว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาสาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข คือ การที่คนในชุมชนมีสุขภาพดีขึ้น มีหนี้สินลดลง ครอบครัวมีความอบอุ่น ในชุมชนมีอบายมุขลดน้อยลง สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนได้และสภาพเศรษฐกิจดี สาธารณูปโภค สาธารณูปการได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น มีผู้นำชุมชนที่ดี ชีวีตและทรัพย์สินมีความปลอดภัยขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรักสามัคคี พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

สาเหตุที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข คือ คนในชุมชนไม่มีความมั่นคงในที่ดินทำกิน ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง เกิดภัยธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางส่วนถูกทำลายและมีมลภาวะเพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะการสื่อสารทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีประชาชนมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อและขาดคุณธรรมจริยธรรม คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักคำสอนในพุทธศาสนา น้อย ในชุมชนยังคงมีอบายมุข คนในชุมชนมีความเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบกัน เกิดความแตกแยกในชุมชนอันมีสาเหตุมาจากการเมือง

2.3 วิธีสร้างความสุข

จากการระดมความคิดเห็น ประชาชนเห็นว่าวิธีการที่จะสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้นสามารถทำได้ โดย ต้องสร้างสุขภาพของคนในชุมชนให้แข็งแรง สร้างความสามัคคีในชุมชน มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชนร่วมกัน ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อชุมชนสูง มีการรณรงค์ไม่ใช้ยาเสพติด ลด ละ เลิกอบายมุขและสิ่งเสพติด ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งต้องช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.4 ตัวชี้วัดความสุข

ตัวชี้วัดของความสุขนั้น จากการระดมความคิด ประชาชนเห็นสิ่งที่จะบ่งบอกได้ว่า เขามีความสุขหรือไม่นั้น ได้แก่ มีการออกกำลังกายสัปดาห์ละ 4 ครั้ง เช่น การเดินแอโรบิค เล่นฟุตบอล มีการเข้าวัดฟังธรรมเดือนละครั้ง มีส่วนร่วมในการประชุมเดือนละครั้ง ทุกคนในชุมชนเป็นสมาชิกออมทรัพย์ และผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนอยู่ตลอดเวลา

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคใต้

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

และ ณ ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

1 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าประชุม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเวทีแรกที่จังหวัดพัทลุง ได้จัดขึ้นที่ประชุมกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการเกษตร ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำเกษตรกร ผู้แทน อบต. เป็นต้น จาก 3 หมู่บ้านในตำบลนาขยาด ได้แก่ หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 12 รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน นอกจากนี้ยังมีทีมงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ 3 คน และทีมวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ประกอบด้วย วิทยากรหลัก 2 คน ได้แก่ 1) นายประสิทธิ์ สุวรรณประสม และ 2) นายพินัย ปัทมัตย์ และวิทยากรสนับสนุนอีก 4 คน

1.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

(1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด วิทยากรกระบวนการชี้แจง วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้ว่าเพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องความ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของชุมชนโดยมีโจทย์หลักใน 3 ประเด็น คือ

- (1.1) ความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในมุมมองของท่านหมายความว่า อย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง
- (1.2) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาในชุมชนของเรา “มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หรือไม่ เพราะอะไร โปรดจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่มี และไม่มีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน
- (1.3) ถ้าเราจะสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เรื่องสำคัญที่จะต้องทำมีอะไรบ้าง และเราจะมีวิธีวัดความสุขได้หรือไม่อย่างไร

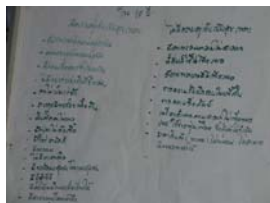
(2) รูปแบบการระดมความคิด วิทยากรได้จัดแบ่งชาวบ้านเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำ ผู้แทนจากทั้ง 3 หมู่บ้าน โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้แทนประจำ กลุ่มทำหน้าที่เปิดประเด็นและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่าง กว้างขวางและสมาชิกในกลุ่มได้เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกความเห็นของ

ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดในภาคใต้

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

ระหว่างวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550

ณ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน และตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตน เพื่อนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ และเมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการระดมความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเรียบร้อยแล้ว วิทยากรได้สังเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของแต่ละกลุ่มเป็นภาพรวมของตำบล ซึ่งประชาชนได้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อข้อคิดเห็นของตน ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อข้อสรุป เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของตำบล

- (3) บรรยาการการประชุม ได้ประชุมระดมความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มย่อยเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทัวถึง สามารถระดมความคิดเห็นและนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ได้อย่างครบถ้วน ครอบคลุมประเด็นตามโจทย์หลัก

2

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของ “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

- (1) ความหมายของ “ความสุข” ผลจากการระดมความคิดเห็น ซึ่งแต่ละกลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขตามทัศนะของเขาไว้อย่างหลากหลาย สามารถสรุปเป็นความเห็นร่วมได้ว่า ความสุขในทัศนะของประชาชน คือ การมีสุขภาพแข็งแรง อยู่ดีกินดี และดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ภายใต้ครอบครัวที่อบอุ่น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีประชาธิปไตย สามัคคีกัน และทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
- (2) องค์ประกอบของ “ความสุข” องค์ประกอบที่จะทำให้มีความสุขตามทัศนะของประชาชนจากการระดมความคิดเห็นนั้น จำแนกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ได้ คือ
- (2.1) ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีทัศนะว่าถ้าเขาอยู่ดีกินดีและดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงจะทำให้เขามีความสุข
- (2.2) ด้านสุขภาพ ประชาชนให้ความเห็นว่าถ้าเขาสุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บป่วย เขาจะมีสุข
- (2.3) ด้านสภาพแวดล้อม ตามทัศนะของประชาชน คือ ถ้าเขามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ให้สมบูรณ์ จะทำให้เขามีความสุข
- (2.4) ด้านการอยู่ร่วมกัน ประชาชนเห็นว่า ครอบครัวมีความอบอุ่น ลูกหลานประสบความสำเร็จและอยู่ในโอวาท ประชาชนเคารพกฎระเบียบของสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรู้รักสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้เขามีความสุข
- (3) ความหมายของ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ผลจากการระดมความคิดเห็น ซึ่งแต่ละกลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในทัศนะของเขาเอาไว้้อย่างหลากหลายนั้น สามารถสรุปได้ว่าความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในทัศนะของประชาชน คือ การที่ประชาชนมีรายได้พอเพียง ชุมชนมีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย

ปลอดภัย เสพติด มีสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสามัคคี ร่วมคิด ร่วมทำ ช่วยเหลือกัน ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาของสังคม และมีการจัดสวัสดิการ ชุมชน เช่น ให้นักเรียนที่ยากจน

- (4) องค์ประกอบของ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ตามทัศนะของประชาชนเห็นว่า องค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมีหลากหลายประเด็น สามารถจำแนกเป็น องค์ประกอบหลัก ๆ ได้ คือ ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีทัศนะว่า ถ้าชุมชนมีรายได้ พอเพียง ปลอดภัย ชุมชนจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ ด้านสภาพแวดล้อม ประชาชน เห็นว่า การมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปลอดภัย เสพติด การมี สาธารณูปโภคสาธารณูปการที่ดี และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการจัดการที่ดี จะทำให้ชุมชนมี ความอยู่เย็นเป็นสุข และด้านการอยู่ร่วมกัน ตามทัศนะของประชาชน คือ ถ้ามีความ รักสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ของสังคม มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม และมีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือคนในชุมชน ชุมชนก็จะมีอยู่เย็นเป็นสุขได้

2.2 สาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุขและไม่มีความสุข

ผลจากการระดมความคิดเห็น ประชาชนเห็นว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า

- (1) สาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข คือ การที่ทุกคนในชุมชนเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต มีการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน มีหน่วยงานราชการเข้ามา ให้ความรู้ทางวิชาการ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนภายนอกชุมชน ที่ได้เข้ามาดูงานหรือเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน มีการส่งเสริมการกีฬา โดยการ จัดตั้งชมรมกีฬาในชุมชน และชุมชนปราศจากยาเสพติด
- (2) สาเหตุที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข คือ สุขภาพของคนในชุมชนไม่ดี มีหนี้สินและ รายได้ไม่พอเพียง มีความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ ราคาผลผลิตทางการเกษตร ตกต่ำ สภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง มีภัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมมีมลภาวะ การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก คนในชุมชนแตกความสามัคคี ขาดคุณธรรม และ ไม่ยึดถือระเบียบข้อบังคับของสังคม

2.3 วิธีสร้างความสุข

ผลจากการระดมความคิดเห็น ประชาชนเห็นว่าวิธีการที่จะสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น สามารถทำได้ โดยต้องส่งเสริมให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทุกคนใน ชุมชนต้องได้รับการศึกษาที่ดี ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในชุมชน ปลุกฝังความสามัคคีและ การเคารพกฎกติกาให้กับคนในชุมชน ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่ดี

2.4 ตัวชี้วัดความสุข

ผลจากการระดมความคิดเห็นตัวชี้วัดของความสุข ประชาชนเห็นว่า สิ่งที่จะบ่งบอกได้ว่าเขามี ความสุขหรือไม่นั้น ได้แก่ สุขภาพแข็งแรง เอาใจใส่ในบทบาทหน้าที่ของตนในการอยู่ร่วมกัน การ เลือกผู้นำทุกระดับในชุมชน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของคนในชุมชนเป็นประจำ เช่น

ประมวลภาพการระดมความคิดเห็นในภาคใต้

၂၆၁၀

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับพื้นที่ชุมชน”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

[illegible]

2. การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต
วิธีดำเนินการ
- มีคณะกรรมการปรับปรุงการผลิต
1. ศึกษาและตรวจสอบข้อบกพร่องของกระบวนการผลิต
2. ศึกษาวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. ฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงาน
- ใช้วิธีการควบคุมการผลิต
1. ศึกษาการควบคุมการผลิต
2. ศึกษาการควบคุมการผลิต
3. ศึกษาการควบคุมการผลิต

3. การอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สืบต่อไป

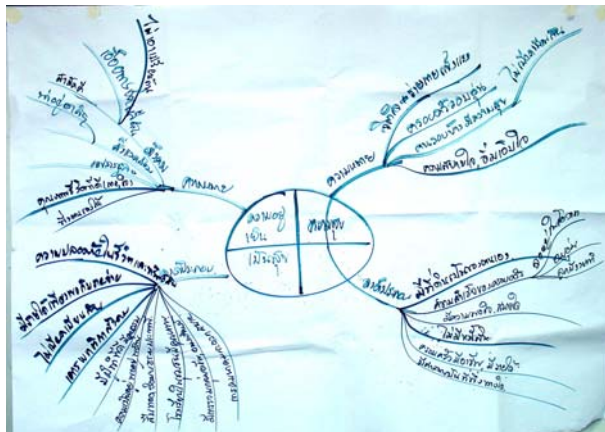
- 31 สหภาพประชาชาติในเอเชีย
- 32 ประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ
- 33 สหประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 34 สหประชาชาติในแอฟริกาและอเมริกาใต้

จึงขอเชิญ

วิธีจัดการประชุม

1. จัดการประชุมในลักษณะการประชุมแบบ
ทางไกลผ่านจอภาพ
2. การประชุมในลักษณะการประชุมแบบ
ทางไกลผ่านจอภาพ
3. การประชุมทางไกลผ่านจอภาพแบบ
ทางไกลผ่านจอภาพ
4. การประชุมทางไกลผ่านจอภาพแบบ
ทางไกลผ่านจอภาพ
5. การประชุมทางไกลผ่านจอภาพแบบ
ทางไกลผ่านจอภาพ

การมาอยู่เชียงใหม่ด้วยตัวเอง
ที่มาและ
 ชีวิตก่อนมาอยู่เชียงใหม่ 500/หนึ่งปีหนึ่ง
 และหนึ่งปีหนึ่งปีหนึ่งปีหนึ่งปีหนึ่งปี
 สภาเมืองเชียงใหม่เชียงใหม่
ประวัติความเป็นมา
 1. การมาอยู่เชียงใหม่
 2. การมาอยู่เชียงใหม่
 3. การมาอยู่เชียงใหม่
 4. การมาอยู่เชียงใหม่

การประชุมปรึกษาหารือ การแข่งขันกีฬาหรือการจัดงานต่าง ๆ ในวันสำคัญ การร่วมกันพัฒนาชุมชน อาทิ การปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ การสร้างบ่อกักขังชีวภาพจากมูลสัตว์ การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกไว้กินเอง คนในชุมชนทุกคนจบการศึกษาภาคบังคับ และการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลนในชุมชนทุกปี

เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

1 ข้อมูลพื้นฐานตำบลโคกม่วง

สภาพทั่วไป ตำบลโคกม่วงเป็นตำบลหนึ่งใน 5 ตำบลของอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ชุมชนอยู่กระจัดกระจาย อากาศร้อนชื้น

การปกครอง ตำบลโคกม่วง มีประชากรจำนวน 8,504 คน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำสวนยางพารา ทำนา มีอาชีพเสริม คือ ปลูกผัก ทำขนม คำขาย มีกลุ่มอาชีพปลูกแตงกวา กลุ่มพัฒนาอาชีพทำขนม

สภาพสังคม ด้านการศึกษา มีโรงเรียน 5 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ศูนย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล 1 แห่ง ด้านศาสนา มีวัด 5 แห่ง และมีมัสยิด 4 แห่ง ด้านสาธารณสุข มีสถานีนอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน รวม 3 แห่ง และด้านสาธารณสุขปโภค มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีประปาใช้ ประมาณ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด ถนนลาดยาง 80 % ในตำบล และมีหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้าน

2 ภาพรวมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมประชุม

ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเวทีที่สองในจังหวัดพัทลุง จัดขึ้น ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกชุมชนจาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11 รวมทั้งสิ้นประมาณ 40 คน นอกจากนี้ยังมีทีมเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวม 3 คน และวิทยากรกระบวนการในพื้นที่ ซึ่งเป็นพัฒนาการประจำอำเภอรวม 2 คน ได้แก่ 1) นายอาภรณ์ เพชรสง และ 2) นายมนูญ ชูแสง

2.2 ขั้นตอนกระบวนการและรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

- (1) การชี้แจงวัตถุประสงค์และโจทย์การระดมความคิด วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและการประชุมเชิงปฏิบัติการ และให้โจทย์หลักเพื่อระดมความคิดของประชาชนในประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ใน 3 ข้อ คือ

- (1.1) “ความสุข” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ในมุมมอง/ความคิดของท่าน หมายความว่าอย่างไร และมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง
 - (1.2) ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่าในชุมชนของท่านมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร และถ้าไม่มีความสุข เพราะอะไร
 - (1.3) ถ้าเราจะสร้างความสุขร่วมกัน เรื่องสำคัญที่ต้องทำมีอะไรบ้าง และจะมีวิธีวัดความสุขอย่างไรบ้าง
- (2) รูปแบบการประชุมระดมความคิด วิทยากรได้จัดแบ่งประชาชนผู้เข้าร่วมระดมความคิดเป็น 3 กลุ่ม ตามหมู่บ้าน เพื่อให้ร่วมกันระดมความคิดตามโจทย์ พร้อมทั้งแจกปากกา กระดาษ เพื่อบันทึกความคิดเห็น โดยแต่ละกลุ่มจะเลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกความคิดเห็น จากนั้นแต่ละกลุ่มได้ส่งผู้แทนนำเสนอผลการระดมความคิด และเมื่อเสร็จการนำเสนอผลการประชุมของแต่ละกลุ่ม วิทยากรได้สรุปให้เห็นภาพรวมของประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” รวมทั้ง 3 กลุ่มในระดับตำบล ซึ่งประชาชนได้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อข้อเสนอของตน และมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อข้อสรุปเรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบล
- (3) บรรยากาศการประชุม
- วิทยากรกระบวนการสามารถทำหน้าที่กระตุ้นให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ท่ามกลางบรรยากาศที่คึกคัก เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ สามารถตอบโจทย์หลักได้อย่างครบถ้วน และร่วมกันระดมความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในแต่ละประเด็น

3

สรุปประเด็นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ความหมายและองค์ประกอบของความสุขในระดับปัจเจกชน และความสุขร่วมกันในระดับชุมชน

- (1) มุมมองความสุขในระดับปัจเจกชน แต่ละกลุ่มให้ข้อสรุปในความหมายของ “ความสุข” คือ การมีสุขภาวะ มีความสุขกาย สุขใจ ใช้ชีวิตแบบพอเพียง และพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงและประสบความสำเร็จความสำเร็จในชีวิต มีสังคมและสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เป็นสุข

โดย “องค์ประกอบของความสุข” ประกอบด้วยประเด็นด้านเศรษฐกิจ คือ มีรายได้ และอาชีพที่มั่นคง พึ่งตนเองได้ และมีที่ทำกินเป็นของตนเอง ไม่มีหนี้สิน การมีสุขภาวะ เช่น มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีความสุขทางใจ ไม่มีปัญหาความเครียด ครอบครัวยุ่งุ่น เช่น ชีวิตครอบครัวมีสุขและสมาชิกในครอบครัวประสบความสำเร็จในชีวิต โดยมีคู่ครองที่ดี บุตรอยู่ในโอวาท ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษา การงาน และชีวิตครอบครัว ความสามานฉันท์ เช่น การที่ตนเองได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือชุมชนตามกำลัง และการเอื้ออาทรและไม่เบียดเบียนผู้อื่น และการมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม น่ายุ่ เพื่อน ญาติมิตร รอบข้างมีความสุข

- (2) **ความสุขร่วมกันในระดับชุมชน** แต่ละกลุ่มให้ข้อสรุปความหมายของ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับความสมานฉันท์ การมีส่วนร่วม และด้านสังคม ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการที่ชุมชนมีความเอื้ออาทร สงบร่มเย็น เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกาย ใจ มีความสะดวกสบายจากสาธารณูปโภคที่เข้าถึง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีผู้นำชุมชนที่ดี ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพึ่งตนเองได้

โดยองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของชุมชน ประกอบด้วยประเด็น **ด้านความสมานฉันท์และมีจิตสำนึกประชาธิปไตย** คือ คนในชุมชนมีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วม พบปะ แลกเปลี่ยนความเห็น และมีการรวมกลุ่มภายในชุมชนมากขึ้น คนในชุมชนเคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาของชุมชน เพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างเป็นระเบียบและปกติสุข **ชุมชนเข้มแข็ง** เช่น มีผู้นำที่ดี มีคุณธรรม มีการรักษา สืบทอด วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และศาสนา ของชุมชน คนในชุมชนดำรงชีวิตได้โดยพออยู่พอกิน เลี้ยงตัวเองได้ ไม่ขัดสน **การมีสภาพแวดล้อมที่ดี** เช่น การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และสาธารณูปโภค ที่เข้าถึง ครอบคลุม ความมีคุณภาพของระบบการศึกษาของเยาวชนในชุมชนทั้งครูและหลักสูตร การเรียนการสอน และการมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในชุมชน

3.2 สาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข และไม่มีความสุข

ประชาชนเห็นว่าที่ผ่านมามีสาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีความสุข คือ คนในชุมชนมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก มีสภาพแวดล้อมดีและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ที่สามารถพึ่งพิงและใช้ประโยชน์ได้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้ มีอาชีพมั่นคง มีรายได้ สามารถเลี้ยงชีพได้โดยไม่เดือดร้อนราคาสินค้าในชุมชนไม่แพง ประชาชนมีการออม โดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ เป็นชุมชนปลอดภัยเสถียร มีผู้นำชุมชนที่ดี มีแผนชุมชนที่ใช้เป็นทิศทางในการพัฒนาชุมชน และมีสาธารณูปโภคเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ชุมชนไม่มีความสุข คือ การคมนาคม ถนนหนทางไม่สะดวก ในช่วงแรก คนในชุมชนเริ่มใช้จายฟุ่มเฟือย วัตถุนิยม และเริ่มมีหนี้สิน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน น้ำดื่ม น้ำใช้ไม่เพียงพอ ราคายางพาราซึ่งเป็นอาชีพหลัก ไม่แน่นอน ทำให้รายได้ไม่พอเพียงในช่วงที่ราคาคงต่ำ สถานพยาบาลในชุมชนมีไม่เพียงพอ

3.3 วิธีสร้างความสุขของชุมชน

ประชาชนเห็นว่าวิธีสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน เน้นความสำคัญที่ประเด็นความร่วมมือ ร่วมใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสรรค์ด้านสังคมและคน รวมทั้งการสร้างเศรษฐกิจชุมชน เช่น สร้างความรักสามัคคี ความเข้มแข็ง และการร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เกิดขึ้น โดยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ การจัดกิจกรรม สร้างจิตสำนึกและปลูกฝัง

จริยธรรมในจิตใจแก่คนในชุมชน โดยใช้หลักศาสนาและคุณธรรม รวมทั้งสร้างให้เกิดการละ
อบายมุขในชุมชน รณรงค์และทำความเข้าใจให้คนในชุมชนยึดหลักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
สร้างการออม และรายได้เสริม สร้างรายได้ในชุมชนให้เพิ่มขึ้น โดยการพัฒนาอาชีพเดิม สร้าง
อาชีพเสริม คนในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองและพัฒนาส่วนรวมของชุมชน
ด้วย ผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ

3.4 ตัวชี้วัดความสุข

ประชาชนจะให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดที่มีความหลากหลายทั้งด้านการมีส่วนร่วม เศรษฐกิจ สุข
ภาวะ ชุมชนเข้มแข็ง และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีกลุ่ม กิจกรรม การประชุมร่วมกัน และการมี
ส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มากขึ้น ทุกครัวเรือนพอมี พอกิน ไม่ขัดสน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชื้อ
ของไม่จำเป็นลดลง ไม่มีคนว่างงาน คนยากจน คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อยลง คนในชุมชนยิ้ม
แย้มแจ่มใส มีผู้นำเข้มแข็งและมีคุณธรรม มีกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น การโจรกรรมลดลง และปัญหา
ในชุมชนลดน้อยลง

